

Riksdagens protokoll

2013/14:82

Onsdagen den 12 mars

Kl. 09.00 – 16.35

Protokoll
2013/14:82

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 6 mars justerades.

2 § Ansökan om fortsatt ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Ulrika Karlsson* i Uppsala (M) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 15 mars–17 april.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Gunnar Hedberg* (M) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Ulrika Karlsson* i Uppsala.

3 § Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Gunnar Hedberg* som suppleant i trafikutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 15 mars–17 april* till

suppleant i trafikutskottet

Gunnar Hedberg (M)

4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att *tisdagen den 25 mars kl. 13.00* skulle återrapportering från Europeiska rådets möte den 20–21 mars äga rum.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:312

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:312 Det dödsdömda jordbruket
av Johan Löfstrand (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 mars 2014.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 10 mars 2014

Landsbygdsdepartementet

Eskil Erlandsson (C)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:340

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:340 Privatiseringar och kollektivavtal i hem-
tjänsten

av Jonas Sjöstedt (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 10 mars 2014

Socialdepartementet

Maria Larsson (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

6 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2013/14:96 till socialutskottet

2013/14:97 till skatteutskottet

2013/14:104 till arbetsmarknadsutskottet

2013/14:106 till socialutskottet

2013/14:118 och 124 till konstitutionsutskottet

2013/14:143 till socialförsäkringsutskottet

2013/14:151 till skatteutskottet

2013/14:156 till näringsutskottet

2013/14:169 till justitieutskottet

2013/14:171 till civilutskottet

2013/14:177 till miljö- och jordbruksutskottet

2013/14:178 till skatteutskottet

Motioner
2013/14:N7 till näringsutskottet
2013/14:Ju13 till justitieutskottet

7 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:
Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU18
Trafikutskottets betänkande 2013/14:TU11
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU16

8 § Riksrevisionens rapport om statens främjandeinsatser för export

*Riksrevisionens
rapport om statens
främjandeinsatser
för export*

Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU13
Riksrevisionens rapport om statens främjandeinsatser för export (skr.
2013/14:55)
föredrogs.

Anf. 1 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservationerna 1 och 8.

Det här betänkandet behandlar regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport över främjandeinsatser för export. I betänkandet har också ett stort antal motioner rörande handelspolitiken tagits upp. Det är flera olika aspekter på handelspolitiken som behandlas i betänkandet.

Först vill jag säga något om Riksrevisionens rapport. Den innehåller dels iakttagelser som Riksrevisionen har gjort, dels ett antal rekommendationer till regeringen. Sammanfattningsvis kan sägas att man framför allt har sett på anpassning till företagets behov, koordinering från de olika statliga aktörerna, samverkan mellan de statliga aktörerna samt avsaknad av kunskap hos departement och myndigheter om den samhällsekonomiska nyttan med de nuvarande insatserna. Sammanfattningsvis menar Riksrevisionen att avsaknaden av ett samlat underlag om effekterna kan försvåra för riksdagens beslut om dimensionerna av framtida insatser.

Riksrevisionens rekommendationer är att regeringen ska analysera hur väl statens insatser för att främja export överensstämmer med företagets behov. Vidare rekommenderar Riksrevisionen en samordning av de uppdrag som ges till de statliga aktörerna på området, så att de kompletterar varandra. Regeringen bör också förtydliga för dessa aktörer att de ska följa upp och göra utvärderingar av sina insatser, så att de har rätt innehåll och utformning efter företagets behov.

I sin skrivelse instämmer regeringen delvis i Riksrevisionens kritik och avser att genomföra en del av de rekommendationer som Riksrevis-

ionen lämnar. Man framhåller dock att de exportfrämjande myndigheterna inte själva kan öka exporten. De kan endast underlätta för företagen genom att minska trösklarna för export. Man menar vidare att det redan nu sker en samordning mellan de båda ansvariga departementen när det gäller regleringsbrev och styrdokument. Regeringen delar inte den uppfattning som framförs av Riksrevisionen när det gäller anpassningen till företagets behov. Man menar att underlaget är för litet för att dra sådana slutsatser. Sedan sker en omfattande redovisning av hur regeringen redan i dag arbetar med samordning mellan de olika exportmyndigheterna. Slutsatsen är att man redan i dag arbetar med uppföljning och analys.

Vår uppfattning är att regeringen instämmer med riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer, men man samtidigt har invändningar mot praktiskt taget allt. Den bild regeringen vill måla upp är att man gör det mesta rätt och inte behöver ändra mycket på sina rutiner.

Fru talman! Vi socialdemokrater menar att regeringen tydligare borde ha tagit till sig Riksrevisionens rekommendationer. Det är möjligt att de iakttagelser Riksrevisionen gjort i något fall saknar tillräckligt underlag, men det borde ändå ge regeringen en signal om att de finns en del brister vad gäller anpassningen till företagets behov. Det är också självklart för oss med en bättre samordning mellan departementen och de olika exportmyndigheterna. Det har även riktats kritik mot den exportvision som handelsministern presenterat, bland annat för att den inte ens har beslutats av regeringen och än mindre av riksdagen. Vi menar att det i stället behövs en exportstrategi som stärker företagen på tillväxtmarknaderna. Fokus bör ligga på små och medelstora företag.

I denna strategi ska också förordas ett nationellt exportcentrum med principen ”en dörr in”. Detta skulle innebära att samordningen av de statliga exportmyndigheterna förstärks. En tydlig brist i regeringens handelspolitik är avsaknaden av stöd för lokala och regionala nätverk med företag som vill exportera. Vi menar att det behövs såväl rådgivning som stöd för sådana nätverk. Vidare menar vi att det behövs en förstärkt roll för Business Swedens regionala exportrådgivare. Vi menar att det för att öka exporten är av stor vikt att man kan få exportrådgivning över hela landet i stället för att statens insatser för exportrådgivning koncentreras till ett fåtal regioner.

Vi socialdemokrater menar att det är direkt nödvändigt att Sverige har god närvaro i Asien, Afrika och Sydamerika. Det behövs också en representant i New York.

Fru talman! Låt mig säga några ord om betänkandet i övrigt. EU:s inre marknad är för oss socialdemokrater väldigt viktig. För oss som sympatiserar med idén om frihandel är EU en hörnsten för att kunna få ett globalt frihandelsavtal. Det finns dock fortfarande avgörande problem på den inre marknaden. Det gäller inte minst de olika medlemsstaternas nationella regler, som närmast är av protektionistisk natur. Det kan noteras att inte alla länder fullt ut har genomfört tjänstedirektivet, vilket gör att tjänsteexporten på den inre marknaden inte fullt ut kan utnyttjas. Vi vill i detta sammanhang peka på den möjlighet som finns för framför allt små och medelstora företag att börja exportera inom EU på den inre marknaden. Det är ett konkret sätt att öka exporten i Sverige.

Fru talman! Ökad frihandel skapar tillväxt och välstånd. Frihandel kan aldrig vara synonymt med rovdrift av människor, djur och miljö. Vi

socialdemokrater menar därför att regeringen i ökad grad inte bara ska driva frihandel utan betona rättvis handel mellan länderna.

Det kan också noteras att den huvudsakliga handeln i världen sker mellan de mest utvecklade länderna. Vi menar därför att man på EU-nivå bör inrätta en ombudsman som ska underlätta för utvecklingsländer som vill exportera till EU. Vi vill också betona behovet av att regeringen gör sitt yttersta i förhandlingarna inom WTO, så att vi får ett globalt frihandelsavtal. Vi menar också att öppenheten inom WTO måste förbättras. Det nyss ingångna Baliavtalet är en oerhörd framgång. Det är en stor framgång att inte minst de så kallade MUL-länderna nu har en möjlighet att enklare exportera till de mest utvecklade länderna. Vidare är det en stor framgång att frågan om handelsprocedurer är löst. Enligt vissa bedömare är det viktigare än tullfrihet.

Fru talman! Den nuvarande minoritetsregeringen har velat ge intryck av att man sätter handelspolitiken väldigt högt på dagordningen. Det har varit mycket stora högtidstal och många vackra ord. Ofta har vi socialdemokrater kunnat instämma. När nu exporten minskar krävs det nya åtgärder. Vi har redovisat vad vi vill göra när det gäller bland annat att ta fram en exportstrategi och att stimulera framför allt små och medelstora företag till att ta steget ut för att börja exportera. Det handlar om att stödja nätverk av företag som exporterar med mera.

Från regeringen redovisas inga nya förslag. Exportvisionen, som man gjort ett stort nummer av, innehåller en del bra förslag men också flera förslag som det är svårt att se skulle innebära någon större roll för exporten. Det är tydligt att regeringen tappat initiativet i handelspolitiken. Man vilar helst på gamla lagrar och har svårt att se framåt. Det är därför nödvändigt för Sveriges handelspolitik att vi får en ny S-ledd regering.

Anf. 2 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Föregående talare inledde med att berätta lite grann om betänkandet i dess helhet. Det är bra att vi får en sådan inledning.

Jag tänker fokusera lite grann på syftet och göra det lite tydligare. Syftet med statens främjandeinsatser för export är just att stärka de små och medelstora företagens möjlighet att påbörja eller öka sin export.

Det finns flera statliga aktörer och delstatliga aktörer på det här området. Vi har Business Sweden, som kanske är en av de större, Almi Företagspartner, Tillväxtverket, utlandsmyndigheterna, inte minst, och även andra grupper.

Riksrevisionen koncentrerar sin granskning på fyra delfrågor:

- Är insatserna samordnade och utformade så att företagets behov tillgodoses?
- Är regeringens styrning ändamålsenlig, och har den uppföljbara mål?
- Fungerar samverkan mellan aktörerna tillfredsställande?
- Ger aktörernas uppföljning och utvärderingar tillräckliga underlag för att förbättra verksamheten?

Det är fyra högst relevanta och, tycker jag, viktiga frågeställningar.

Sammanfattningen av svaren på dessa fyra frågor, fru talman, är egentligen: nej. Riksrevisionen bedömer att insatserna tydligare behöver

anpassas utifrån företagens behov. Man konstaterar att regeringens styrning inte sker på ett koordinerat sätt. Man pekar på att förutsättningarna för ändamålsenlig samverkan brister, och man säger att det saknas tillräcklig kunskap om insatsernas effekter för företagen och samhällsekonomin.

Man brukar uttrycka sig diplomatiskt i den här typen av dokument. Men jag läser inte Riksrevisionens synpunkter på annat sätt än att det är en stor kritik mot hur statens främjandeinsatser för export fungerar. Man har helt missat målet: att stärka de små och medelstora företagens möjligheter att påbörja eller öka sin export.

Det finns en del siffror som pekar på att kännedomen bland de små och medelstora företagen är liten om vilka möjligheter och vilket stöd som finns. Det är förstås högst otillfredsställande.

Regeringen skjuter detta ifrån sig och beskriver hur man redan har börjat jobba med en del av de här frågorna och vilket bristande underlag Riksrevisionen har för en del av sin kritik.

Jag tycker att de svenska företagen och det svenska näringslivet behöver en annan approach. Man borde ta Riksrevisionens förslag på större allvar. Man borde ta de här analyserna på större allvar. Jag tror inte att någon av oss som sitter i näringsutskottet ser den här analysen som någon nyhet. I de möten med företagare och företagsrepresentanter som många av oss har haft har vi fått samma bild. Man tycker att det är problematiskt med främjandeinsatserna för export. Man upplever inte att man får den hjälp man behöver. Man vet inte vilka vägar man ska gå. Samtidigt har vi en stor grupp aktiva aktörer inom det här området som gör bra insatser och som mer samordnat och mer koordinerat och med en tydligare styrning skulle kunna göra betydligt mer.

Alliansregeringen har snart suttit vid makten i åtta år. Någonting borde ha kunnat hända. Det är klart att det har hänt något. Man har i och för sig bildat Business Sweden. Det är ju ett led i att kanske göra det hela något tydligare. Men uppdragen som sådana har inte förändrats, och fokuset ligger fortfarande långt ifrån det som de små och medelstora företagen efterfrågar.

I Miljöpartiets motion tydliggör vi vår bedömning. Vi föreslår också att riksdagen ska tillkännage för regeringen som sin mening att man i stort ska följa Riksrevisionens förslag.

I betänkandet behandlas också andra miljöpartimotioner som kanske inte bara fokuserar på exporten, utan man tittar på handeln i stort. Där finns det en, i alla fall som jag upplever det, tydlig skillnad mellan allianspartierna och Miljöpartiet. Vi i Miljöpartiet ser att handeln aktivt kan bidra inom många andra områden än bara till att öka handeln. Vi ser att handel på ett tydligare sätt kan stärka arbetet med mänskliga rättigheter och stärka arbetet med att ta sociala hänsyn. Det handlar om miljö och klimat, om jämställdhet, om att ge utvecklingsländer större och bättre tillgång till läkemedel och om att handeln kan bli mer rättvis. Vi lyfter också fram problemen med WTO och den bristande insynen i förhandlingar.

Man kan sammanfatta det med att man låter riksdagsbeslutet om politik för global utveckling slå igenom även på det här området.

Det här är någonting som jag upplever skiljer oss från allianspartier. Ni menar – ni får rätta mig i era senare inlägg – att handeln i sig inte

ska användas för att uppnå mål inom det här området. Ni förespråkar andra medel. Men jag ser att handeln faktiskt kan vara ett verktyg även inom hållbar utveckling och inte bara i transaktioner mellan olika länder.

Vi har en mängd reservationer i betänkandet. För tids vinnande kommer jag enbart att yrka bifall till reservation 1 och reservation 6.

Anf. 3 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Ärade kolleger och ni som sitter på åhörarläktaren! Dagens debatt handlar om regeringens skrivelse och reaktion på Riksrevisionens kritik i fråga om statens främjandeverksamhet, alltså den verksamhet som ska ge stöd till svenska företag och export på den globala marknaden.

Att Sverige är ett exportberoende land känner vi till sedan tidigare. En stark export är helt avgörande för att skapa fler jobb i Sverige och därmed också en högre tillväxt. Därför är det oroande, fru talman, att vi kan se att Sveriges export minskar i dag.

De senaste siffrorna, som presenterades av Business Sweden, visar på en markant minskning av svensk export på varusidan. Den växer inte heller på tjänstesidan. Det här är ett allvarligt läge. Tidigare har exporten utgjort ungefär 50 procent av bruttonationalprodukten i Sverige, vilket är en relativt hög siffra. I dag är den enligt SCB:s räkenskaper nere på 45 procent. Det är alltså en minskning.

Detta beror delvis på oron för minskad tillväxt som finns runt om i Europa. Frågan blir allvarlig eftersom den största delen av vår export, 70 procent, går till de 28 medlemsstaterna i EU. De två länder som Sverige exporterar mest till är Tyskland och Norge. Därför blir statens främjandeverksamhet viktig, det vill säga hur staten och regeringen stöder våra företag att komma ut på marknaden.

I dag är Sverige beroende av några få stora globala företag för den ekonomiska tillväxten och arbetstillfällena. När företagen i allt större utsträckning utlokaliserar sin verksamhet utanför Sverige påverkar det också den svenska arbetsmarknaden. Antalet jobb minskar, och problemen i inlandet i många av våra basnäringar blir märkbart kännbara. Därför måste den inriktning som främjandeverksamheten har mer koncentrera sig på de små och medelstora företagens behov av att komma ut på exportmarknader.

Här finns en allvarlig kritik från Riksrevisionen, som även Socialdemokraterna och Miljöpartiet tidigare har uttalat. Det finns ingen samordning mellan de olika aktörerna som ska hjälpa till med att stödja de svenska små och medelstora företagen. Dessutom finns ingen uppföljning av den verksamhet som bedrivs, utan den sker vind för våg. Det är allvarlig kritik som behöver uppmärksammas.

Det finns flera aktörer. Business Sweden är en. Verksamheten vid den regionala exportrådsgivningen är en annan. Vi får inte heller i det här sammanhanget glömma Utrikesdepartementets och Näringsdepartementets roller. Här finns två departement som har svårt att samarbeta. Det kan vi se inom en rad områden.

I det här sammanhanget finns grundläggande frågor som måste geomsyra svensk handel och exportverksamheten. Det handlar bland annat om PGU, det vill säga politik för global utveckling, som riksdagen beslutade om 2003. Den är till för att främja ett hållbart företagande, det vill

säga en hållbar verksamhet som ska genomsyra samtliga politikområden – även svensk handel. Här finns brister.

Låt oss till exempel titta på svensk vapenexport. Sverige är världsmästare i vapenexport räknat per capita – per person. Förra året exporterade Sverige vapen till övriga världen för nästan 12 miljarder kronor. Det var framför allt till diktaturer som Saudiarabien, Förenade Arabemiraten och Pakistan. Det är länder som kränker de mänskliga rättigheterna på ett flagrant sätt. Vi känner till oroligheterna i Saudiarabien under 2012 och diskussionerna om svensk vapenexport som pågick då. Regeringen sade på inrådan från riksdagen att kriterierna för svensk vapenexport till diktaturer måste ses över. De kriterierna har 2014 ännu inte kommit. Jag väntar med spänning på att se resultaten av utredningen och vilka förslag på restriktioner det blir för vapenexporten till diktaturer som Saudiarabien och Pakistan.

Men det finns också frågor om handel och mänskliga rättigheter runt om i övriga världen. Här spelar ILO:s kärnkonventioner en central roll, som Sverige också har anslutit sig till. Det handlar om att inte bedriva handel med länder där barnarbete är markant. Det handlar om att upprätthålla rätten till föreningsfrihet. Det handlar om de fackliga fri- och rättigheterna. Vi kan se att svensk handelspolitik inte gynnar den typen av verksamhet.

Tyvär uppdagades för ett par dagar sedan att Stora Enso bedriver samarbete med ett företag i ett land där det förekommer barnarbete som en del av verksamheten. Det strider mot dels ILO:s kärnkonventioner, dels politiken för global utveckling. Här måste givetvis regeringen föra en diskussion med de svenska företagen och se över exportstöden och på så sätt utöva påtryckningar så att detta inte upprepas.

Jag vill också säga några ord om handelspolitiken. Den har i allt större utsträckning överlämnats till EU. Det är egentligen bara vapenexporten och främjandeverksamheten, det vill säga stödet till de små och medelstora företagens verksamhet, som är nationell. Resten är EU. Här måste regeringen vara betydligt tuffare i sitt arbete inom EU i frågor om jordbruksexport. EU:s subventioner till jordbruksexporten riskerar att slå ut jordbruksproduktionen i fattiga länder. Dessa länder har också svårt att komma in på den europeiska marknaden. Vi ser tydligt att regeringens högtidsord inte lever upp till målen i jordbrukspolitiken. Här vill Vänsterpartiet se att det sker krafttag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 6, men jag står givetvis bakom samtliga våra reservationer.

Anf. 4 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Till att börja med yrkar jag att riksdagen lägger skrivelsen om exportfrämjande till handlingarna, och jag yrkar också avslag på de medföljande reservationerna.

Vi ska tala om exportfrämjande i dag. Jag tycker att det är bra att vi får möjlighet att diskutera handelns betydelse och vilken roll främjande av handel spelar. Just nu pågår dramatiska händelser i vår omvärld. Jag tänker inte bara på det som sker bortåt Uralbergen. Över hela världen är en ökad protektionism en uppenbar global trend. I ett Europa där protektionistiska strömningar sprids alltmer kommer årets val till EU-parlamentet att vara viktigare än någonsin. Det är strömningar som riskerar att

underminera själva grunden för EU:s fria rörlighet över gränserna och samverkan i stället för konflikt mellan Europas stater.

Under många år har frihandelns vindar blåst friskt genom multilaterala WTO-förhandlingar och bilaterala handelsavtal. Det har inneburit färre handelshinder. Nu finns det dock tecken på att vinden ändrar riktning.

Världshandelsorganisationen WTO visar i sin årliga rapport att antalet handelshinder förra året ökade markant med 32 procent. Det är en verklighet som vi i Sverige måste förhålla oss till. Ökad protektionism försvårar en växande världshandel. För ett handelsberoende land som Sverige med en export som överstiger hälften av vår bnp är det en mycket oroande trend. Frihandeln påverkar vår vardag mer än vi tror eftersom många av våra importerade produkter och tjänster blir dyrare till följd av höga tullar.

I dag måste svenska konsumenter betala 12 procent mer för kläder och 17 procent mer för skor som importerats från USA. Därför är det intressant att det kommande frihandelsavtalet mellan USA och EU, det så kallade TTIP-avtalet, kan bidra till att skapa världens största regionala frihandelsområde. Sveriges export förväntas öka med 17 procent om avtalet träder i kraft.

Både USA och EU har mycket att lära av historien och av handelshistorien. Den handlar mycket om begränsningar.

I slutet av 20-talet mötte USA den ekonomiska krisen med isolering och protektionism. Att möta kris med mer av tullar och mer av slutna gränser är ingen bra väg framåt, vilket Sverige under samma tid visade genom att i stället bygga styrka med en öppen handel som starkt bidrog till förra seklets välfärdslyft.

Fru talman! En fri handel är stommen för ett fungerande EU. I den våg av slutenhet och protektionism som går genom dagens Europa, ofta i samklang med främlingsfientlighet, kan och får frihandeln inte tas för given. Därför behöver Sveriges röst som liberal frihandelsvän stärkas inom EU. Liksom demokratin måste frihandeln vinnas av varje generation, och vill man värna om samarbete och fri rörlighet över gränserna är valet till Europaparlamentet senare under våren viktigt.

Fru talman! Med detta sagt är det värt att kommentera betänkandets olika beståndsdelar.

I sin granskning av statens främjandeinsatser för export har Riksrevisionen lämnat ett antal rekommendationer till regeringen och de statliga aktörer som ingått i granskningen. Utskottet och regeringen instämmer i delar av Riksrevisionens kritik. Regeringen har för avsikt att genomföra flera åtgärder med anledning av rekommendationerna. Mycket av det arbetet ligger i linje med rekommendationerna, och det har redan initierats.

När det gäller samordning av statens främjandeinsatser för export är det värt att notera att det, utöver den gemensamma beredning som fortlöpande sker, finns en interdepartemental arbetsgrupp i Regeringskansliet för att stärka samordningen på detta område. Statens utbud av främjandeinsatser motsvarar i stort företagets efterfrågan. Det är viktigt att verksamheten löpande följs upp och utvärderas.

Därför är det bara att välkomna att regeringen givit i uppdrag till Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser att ta fram

och föreslå mätmetoder och indikatorer som kan användas vid utvärdering av statliga främjandeinsatser för internationalisering av små och medelstora företag. På många håll finns det redan fungerande system för resultatuppföljning, och regeringen för en löpande dialog med myndigheterna om behovet av uppföljning.

Det är värt att erinra om att Riksrevisionens granskning avser verksamheten som bedrivits under perioden 2006–2012. I dag skriver vi 2014. Granskningen har därmed inte kunnat fånga upp effekterna av den organisationsförändring som skedde den 1 januari 2013. Då bildades en ny gemensam organisation för export- och investeringsfrämjande genom att integrera dåvarande Myndigheten för utländska investeringar i Sverige, populärt kallat Invest Sweden, in i Sveriges exportråds strukturer och skapa Sveriges export- och investeringsråd, som kallas Business Sweden.

Den nya organisationen kan innebära en förenkling för företagen och ökad tydlighet samt leda till en mer slagkraftig och effektiv organisation för svenskt export- och investeringsfrämjande. Denna organisationsförändring tillsammans med de åtgärder som regeringen redan har vidtagit och avser att vidta med anledning av Riksrevisionens rapport gör att det finns anledning att se på positivt på utvecklingen.

Vad gäller svenskt exportfrämjande vill jag understryka vikten av att det svenska exportfrämjandet bistår svenska små och medelstora företags export och internationalisering.

Regeringen lanserade 2012, det vill säga för två år sedan, ett program för att nå visionen om en fördubblad export. Programmet innehåller 40 åtgärder som spänner över flera områden och omfattar uppdrag till bland andra Kommerskollegium och Business Sweden. 26 av dessa är nu avbockade och klara.

Det är viktigt att framhålla att grundläggande principer om demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet och hållbart företagande och den av regeringen beslutade politiken för global utveckling måste genomsyra det arbete som utförs av olika exportfrämjande aktörer.

Vi kan vidare konstatera att samtliga exportorgan har regeringens instruktion att arbeta utifrån principerna om hållbart företagande och avrapportera sitt arbete till regeringen. Det är dock så att frågan om hållbart företagande är, och även fortsättningsvis bör vara, företagsägd och företagsdriven.

Fru talman! Frihandel är en viktig princip att slå vakt om. Sverige ska även fortsättningsvis vara en tydlig röst inom EU och andra internationella forum, såsom WTO, för en öppen och fri handel och för att motverka protektionistiska krafter. Ökad handel ger ökad tillväxt som i sin tur skapar bättre ekonomiska förutsättningar för länder och deras medborgare. Frihandel kan vara en stark välståndsskapande kraft för såväl världens fattigaste länder som de mer utvecklade länderna.

Att värna principen om frihandel är därför både ett globalt och ett svenskt intresse. Samtidigt är det viktigt att framhålla att utvecklingsländernas intressen särskilt måste tas hänsyn till.

Vad gäller betydelsen av att fortsätta arbeta för att förhandlingarna inom den så kallade Doharundan ska fortskrida vill jag betona betydelsen av den överenskommelse som ingicks i december i det så kallade Balipaketet inom ramen för WTO.

Tack vare den slutliga framgång som Balimötet innebar har det tänts hopp om att den så kallade Doharundan någon gång i en framtid ska kunna slutföras, även om det samtidigt är viktigt att framhålla att vägen dit är lång. Det behövs fler frihandelsröster än Sveriges i det här sammanhanget.

Det är viktigt att fortsätta arbeta för att förhandlingarna inom WTO fortskrider och för att det avtal som nu har nåtts genomförs.

Fru talman! I en tid när Ryssland är berett att sätta beväpnade trupper i ett självständigt grannland på grund av att man vill ingå ett frihandelsavtal med EU kan ingen komma runt det faktum att frihandel har en alldeles särskild dynamik. Handel är världens språk, och det behöver talas i fler länder världen över.

Vi ska vara tacksamma för att i fredlig ton få diskutera frihandel i dagens riksdagsdebatt och hoppas att den fredliga tonen håller sig även över de förestående replikerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Johansson, Olof Lavesson, Cecilie Tenfjord-Toftby och Boriana Åberg (alla M) samt Mats Odell (KD).

Anf. 5 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Det är mycket i Hans Rothenbergs anförande som man kan instämma i, i varje fall den första delen och den avslutande delen. Men så kommer den ömma tån, nämligen Riksrevisionens rapport. Den omfattar inte hopslagningen av två myndigheter, säger Hans Rothenberg. Nu är väl inte min, och kanske de flesta andras, erfarenhet att en hopslagning av myndigheter är en riktigt bra bild av hur myndigheter fungerar. Det brukar vara en ganska rörig infasningsfas. Jag tror att det är ganska naturligt när två myndigheter slås ihop. Hans Rothenberg ska nog vara tacksam för att rapporten inte omfattar det.

Regeringen har påpekat att underlaget för Riksrevisionens kritik är bristande. Det kan vi ha olika uppfattningar om, men jag kan lämna det för närvarande. Även om underlaget kanske inte fullt ut håller ger rapporten ändå en signal. Det kan finnas andra uppfattningar än den man har själv. Den behöver inte vara allenarådande så att man inte tar till sig annat.

Jag har en fråga till Hans Rothenberg. Man säger i rapporten att samordning saknas. Då säger regeringen och Hans Rothenberg: Den saknas inte alls; det är helt okej som det är i dag. Förlåt mig, Hans Rothenberg, men är det riktigt seriöst att hantera Riksrevisionens rapport på det sättet?

Anf. 6 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Fru talman! Det gläder mig att början och slutet föll Börje Vestlund på läppen. Man kan ju inte alltid lyckas med hela hamburgaren.

Det som Riksrevisionen förbiser i sin granskning – och där kan man väl rikta viss kritik mot Riksrevisionen – är de insatser som regeringen gör och har gjort både när det gäller Riksrevisionens kritik och att regeringen har förekommit kritiken. Det handlar inte minst om det åtgärdsprogram som handelsministern har upprättat där – som jag nämnde tidigare – 26 punkter är avböckade. I dessa punkter ingår bland annat sam-

ordning. Det görs en kontinuerlig avrapportering till såväl regeringen som riksdagen om hur exportfrämjandet utvecklas.

Vi ska nog akta oss för att låsa fast oss för mycket vid modeller som säger hur exportfrämjandet ska ske respektive inte ske. Detta är en levande materia. Jag tror att det var Börje Vestlund som tidigare nämnde de minskade exportsiffrorna för Sverige. Det kanske är djärvt att nämna det när man företräder regeringen. Omvärldsförändringar såsom en stärkt krona ska vi vara ganska stolta över. Men omvärldsförändringar innebär också att basnäringen – pappersindustrin och skogsindustrin – får avsevärt högre omkostnader. Ytterligare en omvärldsförändring är att pappersanvändandet minskar. Det här är stora utmaningar, och i det sammanhanget måste man vara flexibel när det gäller exportfrämjande och samordnande.

Anf. 7 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Begreppet mundiarré har fått ett nytt ansikte i dag i och med Hans Rothenbergs inlägg. Jag ställde en fråga till honom, och sedan svarade han på någonting helt annat, men när jag inte fick något svar får jag väl ställa frågan igen.

Det ankommer inte på Hans Rothenberg, regeringen eller kammaren att över huvud taget rikta kritik mot Riksrevisionen. Jag vill erinra om att vi har tillsatt Riksrevisionen för att granska oss. Det var det ena.

Jag ställde en fråga om ifall samordningen är helt okej och fick svaret att det inte behöver vidtas några åtgärder. Är det riktigt seriöst? Det var min andra fråga.

Jag hade också en fråga om exportvisionen. Kan Hans Rothenberg beskriva för mig och kammaren hur mycket exporten har ökat med exportvisionen? Jag tänker till exempel på det som jag brukar ta upp och som inte har något innehåll alls.

För att öka matexporten utbildade man kockarna på ambassaderna. Hur många ton mat från Sverige – svensk mat och svenskt fläsk, som det just nu är kris för – har utbildningen av kockarna på ambassaderna inneburit?

Anf. 8 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Fru talman! Ju fler kockar, desto sämre soppa. Det har uppenbarligen varit många talsskrivare med och formulerat Börje Vestlunds repliker.

Börje Vestlund nämnde mundiarré och dylikt. Jag hade hoppats på en mer fredlig ton i replikerna här. Men det ska ju uppenbarligen vara debatt för debattens egen skull.

I regeringens 40-punktsprogram ingår det också insatser och åtgärder för ökad samordning. Det går bra att ta del av de 40 punkterna. De finns på regeringens och UD:s hemsida. Samordningen är viktig för att få ett fungerande exportfrämjande. Det är viktigt med samordning mellan regionala instanser och också mellan dem som är utlandsbaserade.

Det är inte alltid så roligt att behöva gå tillbaka och gräva i sådant som har hänt tidigare. Men när vi pratar om exportfrämjande och Börje Vestlund väser ur sig synpunkter om vad man inte ska säga och vad man inte ska ha synpunkter på, borde det vara på sin plats med lite självrannsakan.

Det är två år sedan som vi beslutade i riksdagen att inrätta Business Sweden, som skulle samordna sådana insatser som investeringar i Sverige och ett ökat exportfrämjande. Det var Socialdemokraterna då emot. Det var Börje Vestlund som företrädde Socialdemokraterna i den debatten. Jag tycker någonstans att man kan se sig själv i spegeln innan man tar i med alltför starka bröstoner.

När det gäller antalet kockar och hur de har påverkat exportutvecklingen är jag inte här för att genomgå läxförhör och rabbla exportsiffror. Men vi står fast vid den exportvision som Sverige har tagit fram och som utrikesministern driver om en fördubblad export. Den är en ambition som Sverige har all anledning att var nöjd, glad och stolt över.

Anf. 9 ANNA STEELE (FP):

Fru talman! Sverige är ett exportberoende land; nästan hälften av vårt BNP utgörs av export. 240 000 personer arbetar i företag som har merparten av sin försäljning i utlandet. Det handlar främst om maskintekniska produkter, skogsvaror, mineralvaror och kemivaror – detta enligt Näringslivets ekonomifakta.

Frihandel är en av grundstenarna i liberalismen. Folkpartiet har alltid värnat om en handelspolitik som motarbetar protektionism och som arbetar för öppenhet. I Riksrevisionens rapport om statens främjandeinsatser för export konstateras att det finns en mängd olika insatser för att främja svensk export. Här ingår bland annat Exportrådet/Business Sweden, Almi företagspartner AB, Tillväxtverket samt svenska ambassader och konsulat.

Enkäter till företagen har visat att utbudet i stor utsträckning täcker de behov som företagen anser vara de viktigaste. Dock har det framkommit att företagen inte alltid är nöjda med insatserna, och många har inte tagit del av erbjudna insatser för att komma i gång med sin export eller öka den. Dessutom har det visat sig finnas låg kännedom om vilka insatser som erbjuds, eller också anser företagen att de klarar sig själva.

Riksrevisionen konstaterar också att det råder brist på samordning mellan berörda myndigheter och departement om hur insatserna ska utformas och genomföras.

Slutligen anger rapporten att det saknas ett samlat underlag för att man ska kunna fatta bra beslut om framtida insatser. Många av er har tidigare nämnt dem.

Jag välkomnar denna rapport så som jag gör med alla Riksrevisionens rapporter. De är verktyg som gör att arbete för förbättringar inom olika områden kan ske.

Det här är dessutom en mycket viktig fråga ur ett nationalekonomiskt perspektiv.

Ju enklare det är för företagen att finna lösningar och vägar in på olika lukrativa marknader runt om i världen, desto större tillväxt och möjlighet för en ökad arbetsmarknad rent nationellt, men naturligtvis också lokalt i dessa länder.

Att stänga gränser och hindra handel för annat än inom det egna landet är att stagnera och stoppa företagets förmåga att utöka sin verksamhet, och därmed förlorar Sverige fler chanser till arbetstillfällen.

Sverige hör inte till de länder som har den politiken, glädjande nog. Regeringens svar till Riksrevisionens rapport är att man kommer att arbeta med flera av rapportens rekommendationer.

Samordningen är något som man arbetar kontinuerligt med, och där det även inrättats en interdepartemental grupp för att ytterligare förstärka arbetet.

Enkäten, som jag tidigare nämnde, hade en svarsfrekvens på endast 50 procent, och Riksrevisionen har inte tagit med aktörer på lokal och regional nivå i sin analys. De aktörerna är viktiga inte minst ur investeringsfrämjande perspektiv. För ett samlat underlag med överblick över effekterna av olika exportfrämjande insatser ska Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser få i uppdrag att ta fram mätmetoder och indikatorer som ska ligga som underlag för förslag om framtida insatser.

Med hänsyn inte minst till utvecklingsländer måste EU:s jordbruks-subventioner, kvarvarande tullmurar, importrestriktioner och andra handelshinder avskaffas. Det är därför som det är så otroligt viktigt att vi är med i EU och kan påverka där.

Handelspolitiken ska värna mänskliga rättigheter, respektera vikten av grundläggande arbetsvillkor där klimat- och miljöperspektiv ska ingå.

Jag yrkar avslag på samtliga motioner.

Jag vill också tillägga en sak som jag tycker är väldigt upprörande. Det har redan nämnts av Vänsterpartiet.

I dag kan vi läsa i tidningen att Stora Enso har barnarbetare bland annat i Pakistan. Jag tycker att det är otilständigt. Det är inte det sätt som svenska exportföretag ska bete sig på.

Börsnoterade företag i Sverige har något som kallas CSR att förhålla sig till. Det är corporate social responsibility, bolagens sociala ansvar. Bolag ska alltså ha en person som är CSR-ansvarig, och om man inte följer det ska man uppge i sin årsredovisning varför man inte gör det.

Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi hela tiden följer upp att våra bolag gör som de ska i fråga om etiskt och socialt ansvar i alla länder där de verkar.

(Applåder)

Anf. 10 MATS ODELL (KD):

Fru talman! Det finns anledning att påminna om att Sverige är ett mycket exportberoende land. Drygt 50 procent av vår bruttonationalprodukt har sitt ursprung i ett framgångsrikt arbete med export av svenska företags varor och tjänster. Staten har en viktig roll när det gäller att främja att exporten kan öka ytterligare.

Nu har Riksrevisionen, som har framgått av dagens debatt, granskat dessa statliga insatser och lämnat ett antal rekommendationer till regeringen och de andra statliga aktörer som har ingått i granskningen.

Här finns, som sig bör, också ett antal motionsyrkanden om att mer skulle göras och att mycket borde ha varit gjort för länge sedan – allt detta som vi brukar skriva när vi befinner oss i opposition. Självklart är det så. Det finns förslag om ett antal tillkännagivanden där riksdagen talar om för regeringen att den ska följa dessa rekommendationer.

Regeringen instämmer i delar av den kritik som har framförts och säger sig tydligt ha för avsikt att genomföra flera av de föreslagna åtgär-

derna med anledning av rekommendationerna. Vi konstaterar också att regeringen redan har dragit i gång ett omfattande arbete i linje med rekommendationerna, även om mina oppositionskamrater inte uttrycker sig på just det sättet här i debatten.

Nu har granskningen gällt verksamheten 2006–2012. Det innebär att man inte har kunnat fånga upp effekten av den omorganisation som genomfördes den 1 januari 2013, när den nya export- och investeringsfrämjande organisationen Business Sweden tillkom efter en sammanslagning av Exportrådet och Invest Sweden.

Utskottet tror att detta kommer att innebära en förenkling för företagen och en ökad tydlighet och samtidigt leda till en mer slagkraftig och effektiv organisation för svenskt export- och investeringsfrämjande. Detta tillsammans med de åtgärder som regeringen redan har vidtagit och sagt sig avse att vidta med anledning av Riksrevisionens rapport gör att det finns anledning att se framtiden an med tillförsikt.

Det är naturligtvis mycket viktigt att de pengar och resurser vi lägger ned på statligt exportfrämjande verkligen ger stöd åt våra svenska små och medelstora företags export och internationalisering. I de mindre företagen finns nämligen en enastående kreativitet och innovativ kraft som har stor potential inte bara här hemma i Sverige utan också på exportmarknaderna utanför Sveriges gränser.

Detta stöd sker också på ett bra sätt genom arbetet inom Business Sweden och utlandsmyndigheternas, inte minst våra ambassaders, verksamhet. Dessutom har Regeringskansliets projektexportsektariat under förra året hjälpt små och medelstora företag med exportfrämjande på särskilt svårbehandlade marknader i tillväxtländer.

I mars 2012 lanserade handelsminister Ewa Björling regeringens exportvision med 40 åtgärds punkter för att nå visionen om en fördubblad export. Det handlar om fem fokusområden: global frihandel, riktade handelsförbättringar mot enskilda strategiska marknader, en öppnare och bättre EU-marknad, en tydligare och mer positiv bild av Sverige i världen samt bättre tillvaratagande av expertresurser på hemmaplan.

Här sker arbetet mycket inom Världshandelsorganisationen WTO och EU och genom konkreta uppdrag till Kommerskollegium och till Business Sweden och genom arbete inom Utrikesdepartementet. Detta är alltså ett mycket omfattande och ambitiöst arbete.

Nu hävdar representanter för oppositionen att nästan inget sker. Någon menade att strategin borde beslutas av såväl regeringen som riksdagen. Det kanske är lite sent påkommet, med tanke på att 26 av de 40 punkterna redan har slutförts och resten är pågående. Det skulle inte vara riktigt effektivt att nu börja besluta om dessa saker. De har i alla fall kommit till stånd genom att det har tagits beslut om att de är i gång via uppdrag till olika myndigheter och aktörer.

Någon annan menade att regeringen borde ta Riksrevisionens kritik på större allvar. Jag tror att det är tydligt, om man läser betänkandet, att det sker mycket och att regeringen har tagit till sig de relevanta delarna av Riksrevisionens kritik.

Vi kan då titta på vad som föreslås. EU:s inre marknad är världens största marknad, och funktions sättet på EU:s inre marknad är helt avgörande för hur Sverige ska lyckas med exportsatsningarna och inte minst

för hur EU-länderna ska lyckas skapa välfärd i hela unionen. Det handlar mycket om funktionen i den inre marknaden.

Här driver regeringen på kommissionen, och kommissionens rekommendationer till enskilda medlemsländer är att genomföra reformer som ska säkerställa att marknaden når sin potential.

Det är fyra områden som regeringen bedömer som särskilt viktiga under 2014.

Det är utvecklingen inom tjänsteområdet, som någon var inne på, och genomförande av tjänstedirektivet över hela linjen, vilket skulle skapa många nya jobb och många nya förutsättningar för att bedriva verksamhet som genererar välfärd.

Det är att det skapas en digital inre marknad.

Det är framtidens varuproduktion.

Det är korrekt genomförande och tillämpning av lagstiftning.

Det låter lite byråkratiskt, men vi hade en hearing i näringsutskottet på våren 2012, tror jag, där vi granskade det här. En representant från Ikea berättade hur det fortfarande är i Tyskland, som vi kanske betraktar som mönsterlandet inom Europeiska unionen i att genomföra reformer. Där är det så att delstaterna talar om för Ikea: Nej, ni får inte etablera er här, för vi har kontrollerat att det finns tillräckligt med möbelvaruhus i denna delstat. Det är alltså ett skräväsens som vi avskaffade 1846 som lever kvar i Tyskland. Det är klart att det är stora hinder för att fler ska kunna få jobb, billigare möbler, husgeråd och allt möjligt annat som kan skapa välfärd.

Dessa fyra områden måste nu drivas på med kraft för att man ska kunna komma till avslut så snart som möjligt.

Det framgår också av exportvisionen att regeringen ska arbeta för att EU:s inre marknad också ska vara öppen mot omvärlden, detta som en viktig del av EU:s tillväxtstrategi.

Som en kontrast till oppositionens tal om passivitet känns det angeläget att peka på att exportvisionen innehåller många konkreta åtgärder som ska förbättra exportmöjligheterna för just mindre företag. Här har Business Sweden getts i uppdrag att vidareutveckla exportstödjande tjänster som är särskilt anpassade till små företags behov. Det är konkret till exempel bättre villkor för att kunna följa med på exportdelegationsresor till särskilt svårbearbetade marknader. Den vänder sig också till företag som inte tidigare har sysslat med export. Man söker upp dem och försöker få med dem på aktiviteter.

När det gäller till exempel exportgarantier och kreditgivning ska man öka kunskapen om vilka möjligheter som finns. Bland annat vänder man sig till banker och utbildar bankpersonal som när företag kommer dit och söker lån ska kunna peka på: Ni kan också få från Svensk Exportkredit och Exportkreditnämnden.

Det är ett väldigt konkret arbete. Jag tycker att det står i stark kontrast till den passivitet som oppositionen försöker måla upp. Det är snarare kreativitet som präglar verksamheten.

Jag vill också gärna säga till miljöintresserade debattörer att regeringen redan 2011 lanserade miljöteknikstrategin. Det är en strategi för att utveckla och exportera svensk miljöteknik och ett program som pågick från 2011 till 2014.

Regeringen har avsatt 400 miljoner kronor för att främja forskning och innovation på området och underlätta att innovationer kommersialiseras på exportmarknaden. Till exempel har Business Sweden inom strategin genomfört särskilda insatser för att främja export av miljöteknik och förnybar energi till bland annat Brasilien – en hyggligt stor exportmarknad – Turkiet, USA och ett antal andra utpräglade tillväxtmarknader. Nu kommer resultaten att utvärderas på både företagsnivå och systemnivå. Det är knappast tecken på passivitet; det tycker i alla fall jag.

Det finns ett antal motionsyrkanden på de områden som jag tagit upp här. Vi i utskottsmajoriteten avstyrker dem, då det i betänkandet framgår ganska tydligt att arbetet redan är i full gång samt att regeringen instämmer i delar av Riksrevisionens synpunkter och klart har deklarerat att man kommer att följa dess rekommendationer i relevanta delar. Jag yrkar därför avslag på samtliga motioner och att skrivelsen läggs till handlingarna.

(Applåder)

Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Jag försöker nu med Mats Odell. Menar han, regeringen och majoriteten i det här sammanhanget att samordningen mellan Svensk Exportkredit, Export- och investeringsrådet, Exportkreditnämnden, Tillväxtverket och i viss mån även Kommerskollegium är optimal och att man därmed kan slå ifrån sig den kritik som Riksrevisionen riktar mot detta?

Man har redovisat hur departementen samarbetar, men det var ju inte bara det som det handlade om. Det handlade om departementen *och* de exportfrämjande myndigheterna. Menar Mats Odell att det är optimalt som det ser ut i dag?

Anf. 12 MATS ODELL (KD) replik:

Fru talman! Jag försökte i mitt inlägg ge exempel på och ganska konkret beskriva verksamheter som är i gång där ett antal aktörer är inblandade. Det pekar på att det här inte är någon blind fläck hos regeringen. Men att därmed säga att allting är optimalt, att ingenting återstår att göra, tror jag vore hyckleri. Det tror jag inte är aktuellt i det här fallet.

Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Fru talman! Jag måste återkomma till exportvisionen. Man säger att den har varit framgångsrik och att den har lyckats. Däremot har man riktat kritik mot att den inte är beslutad. Och Mats Odell har naturligtvis helt rätt – varför besluta om den nu? Det skulle i så fall ha gjorts för länge sedan. Oavsett vilket har den de facto inte beslutats, och det har också Riksrevisionen pekat på även om man inte på just den punkten har kommit med någon kritik.

Det är intressant med exportvisionen. Man har uppenbarligen vidtagit åtgärder i de här 26 fallen. Min fråga är dock: Vilka av de här målen eller visionerna är mätbara?

Jag pekade på min favorit, maten. Det finns fler jag skulle kunna peka på, men jag tycker att det är det mest absurda exemplet. Eller rättare sagt: Själva målet är väl inte absurt, men åtgärden är absurd i sammanhanget.

Det finns säkert mer man kan göra för svensk matexport än att utbilda kockar – på ambassaderna, dessutom.

Förlåt mig, fru talman; jag trodde ärligt talat att det ingick i ambassadernas uppgift att sprida kunskapen om svenska mattraditioner och svensk mat på ambassaderna utan att man behöver någon utbildning. Men jag kan ha fel, fru talman.

Anf. 14 MATS ODELL (KD) replik:

Fru talman! Jag tvekar naturligtvis inför att försöka bedöma detta. Jag tror att Börje Vestlund hör till de ledamöter i kammaren som har störst erfarenhet av hur matlagningen faller ut på våra ambassader. Han är nog expert på det.

Vad det har genererat i ytterligare export är svårt att bedöma. Utan att hemfalla åt verbal inkontinens eller annat tror jag att det här kommer att utvärderas, och då kommer Börje Vestlund att få del av det.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Hälso- och sjukvårdsfrågor

Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU10

Hälso- och sjukvårdsfrågor
föredrogs.

Anf. 15 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag står naturligtvis bakom samtliga socialdemokratiska reservationer men väljer för tids vinnande att endast yrka bifall till reservation 3.

Att drabbas av sjukdom är inget man önskar, inget man kan välja bort och ingenting man förtjänar. Det handlar om gener – hur vi lever våra liv har ibland allt större inverkan. Men framför allt slår sjukdom hårt och skoningslöst mot alla. Barn, unga, medelålders, mor- och farföräldrar – alla lever vi med sorg och saknad efter anhöriga och vänner som på ett eller annat sätt inte har fått leva sina liv fullt ut. Och vi gör det med vetskapen att ingen kan köpa sig fri från att bli sjuk.

Trots detta ökar omfattningen av privata sjukvårdsförsäkringar. Om vi inte sätter stopp för privata försäkringar i den offentligt finansierade vården och för ersättningssystem som låter efterfrågan styra utbudet kan det i framtiden mycket väl bli så att den som har råd köper sig frisk. Då blir hälsa än mer socialt betingad och kopplad till ekonomisk styrka och förmåga.

Jag väljer i stället att fokusera på att vi tillsammans kan bygga en sjukvård för att ge bästa tänkbara vård till den som behöver. Tillsammans kan vi se till att resurserna används klokt och effektivt. Tillsammans kan vi se till att proffsen tillåts vara proffs och att de får använda sin kliniska blick och sin förvärvade vårdkompetens.

Detta kommer att kräva ytterligare resurser före stora skattesänkningar, fler specialistutbildade sjuksköterskor och undersköterskor, mindre administration för de vårdutbildade professionerna, mindre marknad och mer människa.

Fru talman! Marknadsstyrning och privatisering har satt sina spår i allt fler samhällssektorer. Att följa upp, jämföra nyckeltal och dra slutsatser för bättre kvalitet är av godo. Men det är fel att tro att sjukvården är som vilken vara som helst där det ena beteendet efter det andra bäst påverkas genom detaljstyrning av både resurser och statistik. Att se patienten som en kund som plockar ihop sin egen vårdkedja, väljer bort dålig vård och i stället premierar god medicinsk kvalitet är fel väg att slå in på.

När vi ser de problem som följt med den nya resultatstyrningen i sjukvården ser vi också att sjukvårdens organisation och styrmodeller måste revideras och utvecklas. Den växande sjukvårdsbyråkratin, som präglas av hård styrning och kontroll, innebär ett hot mot vårdkvalitet och värdeekonomi. Den utgör också på sikt ett hot mot den yrkesetik och det professionella omdöme som jag nyss nämnde och som ytterst avgör hur väl vårdpersonal kan hantera komplexa problem i en ständigt föränderlig vårdmiljö.

Med tanke på Alliansens vilja att köpa socialdemokratiska förslag för att minska skillnaderna i politiken har jag ett erbjudande: Stoppa er privatiseringsiver och ohejdade tilltro till marknadslösningar i sjukvården! Ta ett steg tillbaka och se på den uppsplittrade vården, på de växande privata sjukvårdsförsäkringarna och på de ersättningsystem som vi kan se premierar frisk medelklass före kroniskt sjuka! Varsågod och triangulera! Ta politiskt ansvar, våga styra sjukvårdens dimensionering, begränsa vinsterna och låt resurserna riktas efter behov!

Fru talman! Det kommer att behöva rekryteras personal i alla kategorier framöver, i olika utsträckning i olika delar av landet och inom olika specialiteter. Det är ingen lätt planering för våra lärosäten, men det är betydligt svårare för landsting och regioner som inte själva förfogar över utbildningsplatser, som inte ensamma rör på hyrläkarsituationen och som helt enkelt måste samverka om arbetsvillkor för att långsiktigt kunna behålla personal och inte lättvindigt bjuda över grannlandstinget och därmed säkra sin egen personalförsörjning.

Jag ska inte börja räkna upp alla personalkategorier det sannolikt handlar om – jag kommer bara att missa någon eller rangordna dem fel – utan kort och gott nöja mig med att konstatera att antalet undersköterskor har minskat rejält, att andelen specialistutbildade sjuksköterskor blir allt färre och att bristen på allmänläkare på många håll är stor. På samma sätt som det gäller att vara klar över det långsiktiga energibehovet innan varje energislag definieras behöver vi samla oss kring det långsiktiga kompetensbehovet i vården.

Vi socialdemokrater menar att staten borde ta initiativ till en delegation för framtidens kompetensförsörjning tillsammans med parterna. Den ska enas om rekommendationer och förslag på nationell nivå men även för insatser som kan genomföras lokalt eller regionalt. Arbetsvillkoren är en fråga för sjukvårdshuvudmännen, samtidigt som det är för viktigt för att inte samverka kring. Villkoren kring sjuksköterskornas specialistutbildning är bara ett exempel, om än ett mycket tydligt sådant.

Fru talman! Vi kommer inte ifrån resursfrågan. Den som säger att vården inte blir bättre bara för att det tillförs resurser har förstås halvt rätt – det är klart att det går att tillföra resurser på ett ogenomtänkt och mer eller mindre slösaktigt sätt som inte leder till bättre vård. Men den som påstår att resurser som satsas genomtänkt och välriktat inte påverkar vården positivt har fel. Det är klart att en sekreterare påverkar kvaliteten och professionens direkta patienttid, och det är klart att det påverkar om ytterligare en undersköterska får finnas i personalgruppen. Visst märker födande kvinnor om det anställs ytterligare barnmorskor, och naturligtvis kommer det att märkas om vårdplatserna på geriatriken blir fler.

Att sätta välfärden och vården före stora skattesänkningar har varit vår inriktning och övertygelse. Vi har förlorat alla omröstningar om skattesänkningar till kammarens högermajoritet, men vi tvekar inte på var varje nytt reformutrymme bäst behövs – i välfärden, där sjukvården står för en stor del.

Fru talman! När jag möter socialdemokratiska sjukvårdspolitiker runt om i landet är oron för den ojämlika vården ständigt närvarande. Det är själva drivkraften för dem i sitt arbete: att bekräfta alla människors lika värde. De vill liksom jag minska den skillnad i vård och vårdresultat som beror på utbildningsbakgrund och som påverkas av att man talar samma sociala språk som läkaren, vilket i grund och botten ger oss olika förutsättningar att leva goda liv.

Vi socialdemokrater menar allvar, och vi är beredda att vidta åtgärder. Vid sidan av till exempel en jämlikhetskommission, förändrade ersättningssystem och stopp för privata försäkringar i offentligt finansierad vård finns det en reservation i detta betänkande som handlar om att nationella riktlinjer ska följas och inte vara just rekommendationer. Varför kristdemokraterna är så begeistrade av tanken på att förstärka sjukvården men inte beredda att ta ett betydligt mindre steg än så och bifalla vårt förslag är svårt att förstå. Kanske får vi svar senare i debatten.

Fru talman! Jag vill också nämna forskningen. Jag tar den inte avslutningsvis för att den är minst viktig, utan tvärtom – jag vill verkligen betona forskningens betydelse som en förutsättning för den framtida vården. Om våra efterträdare ska kunna vara stolta över sin tids medicinska resultat krävs det att vi just i dag tar ansvar också för vårdens morgondag.

Vi socialdemokrater menar att vi borde förtydliga och förändra i hälso- och sjukvårdslagen så att huvudmännen faktiskt har ett ansvar för klinisk forskning. Har man ett avtal med en annan utförare än sjukvårdshuvudmannen måste man se till att forskning och utveckling finns med.

Vi vill stimulera life science och inrätta ett nationellt innovationsråd, direkt underställt statsministern, och i det samla representanter för näringsliv, akademi och arbetsmarknadens parter. Vi menar att det måste finnas ett samverkansprogram för life science, och vi vill lägga 2 miljarder till en fond för finansiering i tidiga skeden. Fokus ska vara att genom samverkan få till just flexibla och fungerande lösningar för finansiering i tidiga skeden. Det handlar också om att lagstifta om att universitetssjukhusen inte ska säljas ut eller styckas upp, för de är motorn i forskningen på sjukvårdssidan.

Fru talman! Sjukvården berör oss alla. När vi är sjuka, när våra anhöriga är vårdbehövande och när vi är som svagast ska en sjukvård av hög

kvalitet finnas. Då ska personalen ha den bästa kompetensen och den största orken. Då ska inga andra hänsyn tas än vårdbehovet. Då ska det visa att satsningar på vården var rätt prioritering.

Prot. 2013/14:82
12 mars

I detta anförande instämde Ann Arleklo och Lennart Axelsson (båda S).

Anf. 16 AGNETA LUTTROPP (MP):

Fru talman! Jag stödjer naturligtvis alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 4.

Vården ska fungera bra, och den fungerar i de allra flesta fall bra. Vården ska fördelas efter behov och vara solidariskt finansierad. Det betyder att vi tycker att sjukvården ska betalas via skatten – plånboken ska inte styra vilken vård du får.

För mycket av dagens hälso- och sjukvård behandlar bara symtomen. Miljöpartiet vill ha en helhetssyn på människan. För oss betyder det att vården ser hela människan som söker vård, inte bara diagnosen. Vi vill också komma till rätta med den brist på läkare som finns i vissa delar i landet och där vissa specialiteter är svårare för landstingen att få tag på än andra. Precis som inom skolan behöver arbetsvillkoren inom vården befrias från en del administration, inte minst för läkare.

Någonting som är väldigt viktigt är läkarnas fortbildning, både för utvecklingsfrågor och för patientsäkerheten. Enligt Läkarförbundet minskar tyvärr antalet dagar för fortbildning, och förra året hade 40 procent av läkarna *ingen* fortbildning – inte en enda dag. Läraryrket är ett yrke där det är centralt att hänga med inom området forskning och utveckling, och från den 1 januari nästa år ansvarar landstingen för all fortbildning för läkare. I dag står industrin för ungefär 50 procent. Jag hoppas att landstingen verkligen förbereder sig för det här.

Det finns naturligtvis också ett behov av fler utbildade specialsjuksköterskor, och det finns ett behov av att se över hur deras förhållanden ser ut medan de fortbildar sig samt vad för slags tjänst de kommer tillbaka till.

Vi vet att vården är ojämnt fördelad mellan människor. Att män och kvinnor ska ha tillgång till likvärdig vård borde vara en självklarhet, men så är det inte alltid. Kvinnor får ofta vänta längre på viktiga behandlingar. Vi kan ta starroperationer som exempel; det görs runt 80 000 om året. Väldigt många av dessa 80 000 är kvinnor, men det är alltid kvinnor som får vänta längre. En av anledningarna är att männen svarar att de behöver operationen snabbt eftersom de kör bil. Det finns kvinnor som också kör bil.

Det finns många exempel på ojämlikhet i vården. Därför vill Miljöpartiet ha en statistik som könsuppdelad, så att vi snabbt kan se hur det ser ut. Det hjälper också medarbetarna inom vården till ett jämställt omhändertagande. Skillnaderna kan mätas i sjukskrivningstal och livslängd, och ofta kan man se stora skillnader mellan olika bostadsområden i samma stad.

Enligt en undersökning av Chess – det är ett samarbete mellan Stockholms universitet och Karolinska Institutet, och det är ett centrum för jämlik hälsa – har den svenska hälsoklyftan ökat. Det ser man bland annat när man mäter i livslängd för personer med olika utbildningsnivå: Högutbildade personer förväntas leva fem år längre än lågutbildade. Folkhälsan påverkas av många olika faktorer, inklusive boendemiljö, upplevd trygghet, känsla av delaktighet och inflytande med mera.

Miljöpartiet vill utforma ett ersättningssystem inom vården utifrån socioekonomiska faktorer och vårdtyngd. Vi är helt övertygade om att det är något som behövs, för jag tror att ingen av oss vill att klyftorna ska öka ytterligare.

Fru talman! Depressioner, ångestsjukdomar och missbruk är de diagnoser som ökar mest inom ungdomsgruppen 18–24-åringar och står också för den största ökningen inom den psykiatriska slutenvården.

30–40 procent av unga kvinnor uppger oro och ångest i självrapporterade besvär. Andelen unga som uppger psykiska besvär är betydligt högre i dag än för 20 år sedan.

Självmoden minskar inte bland ungdomar, vilket de gudskelov gör i alla andra åldersgrupper. En särskild studie bland unga vuxna med aktivitetsersättning visar att antalet som gjort självmordsförsök eller tagit sitt liv har mer än fyrdubblats. Det här är inga siffror som någon av oss vill se.

Bland dem med aktivitetsersättning som följdes 2005–2010 hade 459 unga vuxna med aktivitetsersättning vårdats för självmordsförsök, och 45 hade tagit sina liv. Det här tycker jag verkligen renderar ett stort mått av eftertanke. Vad kan vi göra för att förhindra att unga människor försöker ta sitt liv eller tar sitt liv?

Att så många mår så dåligt är alarmerande. Därför är förebyggande insatser väldigt viktiga och behöver ytterligare utvecklas. För dem med psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning ska naturligtvis insatserna fungera så bra som möjligt. Övergripande handlar det om vilket samhälle vi vill ha.

En OECD-rapport från förra våren lyfte fram att kostnaden för den psykiska ohälsan belastar svensk ekonomi med nästan 8 miljarder euro om året. Det är mycket annat som vi skulle kunna göra för de pengarna om vi kom åt ungas ohälsa. Det motsvarar ungefär 70 miljarder kronor om året i både förlorade arbetsinsatser och utgifter för vård och omsorg.

Ibland utgör Barn- och ungdomspsykiatri, BUP, första linjen, vilket kan få till följd att den inte fullt ut kan fungera som den specialistfunktion som den faktiskt är. Socialstyrelsens uppföljning av väntetidernas utveckling inom BUP visar att det varit sämre 2012 än 2011.

En tredjedel av landstingen nådde 2012 inte målen i den förstärkta vårdgarantin för att få statsbidrag. Skälen som anges är sårbarheten i bemanning och att det fortsatt helt enkelt kommer in för många patienter. Kritik finns mot att tillgänglighet prioriteras i stället för kvalitet.

Miljöpartiet anser att det i den generella vårdgarantin bör ingå att erbjuda barn och unga bedömning och behandling av lindrigare, okomplicerad psykisk ohälsa inom en vecka. I dagsläget är det stor personalbrist inom psykiatri. Vi vill föreslå en större satsning på att bland annat öka antalet läkare och sjuksköterskor inom området psykiatri.

Anf. 17 PER RAMHORN (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag socialutskottets betänkande SoU10 *Hälso- och sjukvårdsfrågor*. Det är ett väldigt stort och brett område som rör oss alla förr eller senare. Jag kommer att hålla mig inom två områden. Det ena är psykiatri, som har brister i många avseenden, och det andra är den palliativa vården, då främst av barn och ungdomar.

Fru talman! I Sverige är psykisk ohälsa ett av de vanligaste hälsoproblemen. Studier visar att ca 25 procent av svenska kvinnor och 15 procent av män har psykiska besvär som oro eller ångest. Det motsvarar ca 1,4 miljoner människor.

De senaste åren har den psykiska hälsan trots allt förbättrats i landet, och det gäller i så gott som samtliga åldersgrupper, förutom en grupp, unga i åldrarna 16–24 år.

Socialstyrelsen konstaterar i sin folkhälsorapport att den psykiska ohälsan är särskilt vanlig bland yngre kvinnor men att den ökar bland både tjejer och killar.

Antalet unga som uppger att de känner oro eller ångest har ökat kraftigt de senaste årtiondena. I slutet av 80-talet var siffran 9 procent för tjejer och 4 procent för killar. Ungefär 20 år senare uppgav 30 procent av tjejerna och 14 procent av killarna att de kände ångslan eller oro. Allt fler unga vårdas också på sjukhus för depression eller ångestsymtom.

Samma dystra siffror finns även i statistiken över självmord. I de flesta andra åldersgrupper har antalet självmord sjunkit på senare år, men inte i åldersgruppen 15–24 år, vilket innebär att självmord i dag är den vanligaste dödsorsaken inom denna grupp. Detta är naturligtvis helt förfärligt.

Därför är det oerhört viktigt att upptäcka psykisk ohälsa bland barn och ungdomar i ett tidigt skede, så att man kan sätta in rätt, professionella åtgärder så snabbt som möjligt. Det är därför med bestörtning man kan konstatera att på flera håll i landet tvingas många sjuka barn och ungdomar vänta längre tid än tre månader för att över huvud taget komma i kontakt med barn- och ungdomspsykiatri, och än längre för att få den vård som man har rätt till. Detta är naturligtvis inte alls acceptabelt.

Fru talman! I mer än vart tredje landsting saknas slutenvårdsplatser inom barn- och ungdomspsykiatri. Det innebär att många ungdomar hamnar långt ifrån sina familjer eller placeras bland vuxna. Ungdomar med självskadebeteende kan i värsta fall hamna inom rättspsykiatri bland dömda vuxna. Sverige är så gott som det enda land i världen där man låser in ungdomar på rättspsykiatri utan att de är dömda för något över huvud taget.

För ett tag sedan kunde man i medierna ta del av hur en ostraffad 16-åring flicka hamnade på en klinik för dömda brottslingar på grund av att landstinget saknade vårdplatser för ungdomar. Då vet vi ändå att rättspsykiatri inte är en bra plats att vara på för självskadepatienter. Det är väl dokumenterat i forskningen att rättspsykiatri är bland de sämsta på att ta hand om just dessa patienter. Ofta blir det en större ökning av självskadebeteende när dessa patienter läses in inom rättspsykiatri.

För att möta behovet som finns i landet menar vi att det behövs en förstärkning av barn- och ungdomspsykiatri samt naturligtvis fler vårdplatser, men också ett förbud mot att placera personer som är varken dömda eller misstänkta för något brott inom rättspsykiatri.

Fru talman! Enligt hälso- och sjukvårdslagen är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen centralt. Även Socialstyrelsen anser att god vård i livets slutskede ska vara en rättighet för alla, oavsett ålder, medicinsk diagnos och bostadsort. Men tyvärr ser verkligheten inte alltid ut så.

De flesta familjer önskar att deras svårt sjuka barn ska få vårdas hemma så långt det är möjligt. Då är det naturligtvis viktigt att det finns tillgång till palliativt hemsjukvårdsteam, oavsett var man bor i landet, så att barnen och deras föräldrar kan känna sig trygga med den medicinska

behandlingen, bland annat smärtlindring, men också kan få psykologiskt stöd och råd i den extremt svåra situation som familjerna befinner sig i.

I dag är tillgången till den palliativa vården för barn och unga ojämnt fördelad mellan landets regioner och kommuner. I dagsläget spelar oftast ålder, diagnos och bostadsort stor roll för vilken hjälp man kan få, vilket varken är önskvärt eller acceptabelt.

När det gäller vuxna har kommunerna skyldighet att erbjuda hemsjukvård. Barn har inte samma skyddsnet på grund av att kommunerna bara har ansvar för hemsjukvård för patienter i en viss ålder, oftast från 18 år och uppåt. I dag finns många gånger inga tydliga överenskommelser mellan kommuner och landsting. Och man har oftast inget underlag att agera efter, vilket innebär att det i slutändan är föräldrarna och barnen som kommer i kläm.

Vi anser att det nu är dags att införa ett lagstadgat krav på överenskommelser mellan kommuner och landsting som tydliggör och förstärker deras ansvar på detta område. Man ska också komma ihåg att palliativ vård av barn har både likheter med och skillnader mot palliativ vård av vuxna. Det är viktigt att inte betrakta barn som vuxna, även om de drabbas av de fysiska, psykologiska och andliga aspekter som en obotlig sjukdom innebär. I det nuvarande nationella vårdprogrammet för palliativ vård finns inte något avsnitt om barn och ungdomar, vilket vi anser är otillfredsställande.

Det är också viktigt att påpeka att alla familjer inte vill att deras svårt sjuka barn ska vårdas hemma. Då är det viktigt att respektera deras önskemål och se till att det finns andra möjligheter.

I dag finns bara ett hospice för svårt sjuka och döende barn i hela landet, vilket är för lite för att täcka de behov som finns.

Föräldrar som befinner sig i denna extremt svåra situation, med all den oro det innebär att inte veta hur det ska gå, ska inte behöva kämpa för att deras barn ska få rätt till fullgod palliativ vård i livets slutskede. Barn ska ha samma rätt till palliativ vård som vuxna. Allt annat är oacceptabelt.

Jag yrkar bifall till reservationerna 6, 24 och 28.

Anf. 18 EVA OLOFSSON (V):

Fru talman! Jag står givetvis bakom alla Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 8 om förlossningsvård och reservation 32 om specialistsjuksköterskor.

Fru talman! Bästa möjliga hälsa är en grundläggande mänsklig rättighet och viktigt för oss alla. Därför är det djupt oroande att hälsoklyftorna mellan olika befolkningsgrupper i Sverige ökar. En 30-årig kvinna med eftergymnasial utbildning förväntas leva fem år längre än kvinnor med enbart grundskoleutbildning. Denna skillnad har fördubblats sedan 1991.

Jag ser tydliga kopplingar till ett samhälle med ökade klassklyftor, ökade skillnader mellan kvinnor och män, tuffare och otryggare arbetsmarknad, hög arbetslöshet och vittrande välfärd där allt fler lever i fattigdom och ekonomisk stress eftersom a-kassa och sjukförsäkring urholkas.

I sin senaste rapport lyfte Socialstyrelsen fram ohälsan bland unga. Psykisk ohälsa men också värk hos unga kvinnor ökar. Detta oroar mig när jag ser framåt, för det är ju människor som är i början av sitt liv.

Det förekommer också diskriminering av människor på grund av funktionsvariationer, etnicitet, sexuell läggning, könsidentitet och ålder, och denna diskriminering påverkar deras hälsa.

Hälsa hänger ihop med hur samhället ser ut. Ska vi bekämpa ohälsa måste vi ha ett samhälle där alla människor kan leva ett tryggt och värdigt liv, ett samhälle som är jämlikt och jämställt där vi inte gör skillnad på dem som jobbar och dem som är sjuka och arbetslösa och där alla ska kunna leva, synas och vara en del av samhället. Vi måste ha ett samhälle där solidaritet och omtanke får råda i stället för konkurrens och girighet.

Högerregeringen har sänkt skatterna rejält. Sedan 2006 har det satsats 27 gånger mer på skattesänkningar än på den gemensamma välfärden, om man ser till de sammanlagda statsbidragen. De är på 5,2 miljarder medan skatterna sänkts med 140 miljarder.

Hur mår den svenska sjukvården? Vi har på många sätt en bra sjukvård i Sverige. Vi har en duktig profession som gör ett bra jobb, och många får hjälp i sjukvården. Jämfört med andra länder står vi oss bra inom många områden, men vi kan samtidigt se områden med oroande brister.

Jag har aldrig hört så många anställda slå larm som under de senaste åren. Vi har läkarupprop och sjuksköterskeupprop för 25 000 i lön. Erfarna sjuksköterskor ryter till. Vi har barnmorskeupprop och psykiatriupprop, och jag har säkert glömt några.

Läkaruppropet fick på kort tid 9 000 underskrifter, främst från läkare över hela landet men också från andra yrkesgrupper inom sjukvården.

Låt mig citera ur det: ”Där politiker jublar över ökat antal sjukvårdsbesök ser vi hur kvaliteten försämras. Där politiker gläds över kapade vårdköer ser vi undanträngning av kroniskt sjuka till förmån för patienter med lättare åkommor. Där politiker ställer krav på kortare handläggningstider på akutmottagningarna ser vi hur patientsäkerheten hotas. Där politiker ser rationaliseringar, ser vi brist på vårdplatser och måste ägna en stor del av vår arbetstid till att leta sängar till patienter, eller skicka hem sjuka i brist på platser. Där politiker uppfattar kortade vårdtider som effektivisering oroas vi över ökat antal återinläggningar och komplikationer.”

Uppropet avslutas med: ”Vi vill ha en sjukvård som styrs utifrån patientens behov. Vi vill ha en sjukvård där vi får agera utifrån vår professionalitet. Vi vill ägna oss åt det vi är utbildade för; att vara goda doktorer som tar hand om patienter på ett kunnigt, etiskt och empatiskt sätt. Låt oss få detta utrymme!”

Göran Hägglund hade inte tid att träffa de två initiativtagarna, Lollo Makdessi och Märit Halmin. Jag har träffat dem, och det var ett givande samtal. Om mina riksdagskolleger inte har träffat dem tycker jag att de ska bestämma tid med dem.

Det är dags att se över den sjukvård som styrs utifrån marknadsmekanismerna och där allt mer av läkares, sjuksköterskors och övrig personals tid går till administration i stället för till patienterna. Vänsterpartiet vill se en sjukvård som styrs utifrån människors behov, inte utifrån vad som är lönsamt. Vi säger nej till kommersialisering av sjukvården. Vi vill inte låta patienter med privata sjukförsäkringar gå före i kön. Det är människor som ska välja, inte vårdföretagen. Därför vill vi inte ha den fria etableringsrätten.

Vi ser också med oro på hur den borgerliga privatiseringspolitiken breder ut sig. Vi kan se hur den inte minst i Stockholm, den borgerliga regeringens skyltfönster, slår sönder en sammanhållen sjukvård och hur det privata vårdföretaget Capio kan bygga upp en vårdkedja medan landstingets vårdkedjor slås sönder. Landstinget får nämligen inte vara med och driva den öppna specialistsjukvård som flyttas ut från sjukhusen.

Hur mycket är Fredrik Reinfeldts löfte att inte sälja ut sjukhusen värt när man nu går bakvägen och flyttar ut stora delar av hälso- och sjukvården men inte ens tillåter den offentliga sjukvården att vara med och driva den öppna specialistvården? Detta gäller i Stockholm, och Stockholm brukar gå före när det gäller sådana här tendenser.

Vi säger också nej till kömiljarden på grund av de undanträngningseffekter som togs upp i läkaruppropet. Vi lägger i stället 1 miljard på att utveckla primärvårdens förebyggande arbete, med extra tyngdpunkt på socialt utsatta områden. Vi öronmärker också 1 ½ miljard till sjukvården. Det ser olika ut i landsting och regioner, och därför är det viktigt att man får använda resurserna på det sätt som gör mest nytta lokalt. Pengarna skulle räcka till 3 000 fler anställda.

Det behöver satsas resurser på sjukvården. Här instämmer jag med tidigare talare. I dag ser vi en brist på vårdplatser, och Socialstyrelsen säger i sin senaste lägesrapport att överbeläggningar och utlokaliseringar, det vill säga att lägga patienter på en annan avdelning än den med specialistkunskap, ökar.

De flesta sjukhus har överbeläggningar och utlokaliseringar av patienter dagligen eller varje vecka. Det är ett hot mot patientsäkerheten eftersom de inte får bästa möjliga vård, och i Skåne har bristen på vårdplatser till och med lett till dödsfall. Det leder också till en stressig och dålig arbetsmiljö för personalen, som känner att den inte kan göra bästa möjliga jobb.

Sjukvården måste fungera i hela landet. Därför vill vi satsa på att utveckla glesbygdsmedicin och mobila team.

Personalförsörjningen till sjukvården är ett stort framtida problem. Vi har personalbrist inom psykiatrin, vi har inte allmänläkare överallt, vi har stafettläkare, vi har en minskning av specialistutbildade sjuksköterskor och brist på barnmorskor och andra yrkesgrupper.

De senaste 20 åren har andelen sjuksköterskor som är specialistutbildade minskat från 70 procent till 40 procent. Även om vi utbildar lite fler nu fortsätter andelen specialistutbildade sjuksköterskor att minska. Det är ett hot mot kvaliteten i hälso- och sjukvården, och vi föreslår därför att sjuksköterskor ska få utbilda sig på betald arbetstid genom så kallade utbildningsanställningar. Vi har avsatt pengar för detta i vår budget.

Vi ser också hur barnmorskorna i Stockholm, Uppsala, Malmö och Lund protesterar. I Göteborg har de också dragit i gång en arbetsgrupp. De säger att de inte klarar att sköta sitt jobb tillräckligt bra och att de inte orkar arbeta under dagens arbetsvillkor.

När en gravid kvinna står inför en förlossning och något av det viktigaste i livet ska hända behöver hon vara trygg och veta att det fungerar. Så är det inte riktigt för alla i dag. En del oroar sig för om de ska få plats på sjukhuset, om de ska blir runtskickade mellan olika enheter eller om

de inte får vara med en barnmorska under hela födseln för att personalen får springa mellan flera förlossningar. Så ska det inte vara.

Vi tycker att Sverige ska gå i samma riktning som Danmark och Norge som har målet om en barnmorska per aktiv förlossning. Att det ger en trygghet kunde jag själv se när jag för några veckor sedan gick med en barnmorska på Östra sjukhuset. Det var en ganska lugn dag jämfört med hur det kan vara, och den barnmorskan hade möjlighet att följa förlossningen under hela tiden.

Det är inte länge sedan riksdagen tog beslutet om rätt till sjukvård som inte kan anstå för papperslösa. Vänsterpartiet har liksom alla yrkesorganisationer i vården varit kritiska till detta begrepp och menar att alla måste ha rätt till vård efter behov. Regeringen tänkte väl att Socialstyrelsen skulle lösa detta på något sätt och skickade ett uppdrag till dem.

Socialstyrelsen har kommit tillbaka och sagt så här: "Begreppet vård som inte kan anstå är inte förenligt med medicinsk yrkesetik, är inte medicinskt tillämpligt i sjukvården och riskerar att äventyra patientsäkerheten. Vad som är vård som inte kan anstå får avgöras i det enskilda fallet av den behandlande läkaren eller tandläkaren. I detta har Socialstyrelsen stöd av de samlade vårdprofessionerna."

Jag vill gärna fråga alla er som ställt er bakom begreppet vård som inte kan anstå: Står ni fortfarande bakom det, och är ni liksom Vänsterpartiet beredda att ge vård efter behov?

Till sist, fru talman, är hälso- och sjukvården en av de allra viktigaste frågorna för människor här i landet. Man prioriterar den högt.

Vi har en sjukvård som på många sätt fungerar bra men som också har brister som behöver rättas till. Vi har en sjukvård som behöver ha en helt annan styrning än den som har plockats in från industrin och som kallas new public punishment. Vi har en sjukvård där man i dag har tagit in vinstintressena, som styr utifrån vad som är lönsamt, inte utifrån människors behov.

Vi måste ändra på detta. Vi måste få en sjukvård med en organisation där man kan jobba ordentligt, brett och tvärprofessionellt utifrån patienternas behov och där primärvården har områdesansvar. Vi måste se till att vi har arbetsvillkor så att vi kan rekrytera personal i framtiden, och vi måste se till att vi har en sjukvård där det är människors behov och inget annat som styr.

Anf. 19 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Det betänkande vi i dag debatterar är vid sidan av socialutskottets budgetbetänkande den största debatt vi har på hälso- och sjukvårdens område här i kammaren.

Om budgetbetänkandet handlar om regeringens politik på området så är det i motionsbetänkandet som oppositionen får chans att redovisa sin sjukvårdspolitik.

I betänkandet diskuteras ett stort antal enskilda motioner och dessutom oppositionspartiernas stora kommittémotioner där de var och en för sig har dragit upp riktlinjerna i stort och i smått för hur de vill att svensk sjukvård ska se ut.

Totalt handlar det om inte mindre än 240 olika förslag som riksdagens partier genom arbetet i socialutskottet haft att ta ställning till. Av de 240 förslagen är det bara på 25 punkter det finns reservationer i utskottets betänkande.

Som utskottsordförande är jag glad över att det finns en stor samsyn kring utvecklingen av den svenska hälso- och sjukvården. Det är förståeligt eftersom både kvalitetsregister, öppna jämförelser och den nationella patientenkäten visar att svensk sjukvård är på rätt väg. Vi kan se en positiv utveckling, alltifrån att patientnöjdheten med primärvården ökar år från år till att allt fler överlever både cancer och hjärt- och kärlsjukdomar.

Att utvecklingen inom svensk hälso- och sjukvård går åt rätt håll hänger samman med det stora antal reformer och initiativ som tagits under de senaste åtta åren, sedan alliansregeringen tillträdde 2006.

Vi har fått Vårdval Sverige som har gett alla svenskar den självklara rätten att själva bestämma vilken primärvård de vill anlita. Samtidigt har det blivit möjligt för den som uppfyller kvalitetskraven att öppna en ny hälso- eller vårdcentral.

Vi har fått en patientsäkerhetslag som styr en allt mer patientsäker sjukvård. Den har kombinerats med stimulansbidrag för att påskynda utvecklingen.

Vi har fått ändringar i hälso- och sjukvårdslagen som ställer högre krav på tillgänglighet. Det har kombinerats med en kömiljard som gjort att köerna i sjukvården är betydligt kortare i dag än de var 2006.

Vi har fått en nationell cancerstrategi som gör att vi i dag går mot en alltmer sammanhållen cancersjukvård med bättre resultat och kortare köer.

Den mest glädjande förändringen är att vi har tagit viktiga steg mot en alltmer jämlik vård. I december 2012 lanserade regeringen en strategi för jämlik vård. Den fokuserade på flera olika områden, för detta är inte ett lättlost problem. En viktig del var att börja ha öppna jämförelser av hur det faktiskt ser ut när det gäller jämlik vård.

För några månader sedan publicerade Socialstyrelsen den första rapporten. Där kan man se att det finns stora skillnader i hälso- och sjukvården. Men i det samlade måttet, den sjukvårdsrelaterade åtgärdbara dödligheten, minskar skillnaderna bland både män och kvinnor. De minskar också relaterat till utbildningsnivå.

Trots att vi i Sverige redan från början har en i förhållande till alla andra länder jämlik fördelning av både hälsa och sjukvård finns fortfarande helt oacceptabla skillnader. Även om vissa av kurvorna pekar åt rätt håll finns väldigt mycket att göra. Det är ett av de områden där allianspartierna är överens om att gå vidare.

Ett annat handlar om cancervården. Trots att Sverige redan i dag ligger i topp vad gäller femårsöverlevnad och att arbetet med den nationella cancerstrategin går framåt finns fortfarande oacceptabla skillnader vad gäller köer, rehabilitering och inte minst den palliativa vården – vård i livets slutskede.

Svensk sjukvård står också inför andra stora utmaningar. Trots att vi ligger på tredje plats inom OECD vad gäller läkartäthet lyfts ständigt frågan om läkarbrist och att läkarna inte har tid. Ändå träffar en svensk

läkare varje dag förhållandevis få patienter jämfört med hur det är i andra länder.

Här har svensk sjukvård en riktigt stor utmaning. Kan andra yrkesgrupper som sjuksköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter eller läkarsekreterare ta över uppgifter som läkare utför i dag? Kan de administrativa systemen förenklas? Finns det onödiga arbetsuppgifter som helt kan tas bort?

En annan utmaning är hur vi kan skapa en sjukvård där klinisk forskning får större plats. Hur ska vi se till att nya behandlingsmetoder snabbare blir tillgängliga för alla, runt om i landet?

Det finns en lång rad stora utmaningar som svensk sjukvård står inför – utmaningar där vi som politiker måste våga tänka nytt och öppna dörarna för nytänkande och entreprenörskap.

Centerpartiet och de övriga allianspartierna har sedan åtta år tillbaka tagit ansvaret för förnyelsen av svensk sjukvård. Vi är beredda att tillsammans ta ansvaret även under nästa mandatperiod.

Fru talman! Utskottets betänkande är intressant läsning, inte bara för vad som står där utan framför allt för att man inte kan se tillstymmelsen till vad oppositionens samlade program är för sjukvården under nästa mandatperiod.

Av de 25 reservationerna i utskottets betänkande är bara en enda gemensam för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, det vill säga de partier som i någon form kan tänkas vara ett åtminstone teoretiskt alternativ till den nuvarande alliansregeringen.

Reservationen handlar om att S, V och MP nu är överens om att regeringens arbete med den nationella cancerstrategin är bra och att det bör fortsätta. Reservationen bygger på samma tema som många av de enskilda reservationerna, nämligen att det för säkerhets skull är bäst att slå in en redan öppen dörr.

Men jag och Centerpartiet tycker att det är bra att oppositionen har lyckats enas om att regeringens arbete med den nationella cancerstrategin är bra och bör fortsätta.

Centerpartiet drev tillsammans med de andra allianspartierna frågan om en nationell cancerstrategi stenhårt i opposition och fick under många år se våra förslag röstas ned av just S, V och MP. Så sent som våren 2006 avtog S, V och MP allianspartiernas krav på en nationell cancerstrategi.

Därför finns det all anledning för oss i Alliansen att välkomna att vänsteroppositionen nu efter åtta år ser att den nationella cancerstrategin är en viktig väg till framgång. Möjligen, fru talman, kan den väljare för vilken sjukvårdsfrågorna är viktiga tycka att frågan om en nationell cancerstrategi är en något smal plattform att driva en gemensam sjukvårdspolitik från.

Fru talman! Debatten här i dag, liksom socialutskottets betänkande, ger klara besked. Sverige har i dag en sjukvård av världsklass. Det är en sjukvård som står inför stora utmaningar. Centerpartiet och de övriga allianspartierna är beredda att fortsätta att ta ansvar för den positiva utvecklingen.

Jag yrkar därför avslag på motionerna och bifall till utskottets förslag. (Applåder)

Anf. 20 LENA HALLENGREN (S) replik:

Fru talman! Det är väl inte så mycket nytt under solen när vi ses i den åttonde hälso- och sjukvårdspolitiska debatten under den här mandatperioden, fyra i anslutning till budgetbetänkandet och fyra i anslutning till den allmänna motionstiden. Det är också förklaringen till att merparten av oppositionens alla motioner och förslag behandlas förenklat, som ordföranden i utskottet mycket väl känner till, och det genererar inte så förfärligt mycket reservationer så här på sluttampen.

Man kan väl konstatera att de enorma framgångar för Alliansens sjukvårdspolitik som Anders W Jonsson talade om här i talarstolen inte riktigt ger utslag i opinionen, så ni har kanske lite att jobba på där. Eller kan det möjligen vara så att de vägval ni har gjort – där det handlar om mycket kraftig marknadsstyrning och att förlita sig rätt mycket på vårdval, fri etablering och privatisering – kanske inte riktigt vinner allmänhetens gillande?

Jag har en fråga. Det glädde mig mycket att Anders W Jonsson i sitt anförande uppehöll sig vid den ojämlikhet i svensk sjukvård som finns och som man kan se på många olika sätt. Precis som Anders W Jonsson sade är det fråga om socioekonomi, utbildningsbakgrund, ålder, utländsk härkomst men också geografi.

Jag tänkte fråga: På vilket sätt är förstatligad sjukvård, som socialministern föreslår, en lösning på ojämlik sjukvård?

Anf. 21 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Lena Hallengren för att hon ställde just den frågan. Alliansen ser detta som en av de riktigt stora utmaningar som vi har i svensk sjukvård. Hur ska vi gå mot en alltmer jämlik vård? Man har lanserat en strategi där de öppna jämförelserna är ett viktigt instrument. Precis som Lena Hallengren pekar på handlar detta också om att vi måste få en mycket mer tydlig nationell styrning av svensk hälso- och sjukvård.

Det är en resa som vi har varit inne på under ett antal år. Vi har tagit steg för steg mot att ta bort olikheter mellan landstingen och framför allt de olikheter inom landstingen som vi ser och som är helt oacceptabla. Jag skulle säga att det allra viktigaste instrumentet för att kunna göra något åt det är en tydligare nationell kunskapsstyrning av svensk sjukvård, där den nationella strategin är ett viktigt sätt att jobba vidare. Det handlar också om att öka patienternas möjlighet till rörlighet men inte minst att ta fram statistik som visar på att det finns skillnader.

På 90-talet hittade vi stora skillnader i hälso- och sjukvård vad gällde den vård som män och kvinnor fick. Där har vi sett en mycket positiv utveckling under de senaste snart 20 åren. Det viktigaste instrumentet där var just att visa i statistik att det finns stora skillnader.

Därför är jag helt övertygad om att den rapport som vi nyligen har fått från Socialstyrelsen, som visar på de socioekonomiska skillnaderna, kommer att vara ett väldigt bra bränsle i den diskussion som nu förs runt om i landet om hur vi ska kunna få en mer jämlik vård. Men det är inte regeringens politik att vi ser ett förstatligande av svensk sjukvård som det viktigaste sättet att nå dit – däremot en mycket tydligare nationell styrning av svensk sjukvård.

Anf. 22 LENA HALLENGREN (S) replik:

Fru talman! Jag noterar att det inte finns någon som helst enighet i den här frågan. Men det är ändå socialministerns viktigaste förslag för att få till stånd en bättre sjukvård, en mer jämlik sjukvård. Det finns inte en debatt där jag har mött socialministern där inte detta har lyfts fram som en viktig komponent och viktig pusselbit för att få en mer jämlik sjukvård.

Då vill jag fråga: Är det med andra ord inte så att socialministerns allra viktigaste ingrediens och pusselbit delas av Alliansen? Är ni alltså oeniga på den här punkten?

Anf. 23 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Alliansen har en gemensam sjukvårdspolitik som omfattar en lång rad förslag. Dem har jag beskrivit från talarstolen, och de ligger bakom de mycket positiva förändringarna.

I Alliansen samarbetar vi oerhört bra i regeringsställning och lyckas lösa alla svåra frågor som kommer på regeringens bord. Men det är fortfarande så att vi är fyra oberoende partier som också har ett antal punkter där vi ännu inte har funnit en samsyn. Vi är helt och hållet överens om att det krävs en tydligare nationell styrning av svensk hälso- och sjukvård. Vi är helt överens om att om vi ska kunna nå målet med en mer jämställd sjukvård handlar det om att hitta mätmetoder som gör att man kan se skillnaderna.

Från Centerpartiets sida ser vi däremot inte ett förstatligande av svensk sjukvård som ett sätt att nå målet om en jämlik hälso- och sjukvård i Sverige.

Anf. 24 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Jag konstaterade just att Anders W Jonsson sade att man var oberoende partier som tyckte lite olika i en del frågor. Det var roligt att höra. Annars kunde man fundera på om alla kanske skulle rösta på Moderaterna.

Vi är också tre oberoende oppositionspartier som har en del samstämmighet – det kan ni som lyssnar på oss höra, inte minst när det gäller kritiken mot marknadsiseringen av sjukvården – men som också har lite olika prioriteringar av olika förslag.

Kort kan jag ställa den fråga till dig som jag tänkte ställa till alla: Deklarar du Socialstyrelsens syn att det är vård efter behov som ska gälla för papperslösa, att ”vård som kan anstå” är ett begrepp som inte går att använda?

Beträffande vårdval har vi inget emot att människor väljer olika vårdcentraler. Men vi har lite svårt att förstå varför det ska ligga tolv vårdcentraler på Östermalm, som tidigare hade sex, men i Botkyrka fortfarande vara sex vårdcentraler, som de har haft hela tiden – detta utifrån att ohälsosotalet, det vill säga hur folk mår, anger att man mår mycket sämre i Botkyrka än på Östermalm.

Jag funderar också på vad du tycker om alla de punkter som dina kolleger som har skrivit under läkaruppropet tar fram. Det är ganska mycket kritik mot en sjukvård där de känner att de inte kan jobba utifrån patientens behov tillräckligt mycket. Har de fel i vad de lyfter fram, eller är det reella problem som du vill göra något åt?

Anf. 25 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Eva Olofsson för de tre frågorna.

En av de stora segrarna förra året tyckte jag var när vi här i kammaren kunde klubba det beslut som gjorde att en av de absolut mest marginaliserade grupperna i det svenska samhället, de som saknar tillstånd att vistas i landet, fick rätt till sjukvård. För barn gäller det rätt till all sjukvård, men för vuxna gäller det vård som inte kan anstå.

Jag tycker att det är bra att Socialstyrelsen nu har kommit fram till att detta är något som bara den enskilde läkaren i det enskilda fallet kan värdera, vad det är som kan anstå i det aktuella fallet. Vad jag kommer att göra är att följa detta mycket noga, nu när man ser hur det kommer att se ut i praktiken ute på akutmottagningar, distriktsläkarmottagningar och så vidare. Om det visar sig att detta leder till stora praktiska svårigheter är jag inte alls främmande för att fundera på om man ska ändra lagstiftningen.

I den andra frågan om etableringsfriheten går den stora skillnaden mellan vänsterpartierna och Alliansen.

I Jämtland finns det en mycket driftig distriktsläkare som 2010 ville öppna en hälsocentral i Hoting. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet sade: Det behövs över huvud taget ingen hälsocentral i Hoting. Men tack vare Vårdval Sverige, med etableringsfrihet, kunde han öppna den. Och tänk, de som bodde i Hoting, invånarna i den lilla byn i norra Jämtland, tyckte att det behövdes en hälsocentral i Hoting, för i stort sett alla invånare tecknade sig för att gå till den nya närvården i Hoting.

Det exemplet visar väldigt tydligt skillnaden i hur vi ser på detta. För oss är det patienterna som bestämmer om det behövs en hälsocentral i Hoting. Men för Vänsterpartiet och Socialdemokraterna, både här i kammaren och i Jämtlands läns landsting, är det politikerna som ska bestämma, inte de boende i Hoting.

Anf. 26 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Man kan konstatera att om den här läkaren eller ett vårdföretag hade valt att göra något helt annat hade det varit helt okej att man inte fick någon vårdcentral i Hoting.

Vi tycker att det är helt naturligt att vi ska kunna styra våra skattepengar, som vi gemensamt genom demokratiskt valda människor i landstingen och i olika hälso- och sjukvårdsnämnder beslutar om, efter människors behov. Som jag sade tidigare ska det inte helt plötsligt bli tolv vårdcentraler på Östermalm när det inte behövs. Det plockar också pengar till ställen där det inte behövs fler vårdcentraler, och det plockar läkare och sjuksköterskor och andra yrkesgrupper till ställen där de kanske inte gör bästa nyttan.

Vårdvalet har faktiskt inte varit en hit på alla håll i glesbygden. Vad man kan råka ut för i Jämtland och på andra ställen är att man kanske inte har resurser att starta en verksamhet när man inte kan bestämma att den ska hamna på det ställe där den behövs mycket bättre. Då räcker kassan inte till eftersom några läkare startat en vårdcentral, ofta i en större centralort eller stad. Jag skulle därför vilja säga att detta faktiskt är ett hot och inte en hit mot glesbygden.

Men, Anders W Jonsson, du svarade aldrig på frågan om läkaruppropet. Har alla dina 9 000 kolleger fel? De talar om undanträngningseff-

fecker av kömiljarden, de talar om ett styrsystem som passar industrin och inte sjukvården, och de talar om att det inte är patienternas behov som många gånger får styra deras jobb i dag, utan att det är ersättnings-system och andra styrsystem.

Det är många gånger korta besök som ger mycket ersättning enligt de ersättningssystem som man har på vårdcentraler, där det lönar sig att det är många ganska friska människor som kommer och som bara tar tio minuter. Det är inte lönsamt med människor som är kroniskt sjuka eller som behöver lång tid med läkaren. Det är detta som man enligt läkaruppropet vill förändra. Hur ser du egentligen på de frågor som dessa läkare lyfter fram?

Anf. 27 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Detta replikskifte visar mycket tydligt skillnaden mellan hur vi i Alliansen och i Centerpartiet ser på sjukvården och hur Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet ser på den. Vi anser att det är de boende i Hoting som ska fatta beslut om hurvida det finns behov av en hälsocentral där. Det ska inte vara de vänsterpartistiska och socialdemokratiska politikerna i landstingshuset i Östersund som gör det.

Att man inte kunde sätta stopp för hälsocentralen i Hoting har lett till att hela norra Jämtland i dag, både i Strömsund och i Hammerdal, har en mycket framgångsrik och populär primärvård som är privat driven, vilket retar landstingsmajoriteten där uppe.

Men de som ska fatta dessa beslut är patienterna, det är inte politiker-
na och byråkraterna i landstingshuset.

Jag tycker att man i läkaruppropet pekar på flera av de utmaningar som jag också ser i svensk hälso- och sjukvård. Vi har administrativa system som inte är bra anpassade. Där krävs det ändringar. Vi måste titta vidare på vad det är som gör att de svenska läkarna, trots att Sverige är ett av de absolut mest läkartäta länderna i OECD, träffar förhållandevis få patienter och att vi har ett stort antal vakanser.

När det gäller undanträngningseffekter av kömiljarden och den skärpta lagstiftningen har vi vid upprepade tillfällen bett Socialstyrelsen att mycket noga följa om man ute i hälso- och sjukvården bryter mot hälso- och sjukvårdslagen. Det är det som man de facto gör om man tar emot patienter med snuva i stället för cancersjuka patienter. Men Socialstyrelsen har inte funnit några tecken på en systematisk undanträngningseffekt i svensk hälso- och sjukvård av de nya prioriteringarna. Men vi kommer att gå vidare med att skärpa kraven på hälso- och sjukvården, så att man även tar in återbesöken. Patienten ska inte behöva vänta. Det är det som är grogrunden för framväxten av privata sjukförsäkringar, och den ska undanröjas.

(Applåder)

Anf. 28 AGNETA LUTTROP (MP) replik:

Herr talman! Jag är uppriktigt glad över att Centerpartiet ser den problematik som finns när det handlar om skillnader i vården. Det tar också Chess fram. Det är bra att ni håller med om att man behöver göra någonting åt detta. Ni säger i alla fall att det går åt rätt håll.

Vi har ett förslag om att utforma ersättningssystem i vården utifrån just de socioekonomiska faktorer och utbildningsfaktorer som faktiskt

har visat sig vara mycket avgörande. Jag undrar om Centerpartiet är redo att ha ett ersättningsystem som skulle kunna styra på ett sådant sätt att man minskar skillnaderna.

Prot. 2013/14:82
12 mars

*Hälsa- och
sjukvårdsfrågor*

Anf. 29 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det som Agneta Luttröpp nu tar upp är ett mycket viktigt område. Det handlar om hur vi ekonomiskt ska ersätta det som händer i svensk hälso- och sjukvård. Sverige är inte unikt när det gäller att titta på detta, utan i stort sett alla OECD-länder har den här problematiken. Hur ska man hitta ekonomiska styrsystem och ekonomiska ersättningsystem för att styra hälso- och sjukvården åt det håll som man faktiskt vill? Detta är oerhört viktiga beslut att fatta beroende på att om man väljer en felaktig styrmodell styr man åt helt fel håll, vilket kan få förödande konsekvenser.

I primärvården, som Agneta Luttröpps fråga handlar om, finns det en diskussion om hur detta ska utformas. Ska det vara ren kapitering? Ska man dessutom ersätta per besök, vilket gör att man till viss del ersätter för de kroniskt svårt sjuka patienterna? Ska man ta in socioekonomiska faktorer? Ska man gradera patienterna utifrån den sjukdomsbild som de faktiskt har i ersättningsystemen?

Här pågår det mycket forskning i Sverige, vilket jag tycker är bra. Man håller hela tiden på att förfinna dessa instrument. Ett antal landsting har testat just den modell som Agneta Luttröpp förespråkar. Men det lilla som jag har sett är att man har upptäckt att det finns en hel del svårigheter med den också beroende på att det blir mycket svårt att utifrån den prognostisera ett utfall. Man kan driva fram en inflation vad gäller olika faktorer i fråga om hur patienten beskrivs.

Jag har ingenting principiellt emot att tänka nytt vad gäller ersättningsmodeller. Men jag tror att vi ska avhålla oss från att på nationell nivå i riksdagen ha politiska åsikter åt det ena eller andra hållet. Vi ska vara jättenoga med att följa upp resultaten, det vill säga att se till att jämlikheten ökar i svensk sjukvård. Vi kan i dag se att det sker, framför allt från de uppföljningar som är gjorda i Stockholm.

Anf. 30 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Vi har samma mål, men våra vägar dit är kanske inte riktigt desamma.

Jag har en fråga till av ett helt annat slag. Antalet undersköterskor har minskat väsentligt under de senaste åren. Antalet har minskat så mycket att var fjärde undersköterska har försvunnit från vården. Har Centerpartiet och Alliansen några som helst analyser eller förslag när det gäller detta eftersom det är någonting som man måste komma till rätta med inom en snar framtid?

Anf. 31 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Orsakerna till att antalet sjuksköterskor under en 30-årsperiod har förändrats i svensk hälso- och sjukvård är flera. Inte minst handlar det om att vi har fått en mycket snabb medicinskt teknisk utveckling. Den sjukvård som bedrivs i dag ställer betydligt högre krav på kompetens och utbildning.

En annan förklaring till att vi har fått en stor förändring och ett minskat antal undersköterskor är att äldreomsorgen och stora delar av psykiatrin, där en tung del av bemanningen bestod av undersköterskor, i dag sköts av kommunen. Personerna finns alltså kvar, men de arbetar åt kommunen.

Ytterligare en förklaring finner man om man tittar på den förändring som har skett inom ambulanssjukvården, där det för 20–25 år sedan var helt okej att de som jobbade där hade undersköterskekompetens. Då var de mycket välutbildade i förhållande till de andra ambulansförarna. Men i dag ställer vi snarast krav på att alla måste vara sjuksköterskor. Helst ska man ha en intensivvårdsutbildning som sjuksköterska för att ha denna kompetens.

Jag tycker att det finns en del som tyder på att detta har gått för långt och att vi i dag även i den avancerade hälso- och sjukvården skulle ha behov av undersköterskor som skulle kunna göra en hel del av de uppgifter som i dag sjuksköterskor och till och med läkare sköter. Jag är alltså positiv till att vi har mer diskussion om huruvida läkarens alla arbetsuppgifter måste göras av en läkare. Eller kan det vara en sjuksköterska eller till och med en undersköterska som gör dem? Likaså är jag positiv till att man tittar på sjuksköterskans arbetsuppgifter. Kan det vara en läkarsekretärer eller en undersköterska som gör en del av dessa uppgifter? Här tror jag att vi måste fundera mycket.

Tyvärr är det inte sällan så att det är de professionella organisationerna som är mycket måna om att ha revir som gör att man inte inkräktar på antalet. Här måste vi som politiker på något sätt lyfta oss över det och hitta en mer effektiv struktur som är till för att patienterna ska få en så bra vård som möjligt.

Anf. 32 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! När alliansregeringen tillträdde 2006 upplevde många vården som otillgänglig, och runt om i landet stod människor i vårdköer. Vi såg det, och vi vågade göra något åt det. Överbeläggning, långa köer och inställda operationer hotade patientsäkerheten. Vi lyssnade på väljarna som efterfrågade en ny väg, en regering som såg bristerna, erkände dem och ville göra något åt dem. Vi förstod att det inte fanns någon genväg, utan det skulle krävas reformer, översyn och möjlighet att ställa krav på landstingen.

Vårdens utgångsläge 2006 var bristande tillgänglighet och långa köer. Det fanns stora kunskapsluckor om vårdens resultat och en närmast obefintlig valfrihet för patienter. Dessutom fanns inget fokus på särskilt vårdkrävande grupper. Vi såg och vi lyssnade till skogsarbetaren och undersköterskan med utslitna höfter och axlar. Vi tog del av deras berättelser om att de på grund av smärta inte kunde sova på nätterna och att magen var förstörd på grund av starka värktabletter. Vi ansåg att det självklart inte var acceptabelt, och vi tog krafttag för att förbättra den svenska hälso- och sjukvården.

Vi ställde frågan: Hur kan vården bli bättre? Studier visar att resurserna till den svenska sjukvården har ökat över tid och att vi numera rekordsatsar på välfärden. Efter 90-talskrisens slut har Sverige spenderat strax över 9 procent av bnp på sjukvård.

Låt mig nämna ett urval av de åtgärder som vi såg var direkt nödvändiga och sådant som är genomfört sedan 2006.

- Lagstadgad vårdgaranti och kömiljard
- Valfrihet i primärvården
- Satsningar på de mest sjuka äldre
- Strategi för bättre patientsäkerhet
- Strategi för jämlik vård
- Apoteksomreglering
- Etisk plattform inom vård och omsorg
- Nationell strategi för cancervården
- Rätt till ersättning för vård i annat EU-land
- Ny tillsynsmyndighet, Inspektionen för vård och omsorg
- Psykiatrisatsning, en omfattande sådan
- Strategi för patienter med kroniska sjukdomar
- En ny patientlag är på gång; en proposition har i dagarna lämnats till riksdagen
- Satsning på öppna jämförelser och kvalitetsregister
- Nya myndigheter – Myndigheten för vårdanalys och Folkhälsomyndigheten

Vi har ökat tillgängligheten i sjukvården genom bland annat en lagstadgad vårdgaranti och införandet av kömiljarden samt förstärkt vårdgarantin inom barn- och ungdomspsykiatri. Alliansregeringen har infört valfrihet och ökat patientens delaktighet, till exempel genom vårdval i primärvården. Vi har infört särskilt stöd till valfrihet inom öppen specialiserad vård, och dessutom håller en ny patientlag på att formos.

Herr talman! Vi har inte väjt för frågor som behövt en rejäl genomlysning, utredning och engagemang för att komma till bra lösningar. Det krävs mod för att göra det.

Jag ska också nämna insatser för de allra sköraste och mest utsatta:

- Satsning på psykiatri, PRIO
- Satsning på de mest sjuka äldre
- Strategi för kroniskt och långvarigt sjuka
- Cancerstrategi
- Vård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd
- Strategi för jämlik vård och öppna jämförelser

För att driva utvecklingen i rätt riktning har alliansregeringen fokuserat på områden där morötter i form av pengar kan bidra till att sätta fokus

och bidra till verksamma åtgärder. Med kömiljarden har vi stimulerat på ett helt nytt sätt till kortare väntetider och bättre tillgänglighet. Vi har därmed brutit en mångårig trend med långa köer till vården. I många landsting levde man tidigare inte upp till vårdgarantin, och köerna växte. Genom riktade insatser och resurser och tydliga krav på motprestation har förbättringar åstadkommit i alla landsting.

En proposition gällande ny patientlag har nu kommit till riksdagen. Syftet med den nya lagen är att stärka och tydliggöra patientens ställning samt främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet. Den nya lagen innebär att patienten ska ges möjlighet att välja utförare av offentligt finansierad primärvård och öppen specialistvård i hela landet.

Landstingens skyldighet att erbjuda öppen vård utvidgas därmed till att gälla patienter som omfattas av ett annat landstings ansvar för hälso- och sjukvård. Den nya patientlagen föreslås bland annat innebära följande:

- Den nuvarande informationsplikten gentemot patienten utvidgas och förtydligas.
- Möjlighet för patienten att få en ny medicinsk bedömning kommer att utvidgas. Det innebär att möjligheten enbart villkoras av att han eller hon har en livshotande eller särskilt allvarlig sjukdom.
- Barns inflytande över sin vård ska bli tydligare.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Herr talman! När alliansregeringen tillträdde fanns ingen övergripande nationell cancerstrategi. Alliansregeringen tog därför initiativ till en nationell cancerstrategi för att så långt det är möjligt förhindra insjuknande i cancer. Syftet är också att förbättra kvaliteten i omhändertagandet av patienter och förlänga överlevnadstiden efter en cancerdiagnos. En målsättning är även att minska skillnader mellan olika grupper i befolkningen när det gäller insjuknande och överlevnadstid. Alla ska ha samma möjligheter till god vård. Socialstyrelsen kartlägger för övrigt nu väntetiderna i cancervården.

Öppna jämförelser inom cancerområdet är en viktig beståndsdel i arbetet med att utveckla och minska skillnaderna i vården.

Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, har slutit en överenskommelse som syftar till att landstingen ska påbörja arbetet med så kallad nivåstrukturering, det vill säga att koncentrera vården för ovanliga och särskilt svårbehandlade cancersjukdomar till färre vårdgivare. SKL ska även ta fram en nationell cancerguide riktad till cancerpatienter och deras anhöriga. SKL stöder dessutom ett arbete för att nyttja den samlade patologiska kompetensen bättre så att väntetider förkortas och medicinska bedömningar blir högkvalitativa och patientsäkra över hela landet.

Herr talman! Vi alliansvänner är övertygade om att det är viktigt att stimulera landsting och kommuner att analysera sin verksamhet, lära av varandra, förbättra kvaliteten och effektivisera verksamheterna. Den så kallade vårdgarantin blev lag från och med den 1 juli 2010 och innebär att kraven på landstingen att ge vård i rimlig tid ökar.

Vårdvalet innebär att invånare har full frihet att välja offentlig eller privat vårdgivare. Det totala antalet vårdcentraler har ökat sedan vårdvalet infördes, vilket i sin tur ökat tillgängligheten. Det är något som alliansregeringen självklart ser mycket positivt på.

Sedan 2006 har antalet tillgängliga vårdcentraler ökat med 15 procent, och i dag finns det 1 172 vårdcentraler i Sverige. Sex miljoner besök genomförs varje år. 41 procent av hälsocentralerna drivs i privat regi. Oavsett om vården drivs i offentlig eller privat regi ställs självfallet samma krav på kvaliteten i vården.

Vidare har alliansregeringen infört lagen om valfrihet, LOV, som inneburit att 200 nya vårdcentraler öppnats och makten flyttats från politiker till patient. Medarbetarna är nöjdare inom de privata verksamheterna och säger sig ha större inflytande över sin arbetssituation, till exempel schemaläggning. LOV har dessutom inneburit ett välkommet uppsving för kvinnligt företagande. Samma kvinnor, småföretagare, är nu väldigt oroliga för oppositionens vinstbegränsningar för just denna bransch.

Allt fler får rätt vård i rätt tid när Alliansen får styra sjukvårdspolitiken. Allt färre behöver stå i kö. Allt fler får nu möjlighet att välja den vårdgivare de känner förtroende för. Allt färre tvingas gå till den vårdcentral som inte ger patienten ett gott bemötande.

Dessa initiativ är en del av arbetet med att på ett seriöst och långsiktigt sätt ta ett helhetsgrepp på den svenska hälso- och sjukvården och de utmaningar som finns, och de finns, tro mig. Vi måste vara ödmjuka och se de utmaningar som kvarstår. Här behöver vi påminna oss om att hälso- och sjukvårdslagen är tydlig. Det är en ramlag som lägger ansvaret på landstingen att erbjuda god hälso- och sjukvård för dem som är bosatta inom det aktuella området.

Tillsammans har alliansregeringen enats om viktiga reformer på vårdområdet. Det har bidragit till lösningar på problem som länge framstod som helt olösliga. Sammantaget bildar det en plattform för en politik för en köfri, säker och jämlik hälso- och sjukvård med hög kvalitet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 33 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Saila Quicklund för anförandet. Det är naturligtvis så att det händer saker på åtta år. Det hade annars varit en bedrövelse för oss alla och för den samlade sjukvården. Men Saila Quicklund verkar ha en svartvit syn på hur det stod till i vården 2006 och en ganska rosenskimrande syn på hur det ser ut i dag, med tanke på alla de uppror och signaler som vi får om att inte allt står rätt till.

Men jag hade inte tänkt uppehålla mig vid själva testamentet, så att säga, utan vid de medicinska resultaten i svensk sjukvård. Dessa står sig i dag väl i internationella jämförelser, men utmaningen handlar om att se till att sjukvården fortsätter att utvecklas och att innovationer hela tiden görs och kommer vården till del. Vi kan ta den kroniska och livslånga sjukdomen diabetes till exempel. Där handlar det om att få bästa möjliga hjälpmedel och vård i dag, men också om att få uppleva nya framsteg för ännu bättre vård och livskvalitet. Som jag sade i mitt huvudanförande är vi från Socialdemokraternas sida oroade över att de kliniska prövningar-

na har halverats på tio år. Jag vill veta vad Moderaterna och regeringen har för förslag för att vända den utvecklingen och se till att vi får en helt annan kraft och utveckling när det gäller kliniska prövningar.

Anf. 34 SAILA QUICKKLUND (M) replik:

Herr talman! Som jag nämnde i mitt huvudanförande finns det en stor ödmjukhet inför att utmaningar kvarstår. Jag väljer ändå att beskriva dagens verklighet, det som förekom 2006 och de insatser som regeringen har gjort för bättre tillgänglighet, mer inflytande för patienten och så vidare. Vi har hört ett ganska långt anförande om det. Det är inte svart och vitt för mig, utan det finns utmaningar kvar. Jag vill dock belysa det positiva som har hänt. Självklart ska arbetet fortsätta.

Lena Hallengren frågar om den kliniska forskningen. Självklart ska regeringen fortsätta med de stora satsningar som gjorts. Det är historiskt stora satsningar och anslag som har gått till de här delarna, och detta ska fortsätta.

Det är alltid positivt med replikskiften i kammarens debatter; det får oss att beskriva skiljelinjerna i den politik som vi för. Just nu är det Moderaterna kontra Socialdemokraterna. Jag skulle vilja kontra med en fråga till Lena Hallengren och Socialdemokraterna. Vänsterpartiet uttrycker tydligt att deras mål är att regera med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vänsterpartiet har en tydlig uppfattning att man bör avskaffa lagen om valfrihet och förbjuda vinster inom välfärdsföretag. Min fråga till Lena Hallengren är: Är detta även Socialdemokraternas inställning till vinster i välfärden?

Anf. 35 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Saila Quicklund nämnde inte forskning i sitt långa anförande. Det var därför jag valde att fokusera på detta. Det går inte att prata om fri etablering, tillgänglighet och kömiljarder men tappa det som är ett av huvudbenen för sjukvården och framtiden om vi menar allvar med att vi vill ha en medicinsk utveckling och medicinska resultat även i framtiden. Jag vill verkligen säga att vi står oss rätt väl i internationella jämförelser. Men ska vi göra det även i framtiden krävs det att vi inser att den kliniska prövningen har halverats på tio år. Det är väldigt dramatiskt och verkar inte vända, som det ser ut just nu.

Vad menar Saila Quicklund att regeringen har gjort för stora insatser som man avser att fortsätta med? Det är faktiskt inte så att man behöver lägga in kliniska prövningar och forskning i sina upphandlingar eller ersättningsystem till exempel. Det finns egentligen inga riktigt bra fonder eller medel att använda när det gäller att implementera och få in innovationerna i vården. Det är klart att det blir mer pengar i alla verksamheter så länge man inte gör neddragningar, men att det skulle vara historiskt stora forskningsanslag till sjukvården måste jag få ifrågasätta ganska kraftfullt.

Saila Quicklund är nyfiken på vad Socialdemokraterna tycker om vinster i välfärden. Vi har haft många debatter om det och skrivit omfattande program. Vi har aldrig sagt att vi vill förbjuda någon vinst. Jag tror inte att det var någonting jag sade i mitt anförande heller. Vi har den socialdemokratiska politik som vi har stått för under mycket lång tid och

kommer att komma överens med de partier som vi ska regera tillsammans med.

Prot. 2013/14:82
12 mars

Anf. 36 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! Lena Hallengren vill inte kännas vid tidigare uttalanden. Jag kan citera det som framkom efter er kongress. Era förslag ska ”avsevärt begränsa vinsterna”. ”Vinstintresset ska inte vara styrande.” I *Agenda*-debatten mot Göran Hägglund – så sent som förra söndagen tror jag det var – framgick det med oerhörd tydlighet att du var emot den fria etableringsrätten, Lena Hallengren.

Det här får väldiga konsekvenser för den svenska hälso- och sjukvården och för de företagare som jag stått och pratat om tidigare. 16 av de 20 populäraste hälsocentralerna är i privat regi. Öppettiderna har ökat med tio timmar i veckan. 80 procent av de här företagarna är kvinnor, och Socialdemokraterna uttrycker ju ofta att man är ett jämställt parti. Det görs sex miljoner besök per år inom den privata näringen på den här sidan. Tillgängligheten, delaktigheten och inflytandet har ökat. Undersökningar som Socialstyrelsen har gjort visar att 80 procent vill ha valfrihet.

Men Socialdemokraterna väljer att lägga besluten i kommunhuset på politisk nivå i stället för att människor själva ska få bestämma vilken hälsocentral de ska gå till. Frågan blir då rätt naturlig: Vilka av de 200 nya hälsocentralerna i privat regi med sex miljoner besök är det du vill ta ned, Lena Hallengren? Det går inte att komma ifrån att det i kongressbeslutet, som jag har läst innantill ur, talas om att ”avsevärt begränsa vinsterna”. Det går inte att komma ifrån att du är emot den fria etableringsrätten. Du var väldigt tydlig i *Agenda* i söndags.

Anf. 37 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att säga att vi får hoppas att den där skogsarbetaren inte var så utsliten att han blev sjukskriven en längre period och utförsäkrad och med allt elände så småningom kanske hamnade i fas 3. Vi får också hoppas att han kunde fortsätta med sitt jobb, så att han inte blev arbetslös och fick gå på en a-kassa som är alldeles otroligt låg i dag. Jag tror inte att han känner att hans berättelse blivit hörd i den moderata politiken.

Jag funderar på hur Saila Quicklund ser på ersättningssystemen. I läkaruppropet framför man uppfattningen att styrmodellerna styr helt fel. Man skriver: ”Den bild som politiker ger av dagens sjukvård överensstämmer inte med vår verklighet. I svensk sjukvård pågår ständigt så kallade förbättringsarbeten men vi ser hur sjukvården ändå försämras till följd av ett system som i sig är felkonstruerat. — — — Det beror delvis på att vårt sjukvårdssystem är uppbyggt på ekonomi och produktion istället för på patientens behov. För att redovisa vår produktivitet åläggs vi en enorm administrativ börda som tar tid från våra patienter.”

Det vore intressant att få veta vilka ersättningssystem och styrsystem Moderaterna vill ha i hälso- och sjukvården. Vi har väldigt skarp kritik. När professionen kallar en del av de vårdcentraler Saila Quicklund snackar så väl om för ”snorforor” därför att det är lönsamt att ta emot patienter som får förkylningar och luftrörskatarrer och som tar kort tid, medan det inte alls är så lönsamt att ta emot patienter med stora vårdbe-

Hälso- och
sjukvårdsfrågor

hov, tycker jag att man har hamnat fel. Då styr man inte sjukvården utifrån människors behov. Jag hör dig prata om att företag ska kunna starta, Saila Quicklund. Men sjukvården är väl till för människor som är sjuka? Det är den i alla fall i Vänsterpartiets och min värld. Den är inte till för att företag ska plocka ut vinst.

Anf. 38 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! Eva Olofsson pratar om utförsäkrade. Vi väljer att använda begreppet ”omförsäkrade”, eftersom man går från en försäkring till en annan.

Jag kan också upplysa Eva Olofsson om att 2006 satsade regeringen 90 miljoner på rehabilitering som omfattar skogsarbetaren med den onda höften. Vi har tiodubblat den summan. Vid den så kallade utförsäkringen, som vi nu kallar omförsäkring, finns det liksom tidigare i processen chanser att få mycket bättre och mer rehabilitering än vad man tidigare fått under er tid i regeringen. Jag förutsätter att han har fått hjälp. Förutsättningarna är i varje fall betydligt bättre.

Jag håller med Eva Olofsson om att den administrativa bördan för både läkare och annan personal är enorm. Vi vet i dag till exempel inom primärvården att 80 procent av tiden går till administration och 20 procent till patientkontakter. Här har vi en jättestor utmaning som vi måste titta på. I sitt tidigare anförande har Anders W Jonsson nämnt att andra professioner kan avlasta. Jag tycker att man nogsamt ska titta på: Hur underlättar vi och minskar administrationen?

Regeringen har nu tillsatt en utredare, Göran Stiernstedt, som ska analysera just de problem som Eva Olofsson väljer att lyfta fram i det här sammanhanget. Det är helt i rätt riktning. Det finns väldigt många saker att se och åtgärda i detta. Det är väldigt positivt att regeringen har tagit tag i det. Vi får avvakta utredningen, men det ser positivt ut.

När det gäller ersättningssystemen blir jag nästan orolig när Eva Olofsson beskriver att läkarkåren – och här får jag titta på vår egen läkare i salen – helt oetiskt skulle välja snuva framför andra åkommor. Det är etiskt oriktigt. Jag hoppas att det inte förekommer.

Anf. 39 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Speciellt om man har ersättningssystem som bara premierar läkarbesöken finns det många som gör det bästa möjliga av det. Det finns ett ekonomiskt incitament att ta emot så många besök som möjligt på den tid läkaren har. Det är inte en slump, som jag sade förut, att det blir tolv vårdcentraler på Östermalm och sex i Botkyrka fastän man i Botkyrka har mycket större hälsoproblem.

Jag skulle vilja veta lite hur Saila Quicklund ser på den första linjens sjukvård i primärvården. I Vänsterpartiets bild av hur vi vill ha hälso- och sjukvården ser vi primärvården som första linjens sjukvård. Den ska innehålla många olika delar.

Den ska ha ett områdesansvar, kunna ha en dialog med befolkningen i området och samarbeta med skolhälsovård och äldreomsorgen. Den ska kunna samarbeta med föreningar, få kunskap om befolkningen och kunna jobba hälsoförebyggande. Det är bland annat därför som vi vill satsa 1 miljard på att utveckla detta i primärvården. Vi ser hur det till delar har slagits sönder.

I Stockholm har till exempel familjecentralerna upphört i och med vårdvalet. Det stämde inte med att man ska ha samma vårdval rätt över. Familjecentralerna var där sjukvård, socialtjänst, bvc och öppen förskola ofta samarbetade på ett väldigt bra sätt och kunde fånga upp många barn och deras föräldrar.

Det handlar om en sjukvård som tar ett befolkningsansvar och har förutsättningar att jobba på det sättet. Människorna kan naturligtvis välja en vårdcentral i ett annat område om de tycker att det är något som fattas.

Är inte det en sjukvård som skulle jobba hälsoförebyggande och kunna spela en betydligt större roll än den sjukvård du beskriver där det handlar om att ett företag vill starta? Om man till exempel vill ha flest i Stockholms innerstad är det där sjukvårdens resurser ska hamna.

Anf. 40 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! Eva Olofsson väljer att ond göra sig över hälsocentralerna i storstadsområdena. Jag sitter med andra erfarenheter där hälsocentraler har kommit till i byar – jag kan inte ens kalla dem samhällen.

Det har skett i Strömsund, Hede och Hammerdal. Där finns privata utförare, trots att de har blivit motarbetade av landstingsledningen. Den styrs i nuläget av V och S. Miljöpartiet har valt att hoppa av samarbetet. Här ser jag problematiken, Eva. Hälsocentralerna kommer inte till stånd. Det finns i dag ingen företagare som startar om det inte finns ett underlag. Hälsocentralerna har avlastat vården i övrigt.

Jag förstår inte problematiken och varför Vänsterpartiet ond gör sig över fler hälsocentraler som avlastar sjukvården och ger en bättre tillgänglighet och bättre bemötande. Patienter och kunder är nöjdare – ja, det är samma sak. Alla lovordar det. Vänsterpartiet väljer att ond göra sig över det.

Jag måste kommentera en sak. Eva Olofsson säger att Vänsterpartiet i sin budget väljer att uttrycka att man vill köpa vårdplatser och att man vill tillsätta mer personal. Det är 1 ½ miljard som ni vill satsa. Det är sjuksköterskor, kuratorer, sjukgymnaster och så vidare.

Vi har räknat på detta. Den summan ger några personer per län. Det ska lösa hela utmaningen med den svenska hälso- och sjukvården. Vill Eva Olofsson förstärka den svenska hälso- och sjukvården? Det tyder det på. Hela den politik som ni för går i den riktningen.

Ni talar aldrig om kvalitet, Eva Olofsson, utan ni talar bara om vinster i välfärden. Ni talar inte om smärtorna och tillgängligheten för patienterna. Av rent ideologiska skäl säger ni nej till vinsterna i välfärden. Ni ser inte det positiva som har hänt.

Anf. 41 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Herr talman! Vi har i dag att hantera 240 yrkanden. En del av dem gäller statens ansvar för hälso- och sjukvården, och andra gäller kommuners och landstings ansvar. Sedan har vi ett antal yrkanden som har debatterats tidigare men där det inte har tillkommit någonting nytt. Jag vill koncentrera mig på det som gäller statens ansvar.

För någon månad sedan var det ett seminarium på Handelshögskolan där man konstaterade att det inte går att styra hälso- och sjukvården. Den är ostyrbar. Det är patienterna, läkare och andra som har ansvaret. Det går inte att styra, för då riskerar vi att vi inte får en situation där de som

är mest i behov av vård och omsorg kommer i första hand när det gäller hälso- och sjukvård.

Regeringen försöker därför att arbeta dels med incentiv, dels med direktiv inom hälso- och sjukvården. När man gör det är det viktigt att man ser till vilken kunskap vi har. Vad vet vi om hälso- och sjukvården i olika avseenden? I dag är kvalitetjämförelser och öppna säkerhetsförhållanden viktiga.

Vi vet att kvalitetssäkrandet ger oss kunskap om vad som är bra och vad som är mindre bra. Det är någonting som både staten och landsting och kommuner har nytta av när de arbetar vidare för en bra hälso- och sjukvård. Också de öppna jämförelserna är av stort värde. Det gäller även dem som SBU har. Vad är det för vård och omsorg som är evidensbaserad? Det måste vi ha. Vi måste bli av med det som inte längre är modernt.

IVO är vår nya myndighet när det gäller patientsäkerhet. Där får vi mycket kunskap om vad som har gått mindre väl men också om hur vi kan arbeta för att bli av med en del av de risker som vi tidigare inte har fått så god kunskap om. Vi har också Myndigheten för vårdanalys som går vidare och ser på hur vi kan utveckla vården och omsorgen, hälso- och sjukvården, på ett bra sätt.

Vi får också andra myndigheter, som myndigheten för tandvård och läkemedelsfrågor. Vi har Läkemedelsverket och så vidare. Allt detta lär vi oss av, och det utvecklar vården och omsorgen på ett positivt sätt.

En annan fråga som kommer i dagen är den ojämlika hälso- och sjukvården. Staten, regeringen, diskuterar och arbetar tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting för att få en bättre jämlik hälso- och sjukvård.

Detta går framåt. Vi är inte i mål, men det är ett arbete som går vidare. Vi ser det till exempel när det gäller IVF – assisterad befruktning. Vi är inne på användningen av en hel del läkemedel och så vidare.

Jag ska tala lite om patientens inflytande i sammanhanget. År 1982, när vi fick ramlagen om hälso- och sjukvård, var det tydligt att nu skulle också patienterna vara med i ett medbestämmande. Det var inte läkare, sjuksköterskor och andra som skulle bestämma hur patienterna skulle vilja ha det. Detta har inte riktigt kommit i mål trots att det har gått många år därefter. Nu i dag fick vi patientlagen på riksdagens bord. Här kommer verkligen ett beslut som säkerställer att patienter nu ska kunna bestämma själva hur de vill välja hälso- och sjukvården och var de vill ha den. Det handlar också om de fall då man inte vill ta emot mer vård. Om man är svårt sjuk och hellre vill ha god vård och omsorg får man besluta om att bara få just den och inte andra behandlingsmetoder. Jag hoppas att detta faller i god jord. Motionstiden löper några veckor framöver.

Ännu en sak som jag vill hinna med här är specialistsjuksköterskorna. Detta är ett tillkännagivande. Det handlar också om att vi ska se på andra yrkesgrupper. Var kan vi framöver delegera eller ändra ansvarsfördelningen? Här tror jag att det finns mycket att vinna med ett förändrat ansvar. Vi har tidigare diskuterat tandhygienisterna och deras möjligheter att ta över insatser från tandläkarna så att dessa kan koncentrera sig på svårare insatser och specialistinsatser i högre grad än vad de hinner med i dag.

Samma sak gäller läkare, sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor, sjukgymnaster och så vidare. Det finns uppgifter som kan läggas över på andra så att man kan få mer tid för det som andra inte kan utföra inom hälso- och sjukvården. Detta är naturligtvis en knepig sak, för det finns också revirtänkande – man vill fortsätta att hålla fast i sådant som andra kan göra. Det fanns ett motstånd när barnmorskorna fick ta över sex- och samlevnadsundervisningen och även senare när det gäller medicinska aborter. Men barnmorskorna har skött detta oerhört väl, och vi måste gå vidare med detta arbetssätt.

Till sist: Man reagerar i olika yrkesgrupper mot organisation och att man inte får göra rätt saker. Regeringen har genom Göran Stiernstedt börjat gå igenom de tidstjuvar som vi ser i hälso- och sjukvården. Det handlar exempelvis om datasystemen. Jag var på en utbildningsdag för ST-läkare och allmänläkare där man konstaterade att man fick väldigt lite tid att tala med patienterna därför att förskrivningen av läkemedel via systemet Pascal är så tidskrävande. Då var det någon doktor som sade: Då återgår vi till att skriva på pappersrecept och ber patienterna ta med en lista över vilka läkemedel de får medan man löser it-systemets problem! Men detta är alltså på gång, och vi måste klara ut det här med tidstjuvarna.

Under de nästan åtta år som regeringen har arbetat med hälso- och sjukvården har man flyttat fram positionerna hela tiden. Vid nya förändringar har man bett myndigheter att följa hur det har gått med förändringarna. Man ändrar om man hittar sådant som kan göras bättre på annat sätt. Det sker alltså fortlöpande utvärdering och självkritisk granskning av det som man håller på med.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 42 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! När det gäller det här med att titta över professionerna och vem som ska göra vad instämmer jag helt i vad Barbro Westerholm säger. Jag tror att det finns mycket man kan göra, och man kan jobba tvärprofessionellt och ha tid och utrymme för det.

Jag funderade på specialistsjuksköterskorna. Vi ser hur det blir färre och en allt lägre andel som har specialistsköterskeutbildning. Inom vissa områden, till exempel när man jobbar med äldre, är de specialistutbildade väldigt få. Trots att man utbildar lite fler är det många som går i pension, så antalet fortsätter att minska.

Jag funderar på det tillkännagivande som regeringen har. Vad innebär det konkret, helt enkelt? Vad ser du för något i det, Barbro Westerholm? Vi har tydligt sagt från Vänsterpartiet att vi ser att det finns hinder när det gäller att nå upp till en högre andel specialistutbildade sjuksköterskor. Ett är att man på många håll har fått betala detta själv. Nu börjar en del regioner och landsting inrätta utbildningsanställningar, även om det inte är i så stor skala. Man har fått betala det själv, och i genomsnitt har det tagit 19 år att tjäna in det genom den måttliga löneförhöjning man får. Om vi ska vända denna trend, som har sjunkit från 70 till 40 procent, tycker vi i Vänsterpartiet att man får ta ett nationellt ansvar och satsa rejält. Det är därför vi har avsatt pengar för att sjuksköterskor ska kunna

specialistutbilda sig på utbildningsanställningar. När detta är fullt utbyggt kommer vi att ha avsatt nästan 1 miljard – 900 miljoner – i vår budget.

Vad ligger det för konkret i det förslag som ni har? Det är lite svårt att utläsa det, tycker jag, och jag vet att Vårdförbundet också tycker det. De undrar, nämligen.

Anf. 43 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är solklart: Här sker nu en satsning på specialistsjuksköterskor, och vi har också uttalat det i majoritetsdelen av betänkandet.

Folkpartiet liberalerna hade sitt kommunala riksmöte denna helg, och då kom frågan upp. Från den landstingskommunala sidan är man helt överens om att landstingen nu måste satsa på en utbildning värd namnet för dem som vill bli specialistsjuksköterskor. Jag tvivlar inte en sekund på att det här nu ska utvecklas vidare.

På riksmötet diskuterade vi främst specialistsjuksköterskor inom äldreården och äldreomsorgen, men också inom en rad andra specialiteter. Detta kommer att bli bättre för patienterna, men det kommer också att vara mer kostnadseffektivt än vad situationen är i dag. Specialistsjuksköterskorna kommer att ha rätt utbildning för de behov som patienterna har, medan läkare och andra specialister kan koncentrera sig på andra delar av den vård och omsorg som behövs.

Anf. 44 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Det är jättebra om man är överens om det. Jag konstaterar i alla fall att Barbro Westerholm och Folkpartiet tycker att det är upp till landstingen att fixa det här. Vi i Vänsterpartiet vill göra en nationell satsning för att detta ska hända och för att det inte ska ta alldeles för lång tid. Vi vet att många landsting har det ganska tufft ekonomiskt i dag.

Du tog dock upp en annan fråga som är viktig, Barbro. Det är jämlik sjukvård. Det finns en grupp människor, människor med olika funktionsnedsättningar, som faktiskt får mycket sämre sjukvård. Bland andra Socialstyrelsen har tagit upp att många som bor i till exempel gruppboenden och på LSS-boenden inte alls får det stöd man ska ha för att upptäcka cancer eller får den cancerbehandling de ska ha. Många människor med psykisk funktionsnedsättning får också betydligt sämre sjukvård än andra.

Jag tror inte ens att jag såg att det står något tydligt i betänkandet om att vi i Vänsterpartiet har lyft upp de frågorna och tycker att man måste titta särskilt på det här området.

En annan fråga som vi har lyft upp är hur situationen ser ut för de som är traumatiserade av tortyr och krig. Kunskaperna är alldeles för bristfälliga. Man upptäcker inte att det finns trauman eftersom man inte vet vad det innebär ute på bvc, mvc eller vårdcentraler. Människor kan alltså få gå med problematiken länge och får krav på sig från försäkringskassa och arbetsförmedling som inte går att leva upp till innan de har fått stöd och hjälp. Det här går också vidare till barn. Anhöriga påverkas väldigt mycket.

Vi skulle vilja att man ser till att det finns stöd och behandling i hela landet, men också att man ser till att kunskapen om det här kommer ut till

Anf. 45 BARBRO WESTERHOLM (FP) replik:

Herr talman! Ja, det är just när det gäller de problemen som öppna jämförelser och kvalitetsregistren ger oss kunskap om var vi behöver sätta in mer resurser och var vi behöver mer kunskap för att de grupperna ska kunna få bra hälso- och sjukvård på lika villkor. Men vi har hunnit lite olika långt med frågorna.

I regeringen arbetar Erik Ullenhag särskilt med frågan om människor som har varit utsatta för tortyr och krigshändelser av olika slag, framför allt när personerna blir mycket gamla och också drabbas av demens. Det är en fråga som måste tas upp med de ansvariga personerna i kommunerna och landstingen.

Vi har det kommunala självbestämmandet, och det är jätteviktigt att landsting och kommuner har en dialog om hur man kan samverka för bra insatser. Det behövs nämligen insatser på olika nivåer, men de ska göras på rätt ställe. Det låter lite grann som om oppositionen vill att staten nu ska ta över ansvaret för vård och omsorg. Om ni talar med era egna i partierna tror jag inte att ni egentligen vill det.

Anf. 46 ANDERS ANDERSSON (KD):

Herr talman! Betänkandet som vi nu debatterar är ett motionsbetänkande med fler motionsyrkanden än de flesta som redovisas här i kammaren. Det ser jag som en signal om att hälso- och sjukvården ligger många människor varmt om hjärtat. Det handlar om livet – ja, hela livet. Förutsättningarna för god hälsa är att vi känner att vi kan lita på att hälso- och sjukvården finns där när krämpor kommer eller när sjukdomar drabbar oss.

Som kristdemokrat vill jag verka för hälso- och sjukvård med hög kvalitet och stor tillgänglighet, som ger trygghet och likvärdig och jämställd vård över hela landet. Det är utgångspunkten för oss i vårt politiska arbete, och det har också varit utgångspunkten i vårt arbete i alliansregeringen.

Inledningsvis vill jag markera att hälso- och sjukvården ska styras utifrån patientens behov. Det är en hälso- och sjukvård som utgår från patientens behov, och det är fastslaget i de prioriteringsriktlinjer som vi har drivit igenom med riksdagsbeslut. Utöver denna prioritering har vi också markerat att vi slår vakt om en gemensam, solidarisk finansiering av hälso- och sjukvården. Människor i vårt land ska känna sig trygga med att vi har gemensamt ansvar för hälso- och sjukvården, även när det gäller finansiering.

Under de två senaste mandatperioderna kan vi se klara förbättringar. Vi kan se utveckling och positiva delar. Vi har gått från dålig tillgänglighet i sjukvården till bra tillgänglighet. Vi har gått från långa vårdköer till korta vårdköer. Vi har gått från stora kunskapsluckor när det gäller vårdens resultat till att vi nu mäter och kan redovisa såväl framsteg som det som är bekymmersamt. Vi har gått från nästan obefintlig valfrihet för patienterna till en värld där patienten verkligen finns i centrum och där vi nu till och med kommer att få en ny patientlag som markerar detta.

Det har hänt mycket inom hälso- och sjukvården sedan 2006 då Socialdemokraterna fick släppa ifrån sig regeringsmakten och en ny alliansledning tog plats i Rosenbad. Jag tvekar därför inte att i debatten peka på några områden som utmärker det som alliansregeringen har åstadkommit och som mina allianskolleger också har lyft fram. Det gäller bland annat en lagstadgad vårdgaranti. Frågan är om någon vågar ifrågasätta den nu, men den var ifrågasatt innan den kom. Det är självklart att det är patientens rätt.

Kömiljarden sätter väl egentligen ingen ett frågetecken för i den allmänna debatten. Man ser att det har varit nödvändigt för att minska värdköerna och för att patienten ska få vård i tid. Och när det gäller valfrihet i primärvården är patientens inflytande en naturlig utveckling.

Satsningen på de mest sjuka äldre är ett försummat område som det nu har fokuserats på. Regeringen har satsat kraftigt, med över 4 miljarder, på området. Även strategin för bättre patientsäkerhet har lyfts upp på ett sätt som vi inte kunde se för tio år sedan, men där måste vi fortsätta.

Jag välkomnar strategin för jämlik vård, som flera har talat om, som regeringen kom med 2012 och som vi nu också kan se i Socialstyrelsens rapport *Öppna jämförelser – Jämlik vård 2013*. Den pekar på att vi faktiskt har gjort förbättringar. Men det finns fortfarande mycket att göra för att vi ska få en jämlik vård.

Vi har genomfört apoteksomreglering, vi har ökat utbildningsvolymer när det gäller sjuksköterskor och läkare, och vi har – vilket har framhållits här i kammaren – en ny nationell strategi för cancersjukvården. Den var ifrågasatt, men är nu en självklarhet.

Vi har skapat en ny tillsynsmyndighet, Inspektionen för vård och omsorg, som på ett tydligare sätt markerar att vi har ett samlat ansvar även för att följa upp vad som händer i sjukvården. Tandvårdsreformen och de miljardsatsningarna är andra delar. Dessutom har psykiatrisatsningen och PRIO-arbetet utvecklats och är en av de viktiga delarna för att skapa en god hälsa för hela befolkningen.

Jag vill inte minst lyfta fram en annan del, nämligen den nationella strategin för att förebygga och behandla kroniska sjukdomar. Reumatiker, astmatiker och andra med kroniska sjukdomsbesvär har alldeles för länge fått en placering i sjukvården som inte har gett den prioritet som sjukdomarna och dessa kroniska besvär kräver i form av insatser. Nu finns det en nationell strategi för de frågorna.

Vi har också en fortsatt satsning på öppna jämförelser och kvalitetsregister.

Herr talman! Resurserna till hälso- och sjukvården har varit ett prioriterat område för alliansregeringen, trots att vi under de här åtta åren har haft en finanskris, en ekonomiskt kärv utveckling – vi minns alla 2008. Trots det har de samlade utgifterna på välfärdsområdet ökat med 45 miljarder kronor i fasta kronor och fasta priser. För enbart hälso- och sjukvården handlar det om en ökning med 22 miljarder i fasta priser sedan 2006 då den nuvarande alliansregeringen med Göran Hägglund som socialminister tog över ansvaret för just hälso- och sjukvården.

Om man vill sammanfatta vad regeringen gjort och vad som utmärker den kan man se följande tre områden. För det första har det skett en kraftig förstärkning när det gäller tillgänglighet till hälso- och sjukvården. För det andra har det varit valfrihet och delaktighet för den enskilde

patienten. För det tredje har man förstärkt insatserna för de allra sköraste och mest utsatta.

Herr talman! Bland de frågor på sjukvårdsområdet som vi kommer att hantera under våren efter regeringens beslut förra veckan är förslaget om en ny patientlag. Syftet är att stärka och tydliggöra patientens ställning och att främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet. Det är ganska stora förslag som innebär en rad förbättringar som jag ser fram emot. Bland annat kommer patienten själv att få möjlighet att välja utförare av offentligt finansierad primärvård och öppen specialistvård i hela landet. Landstingen får med den nya lagen skyldighet att erbjuda öppenvård och primärvård också för personer som bor i ett annat landsting. Det underlättar livet för många som bor på en ort och jobbar på en annan. Det underlättar också för patienter som bor i ett landsting med långa väntetider att söka sig till ett grannlandsting som kanske har kortare väntetider.

Detta är några delar i den patientlag som enligt våra ambitioner träder i kraft den 1 januari 2015. Utöver det jag nämnt innebär den nya lagen att den nuvarande informationsplikten gentemot patienten utökas, att möjligheten för en patient att få en ny medicinsk bedömning kommer att utvidgas och att barns inflytande över sin vård blir tydligare. Jag vill understryka att vi i patientlagen har lagt in detta barnperspektiv och markerar barnkonventionens betydelse.

Herr talman! Mycket har gjorts och hänt sedan alliansregeringen tog över. Som kristdemokrat är jag glad för det utvecklingsarbete och det tydliga fokus som har funnits, men mer finns att göra. Jag vill som kristdemokrat särskilt peka på arbetet med jämlik vård.

Cancervården har varit aktuell under början av detta år, bland annat i de rapporter och granskningar som SVT har gjort. Jag upplever att det på många håll fortfarande finns oacceptabla väntetider. Skillnaderna i väntetiderna kan inte tillåtas vara så stora mellan de olika landstingen. Att komma till rätta med denna ojämlikhet har socialministern angivit som en av sina viktigaste uppgifter, vilket hedrar honom. Därför finns kömiljarden, som mycket verksamt bidragit till att vi har färre som väntar och att de som väntar får göra det allt kortare tid. Därför har också alliansregeringen initierat en nationell cancerstrategi som stegvis utvecklar och förbättrar den svenska cancersjukvården.

Att behandla cancer, särskilt ovanliga former, kräver stor kompetens och ibland avancerad utrustning. Det leder till slutsatsen att vi till vissa delar måste acceptera en centralisering av den mest kvalificerade vården till ett fåtal enheter, för vi kan inte uppnå toppresultat på varje enskild enhet. I detta utvecklingsarbete för högsta kvalitet och jämlik hälso- och sjukvård tror jag att det är klokt att staten tar ett fastare grepp om sjukvårdsorganisationen. För att uppnå en mer jämlik och rättvis sjukvård behövs en tydligare samverkan i större regioner och kanske, i vissa delar, behövs det också ett direkt statligt ansvar. För oss kristdemokrater är arbetet med jämlik hälso- och sjukvård nästa mandatperiods stora utmaning. Jag är övertygad om att det finns ett brett stöd hos allmänheten för denna prioritering.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis notera att vi kristdemokrater i utskottsbetänkandet avlämnat särskilda yttranden där vi markerar vår upp-

fattning om barnperspektivet gällande assisterad befruktning och surrogatmoderskap. Dessa yttranden finns under punkterna 8 och 10.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet SoU10.
(Applåder)

Anf. 47 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jag ska inte låta Anders Andersson gå miste om ett replikskifte. Det är alltid roligt.

Jag ska börja med att säga att ni har gjort en del bra saker. Jag tror att vi har understrukt det. Om man går tillbaka och tittar i protokollen kan man se att vi från oppositionen i princip alltid inleder med att säga att svensk sjukvård står sig väl vid en internationell jämförelse och att det händer en hel del bra saker. Vid många tillfällen har jag berömt just cancerstrategin och de regionala cancercentrumen, även om farten skulle kunna accelerera lite grann.

En huvudfråga är det som Anders Andersson själv kom in på här på slutet, nämligen att faktiskt förstatliga sjukvården och att stärka det statliga greppet över svensk sjukvård. Jag tänkte att Anders Andersson skulle få ta tillfället att för övriga partier, inte minst allianspartierna, förklara varför ett förstatligande är det bästa för sjukvården.

Om vi nu ska knyta an till betänkandet, vilket ju görs då och då i debatten, finns det ju ett konkret förslag från Socialdemokraterna om att nationella riktlinjer borde vara obligatoriska. Det säger Anders Andersson och Kristdemokraterna nej till. Jag har svårt att se hur man å ena sidan vill förstatliga sjukvården eller åtminstone ta steg och stärka greppet från statligt håll medan man å andra sidan inte vill att nationella riktlinjer, som grundar sig på beprövad erfarenhet och forskning, ska vara obligatoriska. Det blir en lite svår ekvation för mig. Men jag lyssnar, Anders Andersson!

Anf. 48 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Lena för frågan. Inledningsvis vill jag säga att jag också uppskattar den dialog som finns mellan alliansregeringen, våra olika partier och oppositionens partier. Det finns ett erkännande också hos er av att svensk hälso- och sjukvård ligger i framkant. Sverige är ett av världens tryggaste länder att bli sjuk i. Det är ett av de länder där man har störst möjlighet att ge bot, bättring och lindring.

När det gäller förslaget om att göra nationella riktlinjer obligatoriska har vi samtalat med professionens företrädare. Så sent som i fredags hade vi överläggning med Socialstyrelsen om detta, och vi får hela tiden tummen ned. Nationella riktlinjer som obligatoriska skulle i sig vara en lösning, och man skulle kunna leda att tro att de beskriver behandling på individnivå. Det är därför vi inte har stött detta. Och det är därför som vi har avstyrkt det förslag som Socialdemokraterna har lagt fram i sin reservation.

Vi tror däremot att staten måste ha starkare kontroll över organisationen av hälso- och sjukvården. Jag pekade på detta när det gäller cancersjukvården. Där har vi tagit ett steg. Fram till 2006 motsatte sig socialdemokratiska regeringar en nationell cancerstrategi. Jag har försökt räkna, och jag vet inte om det var 17 eller 18 gånger som vi i allianspartierna blev nedröstade av de rödgröna när vi ville ha en nationell cancer-

strategi. Nu har vi fått den. Vi har regionala cancercentrum. Detta är en del i att ta ett ökat statligt ansvar.

Jag personligen och socialministern har sagt att jämlik hälso- och sjukvård innebär att man ska känna en trygghet oavsett om man är i Ystad, Haparanda, Järnforsen, Göteborg, Östersund eller Malmö. Det är så viktigt att vi faktiskt är beredda att titta på om det behövs större regioner eller till vissa delar ett statligt ansvar också för sjukvården.

Patientens rätt att känna att man har en jämlik och likvärdig sjukvård i hela landet är för oss så viktig att vi är beredda att också ta upp denna fråga.

Anf. 49 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att begreppet "ojämlikhet" blir väl enkelt. Om vården verkligen var exakt densamma innanför varje länsgräns, landstingsgräns eller regiongräns skulle jag vara beredd att diskutera frågan om förstatligande. Men så ser det inte ut. Skillnaderna beror på mycket annat än just läns- och landstingsgränser.

Jag önskar fortfarande en liten argumentation om varför det skulle bli enklare att förstatliga hela den svenska sjukvården och sköta den från Socialdepartementet. Jag tror att det finns för partier som är intresserade av de argumenten.

Jag tänkte också kasta in en annan fråga om Anders Andersson tycker att det finns tid och utrymme. Om fler jobbar och betalar skatt finns det mer pengar att fördela till den gemensamma välfärden. Det har alltid varit i fokus för Socialdemokraternas politik att vi ska ha ett samhälle där människor ges förutsättningar att arbeta.

Ändå är det så att om skattekvoterna sänks blir det mindre resurser kvar att fördela. Jag är ganska säker på att de flesta som lyssnar på debatten hänger med på den ekvationen. Jag tror att det är svårare att begripa att sänkt skatt leder till mer resurser till välfärden. Om man tror på den ekvationen, vilket de borgerliga partierna mycket tydligt verkar göra, undrar jag: Varför sänker man inte skatten ännu mer i så fall? Då blir det ju ännu mer pengar till välfärden.

Anf. 50 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar särskilt Lena för den sista frågan. Jag råkade nämligen ha med mig ett utdrag från Dagens Samhälle. För den som lyssnar på debatten ska jag berätta att Dagens Samhälle beskriver kommuners och landstings verksamhet. Där har man häromveckan gjort en kartläggning som visar att det är toppår för kommunerna. Skatteintäkterna till sjukvård, äldreomsorg och skola har under den tid vi har haft fem jobb-skatteavdrag ökat med 160 miljarder.

Har jobbskatteavdraget gett mindre skatteintäkter till vård, skola och omsorg? Svaret är: nej. Har skatteintäkterna vuxit trots skattesänkningarna? Svaret när det gäller de kommunala är: Ja, mycket.

Mycket är 160 miljarder.

Den medvetna politik som innebär att människor är i sysselsättning, att människor får jobb, att 200 000 fler har arbeten i dag än på den tidigare S-tiden leder faktiskt till att vi har mer resurser i hälso- och sjukvård, i äldreomsorg och i skola.

Det här är ingen partsinlaga från allianspartierna och inte heller från Kristdemokraterna och Socialdepartementet. Det är snarare ett kvitto på att vi har varit med. Och som jag uttryckte det: I fasta priser har sjukvården fått 22 miljarder ytterligare i resurstillskott sedan alliansregeringen tillträdde. Det är en utveckling som vi ser som viktig. Och vi vill fortsätta arbetet med att satsa på välfärden. Vi har gjort det. Det finns ett kvitto på det. Vi kommer att fortsätta som allianspartier.

Som kristdemokrat ska jag säga något. *Öppna jämförelser – Jämlik vård 2013* är en rapport som man gärna kan läsa. Den visar att vi har gått rätt 2007, 2008, 2009, 2010 och 2012. Men det finns fortfarande en ojämlikhet mellan de olika landstingen som jag inte är nöjd med. Det gäller hjärtsjukvården, som jag har egna erfarenheter av. Det gäller cancersjukvården. Det gäller andra delar. Det vill vi förändra när vi jobbar vidare.

(Applåder)

Anf. 51 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Nu svänger vi lite, för jag tänker ställa ett par frågor om kömiljarden. Anders Andersson uttryckte att alla partier tyckte att det här var strålande. Miljöpartiet har en annan syn på det. Vi vill snarare ha en hälsomiljard, men den tänker jag inte prata om nu.

Jag undrar om Anders Andersson anser att det finns några problem med kömiljarden. Läkarförbundet anser definitivt att den har undanträngningseffekter. Jag läser att flera av de intervjuade läkarna inte ser några större skillnader – nu pratar vi om de mest sköra äldre. Tidsbrist är en återkommande orsak. Och när det handlar om läkemedelsgenomgångar försöker de verkligen göra rätt från början. De försöker hinna med, men det fungerar inte.

Det är de här undanträngningseffekterna som har kommit upp mer än en gång. Även Socialstyrelsen har påpekat att det är ett problem.

Jag undrar: Ser Anders Andersson att det är ett problem, att det är en av bieffekterna av kömiljarden som inte är önskvärd?

Anf. 52 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Det finns en tendens från vänstersidan och även från Miljöpartiet att utmåla det som att kömiljarden är orsaken till eventuella brister i sjukvården. Jag vill säga att kömiljarden är något som tusentals patienter tackar för, för den har förkortat vårdkötiden oerhört. När det gäller område efter område och diagnos efter diagnos visar det sig att vi har fått en kortare väntan, en snabbare behandling och ett högre välbefinnande. Jag vill påstå att därigenom är de flesta, även om Agneta Luttröpp har en annan uppfattning, överens om att kömiljarden har varit betydelsefull. Man skulle inte vilja vara utan den. Ingen vill rulla tillbaka till 2006.

Däremot har jag här i kammaren, i tidigare debatter med socialdemokrater och även med dig från Miljöpartiet, sagt att jag, när det gäller undanträngningsfrågan, är jätteangelägen om att lägga örat mot marken och lyssna. Vi har flera gånger bett Socialstyrelsen att titta på detta.

Som Anders W Jonsson redovisade har vi inte fått några redovisningar som pekar på detta. Men trots att vi egentligen får en försäkring om att

detta är något som oppositionen försöker fokusera på – och självklart ett antal läkare – är vi beredda att följa det.

Jag vill då säga att en del i att undvika detta är den nationella strategin för att förebygga och behandla kroniska sjukdomar, för det är just reumatiker, astmatiker och andra grupper av kroniskt sjuka patienter som har upplevt oron för en undanträngning. Det är där som återbesökssituationen har varit en fråga. Jag menar att vi ska vara beredda att titta på det.

Personligen ser jag det som oerhört viktigt att vårdgarantin och kömiljarden utvecklas till en vårdgaranti 2.0, som innebär att vi har en återbesöksgaranti. Jag ser framför mig att kronikersatsningen är en del i att säkerställa att alla patientgrupper får rätt till snabb och tillgänglig vård av högsta kvalitet och att man känner att det finns en trygghet i den långsiktiga behandlingen.

Anf. 53 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Det jag har framför mig är inte någon miljöpartiskrift, utan det här kommer från Läkarförbundet och även från Socialstyrelsen. Det är inte så att vi påstår detta. Vi håller med. Men det är inte uppgifter som vi har fabricerat på något sätt, utan det är faktiska uppgifter.

Det finns någonting annat som jag skulle vilja fråga om, som vi konstigt nog inte har diskuterat alls i dag. Det kanske känns lite inslängt, men det är inte mindre viktigt.

Jag har varit på några äldreboenden, där vi bland annat har pratat om läkemedelsgenomgångar. Äldreboendena är väldigt måna om detta, men problemet är att de gång på gång får anlita stafettläkare. Det är ett problem för många landsting. Inte minst är det ett problem för de äldreboenden där man gör en läkemedelsgenomgång och där man inte får den kontinuitet som är nödvändig för att det ska fungera som det är tänkt. Det kommer en läkare en gång. Nästa gång är det någon ny.

Har man från Alliansens sida någon form av recept för det här problemet? Det handlar också mycket om patientsäkerhet, så det är ett allvarligt problem. Har ni diskuterat detta?

Anf. 54 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag vill än en gång anknyta till det Agneta Luttröpp frågade om i första repliken, nämligen oron för undanträngningseffekter. Jag tar den på djupaste allvar, som jag antydde. Jag hoppas att den nationella strategin för kroniska sjukdomar ska vara en del i detta, så att vi inte ska behöva oro oss för det. Men så länge vi oroar oss för det måste vi ta det på allvar, och det gör jag verkligen.

Den andra frågan, som jag också tycker är oerhört viktig och som jag välkomnar, gäller de äldres hälso- och sjukvård. Hela hälso- och sjukvården och hela välfärdssektorn handlar mycket om våra äldres trygghet och välbefinnande. Då är läkemedelsgenomgångar en oerhört viktig del.

Jag har själv, precis som du, varit ute på äldreboenden och sett genomgångarna. Jag har sett lyckade och positiva sådana, men jag har också sett exempel på att man har haft en ganska låg frekvens av genomgångar. Man har inte alltid kunnat få den läkare som har den kompetens eller den kontinuitet som gör att man kan följa patienterna.

Här är en del satsningen på de mest sjuka äldre. Eva Nilsson Bågenholm har som samordnare varit en viktig del i att stärka detta. Det är klart

att det är en samverkan mellan kommuner och landsting och mellan sjuksköterskor, läkare och annan vårdpersonal.

Men det är också viktigt att vi noterar något om läkartillgången. Göran Stiernstedt gör en översyn av byråkratin i sjukvården. Det handlar om att det blir mer läkartid till 85-åringen eller 95-åringen på ett särskilt boende, så att tiden inte försvinner i administration och byråkrati. Det tycker jag är välkommet.

Jag noterar också något annat. Sedan 2006 har intagningen till läkarutbildningen ökat med 44 procent. Ibland tror man att allting står stilla, men det är alltså en intagningsökning med 44 procent. Det handlar om att möta behovet av kvalificerad personal, oavsett om det är läkare, sjuksköterskor, fysioterapeuter, kuratorer eller andra medarbetare i vården.

Här vill jag understryka något när det gäller äldreboenden. Läkarmedverkan är viktig i läkemedelsgenomgången, men undersköterskorna har en viktig funktion i alla våra äldreboenden.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Beskattning av företag, kapital och fastighet

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU17
Beskattning av företag, kapital och fastighet
föredrogs.

Anf. 55 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Vi har att behandla ett motionsbetänkande som tar upp frågor om beskattning av företag, kapital och fastigheter. Jag står naturligtvis bakom alla de socialdemokratiska reservationerna, men för tidsvinnande yrkar jag bifall till reservation nr 8.

Jag tänkte framför allt uppehålla mig vid två frågor som behandlas i motionsbetänkandet. Bägge frågorna är kopplade till Sveriges framtid när det gäller tillväxt och jobb. Därför tänkte jag tala om företagsbeskattning och bostadsbeskattning.

Vi socialdemokrater vill ha skatteregler för företag som skapar långsiktighet i investeringar, gynnar kunskap och innovation samt underlättar utveckling och strukturomvandling. Reglerna ska paras med goda trygghetssystem i socialförsäkringar och arbetslöshetsförsäkringar samt paras med en bra utbyggd arbetsmarknad och vuxenutbildning så att människor kan gå vidare.

Vår idé är att Sverige även framgent ska vara ett exportland, detta lilla land som har en sådan stolt historia av företagande, handel och export. Det förutsätter stora samhälleliga åtaganden, en stat och ett samhälle som tar stort ansvar för utbildning, forskning, infrastruktur, trygghetssystem och socialförsäkringar. Det är kostnader för folkhushållet, men det är också en möjlighet för oss att ta betalt. Det är i det perspektivet vi ser företagsbeskattningen. Vi ser inte bolagsbeskattningen som i första hand ett race mellan länder att bjuda under varandra. Vi ser det som en del i en helhet.

Vad har Sverige att erbjuda ett långsiktigt företagande som bygger på kunskap och innovation?

Vi har i kammaren diskuterat den kraftiga skattesänkningen som regeringen och allianspartierna genomförde i bolagsskatten. Det var fråga om många miljarder som inte skapade jobb men försämrade statens ekonomi. I dag när Alliansens företrädare plötsligt har svängt 180 grader kan man undra om inte någon av de 16 miljarderna kan göra mer nytta i skolan.

Det absolut tydligaste resultatet av skattesänkningen blev att storbankerna kunde redovisa storvinster och att utdelningarna för de stora bankerna är på rekordnivåer. Det har inte skapats fler jobb i banksektorn eller finanssektorn tack vare mångmiljardtillskotten, som bolagsskatten innebar.

Det är pinsamt att höra finansministern gång på gång skälla på bankerna och samtidigt fullständigt gödsla dem med pengar. Efter sänkningen av bolagsskatten i Sverige följde Danmark efter. De kände sig tvingade. Men de såg i alla fall till att bankerna inte fick del av sänkningen, utan de fick via en annan skatt betala tillbaka varenda krona. De banker mår ändå bra, även om de inte har lika höga vinster och utdelningar som de svenska.

Vad som också är viktigt är naturligtvis att bolagsskatter som ska betalas också betalas. Internationella företag har allt större möjligheter att flytta vinster och skatta i lågskatteparadis. Vi får nog tacka finanskrisen för att världens ögon finns på dessa frågor, att det finns en debatt och att handlingsplaner sätts upp. Det kommer jämt och ständigt fram nya förslag på att de multinationella företagen faktiskt ska tvingas betala rätt skatt i rätt land där de hör hemma.

Det är på väg att bli en ny världsordning när det gäller beskattning av internationella företag. Det är vi socialdemokrater mycket glada för. Det vi inte är glada för är att Sverige inte är ledande i dessa frågor. Det är knappt Sverige hänger med. Sverige borde vara ett av de länder som tar ledningen i EU-sammanhang, i OECD-sammanhang och i ännu större internationella sammanhang. En anledning är att vi har en tradition med en god skatteförvaltning, som är en viktig beståndsdel för att få en ordentlig och rättvisande beskattning av de stora företagen. En annan anledning är att Sverige har en tradition att se till hela världen i rättvisefrågor.

I går träffade jag Alvin Mosioma som jobbar för Tax Justice Network–Africa. Det var ett intressant möte. Vi jämförde våra erfarenheter – och de är ungefär desamma – om hur internationella och multinationella företag spelar ut stater mot varandra, på så sätt försöker få skattefördelar och med hjälp av bland annat varumärken skattar i skatteparadis.

Vi möter en regering i Sverige som tycker att frågan är viktig, men gång på gång är det inte något aktivt deltagande. Tvärtom har vi sett att regeringen har talat för land-för-land-rapportering men skickar order till förhandlarna i Bryssel att Sverige ska stoppa förslagen. Det är ett dubbelspel i frågor om skattesmitande.

För vår del anser vi att det måste finnas ägarregister så att man vet vem som äger företag och stiftelser. Alltför mycket är hemligt i världen. Internprissättning måste ske i ordnade former. Det måste finnas en öppenhet och en offentlig debatt.

En annan fråga jag vill beröra är bostadsbeskattningen. Vid sidan av arbetslösheten har den här regeringens största skada skett på bostadsmarknaden. Den bostadspolitik som infördes 2006 har varit förödande. Bostadsbristen har ökat, och i dess spår har tillväxten och antalet jobb minskat. Det är betydligt färre som kan förverkliga sina drömmar genom att flytta till jobb och utbildning. Bostadsbristen begränsar vanliga människors frihet, släcker ambitioner och innebär att vi får en sämre fungerande ekonomi.

För ett par år sedan presenterades en gemensam utredning av Fastighetsägarna, Hyresgästföreningen och Sabo, de allmännyttiga bostadsföretagens intresseorganisation. Av utredningen framgick att en bostad blev av skatteskal 2 000 kronor i månaden dyrare att bo i om den uppläts som hyresrätt i förhållande till om bostaden uppläts med äganderätt. Detta kunde betraktas som en partsinlaga – det är klart att de organisationerna företräder sina frågor – men det här ledde till att en statlig utredning tillsattes för att titta på frågorna. Den stora behållningen av utredningen är att man kom fram till att det inte är fråga om 2 000 kronor i månaden utan 3 000 kronor i månaden som skiljer två exakt likadana bostäder – i skattehänseende.

Vi ser att konsekvenserna av dessa skillnader är att det nästan inte byggs några hyresrätter. De enda som kan byggas är i mycket attraktiva lägen där det går att ta ut dessa höga kostnader därför att det finns köpstarka grupper som vill bo där. Men det byggande som behövs för att få i gång flyttkedjorna står helt stilla på grund av denna politik.

Därutöver innebär skillnaden i månadskostnad också att prisnivåerna på bostadsrätter pressas upp. De hänger naturligtvis ihop.

Om man skulle göra någonting åt den här situationen skulle det kunna innebära både fler hyresrätter och att vi skulle kunna få stopp på prisrallyt i bostadsrätter. Det skulle innebära att unga människor skulle kunna söka sig en bostad i framtiden. Men för det behövs tydligen, herr talman, ett regeringsskifte.

Anf. 56 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Vi diskuterar nu beskattning av företag, kapital och fastigheter – en hel del spridda skurar av motioner i en hel del olika ämnen. För tids vinnande vill jag för Miljöpartiets del enbart yrka bifall till reservation 6. Naturligtvis står vi bakom alla övriga av våra reservationer, men vi behöver inte votera på alla.

Jag vill börja med något annat än med reservationerna och börja med diskussionen om 3:12-reglerna, som tagits upp i en del motioner. Jag är väldigt glad att vi åter har markerat att vi kan vara överens i utskottet över blockgränserna. Samtidigt tycker jag att det är ganska anmärkningsvärt. Vi var överens om en översyn – det har skärpts lite mer nu – när riksdagen fattade beslutet om de nya 3:12-reglerna. Redan då sade ett enigt utskott att man bör se över reglerna. Det anmärkningsvärda är att vi kan vara överens om att se över reglerna gällande en lag i samma ögonblick som vi fattar beslut om den lagen. Den lagen lär nog inte vara särskild färdig, kan man anta, om även de partier som har skrivit lagen inser att den bör ses över med detsamma.

Vi skärper reglerna åter; utskottet ställer sig bakom en översyn. För Miljöpartiets del är det viktiga att se över frågan om delaktighet, delägar-

skap. Vi tycker att det är helt rätt att skärpa 3:12-reglerna på den ekonomiska sidan. Det har varit alltför slapphänt. Det har behövts en skärpning.

Däremot är vi fortfarande väldigt kritiska till kapitalandelskravet, att man begränsar 3:12-reglerna till att gälla företag med högst 25 ägare som äger 4 procent av kapitalandelarna. Vi menar rent principiellt att det är bra att kunna bredda ägandet. Det är bra att medarbetare kan bli delägare. Det är bra att inte bara några enstaka äger bolaget. Jag är väldigt förvånad över att allianspartierna står bakom denna skärpning.

Därför är det positivt att vi kan vara överens om en översyn, men jag kan bara upprepa att det ändå principiellt är intressant att de som skriver lagen i samma ögonblick som man beslutar om lagen tycker att den ska ses över. Då kan man inte ha gjort ett fullgott jobb. Det måste finnas stora frågetecken.

Jag kan notera att debattens vågor har gått höga. Dessutom var Alliansen tvungen att smyga in de här lagändringarna i budgeten för att över huvud taget få igenom dem, någonting man kan ha demokratisk-principiella synpunkter på. Vi får väl se var det landar.

Jag vill i alla fall för Miljöpartiets del markera att vi fortfarande tycker att det är positivt med breddat ägande och att det är bra om det är många som är delägare i ett företag.

Ett annat område där det är bra att många är delaktiga, tycker vi i Miljöpartiet, är vindkraften. Det är därför jag vill lyfta frågan. Vi skulle vilja se vindkraftsbyggandet som en folkrörelse. Vindkraftsbyggande är någonting som har avstannat de senaste åren. Vi märker att den uttagsbeskattning som finns sedan några år tillbaka sätter stopp för det. Den gör det problematiskt.

Vi vill ha en utredning i denna vindkraftsfråga. Tyvärr kommer vi även här att få avslag, men vi borde tänka på att vindkraften i sig är någonting som väldigt väl lämpar sig för lokala folkrörelser. Vi har bland annat motionerat om att fastighetsskatten för vindkraftverk ska kunna användas lokalt och att även grannar till vindkraftverk skulle få möjlighet att bli delägare, som det är i Danmark. Energifrågan är så viktig i Sverige att den borde inbjuda till folkrörelse i stället för att koncentreras till vissa stora verk. Vi kommer att behöva de stora anläggningarna även i framtiden, men det är bra att bredda ägandet även här. Det är bra med en rörelse som växer fram ur folkdjupet så att man lokalt kan känna att man vinner på det och att det inte krånglas till.

Det är därför jag yrkar bifall särskilt till reservation 6.

En tredje punkt jag väljer att lyfta, i anknötning till vad föregående talare tog upp, är boendebeskattningen. Jag tycker att det är allvarligt att vi har en så skev boendebeskattning i dag. Vi kan se att hyresrätterna är det osedvanligt svårt med. Själv sitter jag i styrelsen för ett lokalt fastighetsbolag, Telge Bostäder, i Södertälje. Jag ser svårigheterna med det. Jag ser att det inte ens här i Stockholmsregionen är lätt att få till stånd byggande av hyresfastigheter, om man inte tar den innersta kretsen runt Stockholms stad.

Vi måste se över detta och verkligen se till att ingen bostadsform diskrimineras. Som villaägare tycker jag naturligtvis att det är trevligt att få alla möjliga förmåner av den här regeringen. Men min rättvisekänsla och min känsla av att hela Sverige ska kunna leva gör att jag absolut vill att

alla bostadsformer ska ha samma beskattningsgrund och att det ska finnas samma möjligheter för byggande. Annars håller inte samhället ihop. Det är ändå viktigt att vi i den här kammaren tar på oss ansvaret att hålla ihop samhället.

Anf. 57 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! Det skatteutskottets betänkande som vi nu behandlar handlar om beskattning av företag, kapital och fastighet. Det är ett område som är enormt viktigt för Sveriges näringsliv och alla företag.

Alla verksamheter ska ges jämlika och rättvisa förutsättningar. Det ska också, som jag tycker, vara gynnsamma regler för seriösa företag, och de ska rikta in sig mot att stävja alla former av skatteflykt bland företag men även skattefusk på arbetsmarknaden, inte minst nu när den globala konkurrensen blir en alltmer påtaglig faktor genom vårt medlemskap i EU. Då får inte svenska företag missgynnas på grund av bristande förmåga från regeringen att skapa ett regelverk som förhindrar utländska, oseriösa företag att konkurrera på den svenska marknaden med helt andra förutsättningar än vad svenska företag har.

Tyvärr har den splittringspolitik som nuvarande regering, men även de socialdemokratiska regeringarna, bedrivit skapat ett segregerat samhälle med stora utanförskapsområden och utanförskap, ett segregerat samhälle som i sin tur gjort att regeringen tagit beslut om åtgärder för att komma till rätta med detta utanförskap genom ekonomiska subventioner som nystartsjobb, lönebidrag och i viss mån även fas 3. I går nåddes vi av nyheten att 35 000 människor befinner sig i fas 3-åtgärder och att antalet förväntas öka med ytterligare 1 000 personer under mars månad.

Dessa lönesubventioner slår undan benen för många seriösa företag genom att de skapar orättvisa och ojämlika förutsättningar för företagen, även om vårt skattesystem egentligen ska se till att lika förutsättningar upprätthålls. Taxibranschen och transportbranschen är goda exempel på där utnyttjandet av dessa subventionerade jobb satts i system.

För några dagar sedan ringde en person till mig som hade jobbat som timanställd busschaufför på ett företag. Han berättade att företaget nu hade förlorat upphandlingen hos en stor kund. Företaget som vunnit upphandlingen utnyttjade möjligheten till dessa subventionerade anställningar, vilket var den bidragande orsaken till att man förlorade upphandlingen.

Personen hade nu fått anmäla sig hos Arbetsförmedlingen. Hos Arbetsförmedlingen hade han dock ställt frågor om nystartsjobb och lönebidrag och begärt ut uppgifter om vilka företag på orten som fick subventioner och hur stora subventionerna var. Det är en, som jag ser det, i allra högsta grad relevant fråga för en person som precis förlorat sitt jobb.

Vad svarade Arbetsförmedlingen på detta? Jo, först skulle Arbetsförmedlingen ordna fram uppgifterna, men senare fick han ett brev om att uppgifterna var sekretessbelagda och att han kunde överklaga beslutet om sekretess till kammarrätten. Varför detta hemlighetsmakeri? Vad är det Arbetsförmedlingen vill skydda?

Herr talman! På 90-talet gick jag en utbildning som min dåvarande arbetsgivare Modo anordnade. På kursen fick vi bland annat lära oss en metod för problemlösning som kallades POLO-formeln – Problem Orsak

Lösning Optimal lösning. Det är en metod som jag ofta använder sedan dess.

Kortfattat går det ut på att som första punkt grundligt definiera det problem som man ska lösa. Nummer två är att försöka förstå de grundläggande orsakerna till att problemet har uppstått. Inte förrän man har klarat av dessa två punkter kan man gå vidare till att finna en godtagbar lösning eller i bästa fall en optimal lösning på problemet.

Det vanligaste felet som görs när ett problem uppstår är att steget med att förstå orsakerna till problemet oftast hoppas över, utan man börjar omgående försöka hitta lösningar. Det är precis detta jag ser när regeringen försöker åtgärda problemen med utanförskapsområden. Man hoppar över steget med att analysera orsakerna till att utanförskapsområden har uppstått.

Regeringen har nu även aviserat en proposition om införande av nystartszoner, som enligt min mening bara kommer spä på de tidigare nämnda problemen med konkurrens på lika villkor.

Nystartszoner skapar bara ett ännu större lapptäcke av åtgärder i skattesystemen för att dölja de verkliga orsakerna till ett utanförskapsområde – något som dessutom påtagligt snedvrider förutsättningarna för en rättvis beskattning av företag, kapital och fastigheter.

Herr talman! Jag tänkte också nämna några ord om våra reservationer.

Svenska småjordbruk får allt svårare att hävda sig. Det beror till stor del på krångliga regler, höga skatter och på att Sverige agerar på en allt större internationell marknad, samtidigt som vi har många regler och lagar som gör det svårt för framför allt de små familj jordbruken att överleva på den glesnande landsbygden.

Möjligheten till gårdsförsäljning på förmånliga villkor skulle för många kunna vara ett sätt att utveckla sin affärsverksamhet. För att öka möjligheterna till affärsutveckling och ge stimulans till framför allt små- och familj jordbruk bör man ändra vissa skatteregler. En gårdsbutik skulle kunna ges ett grundavdrag så att försäljning av egna produkter, baserade i huvudsak på egen primärproduktion, kan ske skattefritt upp till ett visst belopp varje år.

Tonnageskatten är en följetong, men den är även ett exempel på regeringens handlingsförklaring. Alliansregeringen har snart ägnat åtta år åt att utreda införandet av en tonnageskatt medan våra grannländer, Danmark och Finland, infört tonnageskatt, och det har även en lång rad av andra EU- och EES-länder gjort. Fler och fler av våra svenskflaggade fartyg har därmed bytt flagg.

Nu har regeringen startat ännu en utredning som ska presenteras till hösten, senast den 15 november 2014. Vi får hoppas att man denna gång specificerat utredningens uppdrag på ett riktigt och heltäckande sätt, då det nu är viktigt att införandet av tonnageskatt inte skjuts upp ytterligare.

Herr talman! Därmed ställer jag mig givetvis bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall bara till reservationerna nr 2 och 9.

Anf. 58 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Hur går det för Sverige?

Svaret på den frågan beror väl på vem man frågar, och det beror väl också på hur man räknar.

Anders Borg räknade senast med att underskottet i de offentliga finanserna 2014 kommer att bli 1,9 procent av bnp, motsvarande 70 miljarder kronor. Även om han brukar säga att det går bra för Sverige så börjar han låta lite bekymrad, och han pratar inte längre om hur man ska använda reformutrymmet. Numera är det krona för krona som gäller. Så lite bekymrad är han nog.

Före detta finansminister Thomas Östros, numera VD för Bankföreningen, är nog å andra sidan lite nöjdare på sitt återhållsamma sätt. De fyra storbankerna gick förra året med en vinst på 92 miljarder kronor, en ökning med ca 10 miljarder sedan 2012.

Det är illustrativa siffror, tycker jag. Det offentliga går minus 70 miljarder, storbankerna går plus 90 miljarder – staten och kapitalet, den ena handen vet vad den andra gör.

Detta är siffror som pekar på ett systemfel i vårt samhälle, enligt min uppfattning. Och jag överraskar väl ingen om jag säger att Vänsterpartiet anser att det är fel som måste åtgärdas – tänk skatt efter bärkraft även i det här sammanhanget.

Och inte blev det bättre när regeringen sänkte bolagsskatten med 4 procentenheter, vilket ju motsvarar en relativ skattesänkning på 16 procent. För storbankerna innebar det några sköna miljarder extra att dela ut till sina ägare.

Vänsterpartiet bereder nu denna fråga inför vårbudgeten. Ett alternativ som vi stöder är ju införandet av en skatt på finansiella transaktioner i enlighet med vad som diskuteras inom EU. Nu finns det förslag om införande av FTT, som det kallas för, inte med i detta betänkande om beskattning av företag, kapital och fastigheter, utan denna skatt kommer i nästa betänkande om punktskatter. Det är kanske lite märkligt, men jag återkommer närmare om vår syn på FTT i nästa betänkandeärende.

Jag vill också passa på att instämma i det som Leif Jakobsson sade om vikten av ett aktivt svenskt agerande i kampen mot den internationella skatteflykten.

Herr talman! Det är allt fler som är så rika att de om de vill kan försörja sig på avkastningen av sitt kapital. Nyligen kom det statistik från SCB som visar att under de senaste tio åren har den gruppen nästan tredubblats i Sverige. De äger så mycket att de inte behöver jobba, utan i stället kan de leva på sitt ägande. Förr i tiden pratade man om rentier.

Detta är en indikator väl så god på att klyftorna ökar i Sverige. Även här ger ju principen om skatt efter bärkraft vägledning. Det är upprörande; även om jag inte på något sätt försvarar höginkomsttagare tycker jag att det är motbjudande att arbetsfria stora kapitalinkomster på till exempel 1 miljon kronor beskattas med ungefär 100 000 kronor mindre i skatt än en arbetsinkomst på 1 miljon kronor. Ska det löna sig att arbeta, eller ska det löna sig att skatteplanera?

En förklaring till att man i dag kan leva på räntor i stället för arbete är införandet av det så kallade duala skattesystemet, som infördes i samband med den stora skattereformen i början av 90-talet. Man har ju skilt på inkomster från arbete och inkomster från kapital, vilka tidigare lades ihop och beskattades tillsammans. Inkomster från arbete beskattas enligt en progressiv skala – skatt efter bärkraft – medan inkomster från kapital beskattas med en platt skatt på 30 procent eller mindre.

Det här är också tecken på skevheter i dagens skattesystem.

Vänsterpartiets reservation nr 4 berör denna frågeställning, och jag passar på att yrka bifall till den på en gång.

I reservationen tas upp exempel på problem med det duala skattesystemet och hur det kan utnyttjas för att undvika skatt. Det gäller det fenomen som kallas carried interest, det vill säga då aktiva delägare dels kan ta ut en vanlig lön som beskattas som förvärvsinkomst, dels kan få en utdelning, vanligtvis en hög sådan, som beskattas som kapital.

Skatteverket anser att carried interest ska beskattas som lön och att arbetsgivaravgifter ska betalas. Därmed tvistar rättsväsendet, och Vänsterpartiet anser att lagstiftningen bör ändras så att man inte behöver tvista utan det klart ska framgå att carried interest ska beskattas som förvärvsinkomst.

En liknande problemställning, också kopplad till det duala skattesystemet, som Mats Pertoft var inne på, gäller 3:12-reglerna, det vill säga reglerna för beskattning av fåmansföretag. Frågan har diskuterats livligt det senaste året, inte minst efter den ESO-rapport som kom på försommaren 2012 och som visade att reglerna har använts i betydande omfattning för så kallad inkomstomvandling.

Detta är ett regelverk som inte minst revisionsbolag har utnyttjat. De är väl insatta i reglerna och använder dem också för sitt eget bruk. Det var lite upprörande när Grant Thornton för något år sedan i samband med det seminarium vi hade gick ut med en annons: ”3:12 Vi hjälper dig att bli en vinnare.” Jag tycker inte att det var så välfunnet av en bransch som har egna intressen i skattelagstiftningen.

I dagens betänkande finns det skrivningar om en översyn av 3:12-reglerna. Vi har från Vänsterpartiets sida motionerat om en sådan, med hänvisning bland annat till ESO-rapporten. Därför har jag valt att ställa mig bakom utskottets skrivning och nöjt mig med ett särskilt yttrande.

Om jag ska vara noga kanske jag ångrar det lite grann i dag, eftersom det i betänkandet bara står att utskottet anser att det ”inte heller kan uteslutas” att det behövs en översyn. Det är inte särskilt starkt, ärligt talat. Jag anser att det behövs en översyn. Jag kanske var lite väl samarbetsvillig när jag gick med på den skrivningen i utskottet. Ni på allianssidan kanske kan säga om ni anser att det behövs eller tycker att det inte kan uteslutas. Det vore bra med ett klarläggande.

Det ska bli spännande att se den nya ESO-rapport som kommer om några veckor. Den 25 mars har jag tyvärr en interpellationsdebatt med finansministern om skattefelet och kan inte vara med på seminariet. Men jag ska noga läsa rapporten.

Till slut är det fastighetsbeskattningen. Vi är det enda parti som vill återinföra en fastighetsskatt. Alla andra partier tycker att dagens system med den kommunala fastighetsavgiften är bra. Men liksom många ekonomer, till exempel Lars Calmfors och förre finansministern Erik Åsbrink, anser jag att det bör återinföras en skatt på den värdetillväxt som ligger i ett fastighetsägande.

LO påpekade också nyligen i samband med en skrift om en översyn av skattesystemet att förändringar har inneburit att en genomsnittlig villa i Danderyd med normalt taxeringsvärde har fått en sänkt skatt på 57 000 kronor per år, alltså nästan 5 000 kronor i månaden, samtidigt som pensionärer får sänkt skatt med kanske 50 kronor i månaden per person. Det är en felaktig fördelningspolitik.

Det har också inneburit en stimulans för högre fastighetsvärden och högre skuldsättning för hushållen.

Avslutningsvis, herr talman, ansluter jag mig till vad Leif Jakobsson och Mats Pertoft har sagt om vikten av att se över fastighetsbeskattningen så att vi får skattemässig neutralitet mellan de olika upplåtelseformerna. Det kan bidra till att få fram fler hyresrätter, vilket är så viktigt i dagens bostadssituation.

Anf. 59 ULF BERG (M):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget i vårt betänkande nr 17 från skatteutskottet, *Beskattningsav företag, kapital och fastighet*, och yrka avslag på alla reservationer.

Jag förstod att man skulle få höra ett och annat i inledningsanförandena, och jag tänkte börja med att kommentera detta.

Jag ska läsa de första meningarna i Socialdemokraternas reservation, som är lite intressant:

”Vi vill ha skatteregler som uppmuntrar ett långsiktigt företagande i Sverige. Vår bas- och exportindustri ska värnas.”

Det håller jag med om. Men sedan står Leif Jakobsson här och talar om att höja bolagsskatten, som ett bra exempel. Det är väl ändå fel väg att gå, om vi nu vill uppmuntra ett långsiktigt företagande i Sverige. Här vill man nog se lite mer förklaringar från Socialdemokraternas sida.

Det finns en hel del som man skulle kunna lägga till där. Jag brukar säga att Stefan Löfven, som tyvärr inte får vara i kammaren och debattera, är basindustrins största fiende, bland annat när det gäller nedläggning av kärnkraft och införande av kilometerskatt. I Dalarna vore det förödande med en sådan politik. Det tror jag att alla som jobbar på SSAB, Avesta Jernverk, Stora Enso Fors, Kvarnsveden, ABB med flera är mycket väl medvetna om. Det är tråkigt att Metalls syn vad gäller kärnkraften inte kan få finnas i Socialdemokraterna.

Hur bör man då göra för att få lite fart på företagandet? Jo, man bör göra som Alliansen har gjort. Vi har sänkt bolagsskatten, utvecklat regel-förenklingsarbetet, infört RUT- och ROT-avdrag, gjort historiskt stora infrastruktursatsningar, förbättrat trygghetssystemet för företagare, gjort det billigare att anställa, gjort det enklare att starta aktieföretag, infört sänkt matmoms på restauranger och mycket annat.

Sänkt matmoms var även de flesta rödgröna för tidigare, men nu är det inte lika samstämmigt om det. Men vi kan se vilken fantastisk effekt som just sänkt matmoms på restaurangerna har haft.

Vi moderater i skatteutskottet har träffat Visita i dagarna två i Gävleborg och i Dalarna, och det är fantastiskt samstämmigt hur otroligt nöjd man är och vilken utveckling man har sett i restaurang- och besöksnäringen. Det finns uppgifter om 4 000 nya jobb, och Visita säger att det är det dubbla.

Då ska vi veta att denna förbättring har sett dagens ljus under en lågkonjunktur, då företag normalt sett slås ut. Det visar att sänkt skatt verkligen kan vara nyttigt.

När det gäller andra skatter som slår hårt mot företagande kan jag nämna flygskatten som ett bra exempel. Det är också i stor utsträckning Visitas område, med besöksnäringen, och en stor del av dem som besöker Sverige flyger hit.

Exportvärdet – utländska besökarens konsumtion i Sverige – uppgår till över 100 miljarder kronor. Det är en fantastisk intäkt för Sverige, och det skapar naturligtvis många företag, speciellt på orter i mitt hemlän Dalarna där fjällvärlden lever upp och väldigt många kan bo och driva företag tack vare turistnäringen. Det vore förödande att införa en flygskatt, allra helst nu när exempelvis Sälen tittar på möjligheterna att bygga en flygplats för att ytterligare kunna utöka besöksnäringen i fjällvärlden i norra Dalarna.

När det gäller Jacob Johnson tänkte jag först att jag nog hade fått vara med om något som man sällan får vara med om. Han ondgjorde sig över den höga skatten på inkomst i förhållande till kapital. Ett tag tänkte jag: Nu minsann tycker Vänstern att fem jobbskatteavdrag inte räcker – vi borde ha fler! Detta eftersom vi har sänkt skatten på inkomster. Men jag drog mig till minnes att det nog inte är så det är utan att det är de där 90 miljarderna det ska höjas med i alla lägen. Då blir det väl höjda skatter, även när det gäller kapital.

Detta är naturligtvis olyckligt. Vi vet att vi behöver kapital för att bygga nya företag. Vi vet att en stor kapitalstock i företag gynnar utvecklingen av antalet anställda. Vi vet att vi har en positiv lönebildning om det finns gott om eget kapital. Även här säger man alltså en sak, men i praktiken för man en politik som hela tiden försvårar företagande.

Låt oss titta helt kort, fru talman, på RUT och ROT. Vi ser ju vad som har hänt med RUT-reformen och även med ROT-reformen: Vi har otroligt effektivt bekämpat den svarta brottsligheten. Det stryks också under av Skatteverket, som har gjort en utredning och en analys där man klart säger att skattefelet minskar. Man kanske har varit klok den här gången och inte satt en siffra på skattefelet. Vi har ju använt siffran 133 miljarder. Den har blivit en sanning, men det är nog väldigt svårt att säga om det verkligen är den som gäller.

Huvudsaken är att vi har en positiv trend. Det som är otroligt glädjande är att svenska folket på ett helt annat sätt än tidigare tar avstånd från dem som jobbar svart eller använder svarta pengar. Det borgar också för att vi får en positiv utveckling. Men det finns ytterligare hot när det gäller företagande.

Halveringen av arbetsgivaravgiften för unga, som vi från och med i år kommer att gå vidare med att sänka ytterligare för de allra yngsta, gynnar så klart företagande. Av det man hört i tidigare inlägg kan man nästan få för sig att vi i denna lågkonjunktur inte har fått nya jobb. Det har ju kommit väldigt många nya jobb. Jobbskatteavdraget har enligt olika bedömare skapat ca 100 000 nya jobb.

Jag är fullständigt övertygad om att det blir en skattechock som de rödgröna föreslår och som kanske kommer att koka ned till ett gemensamt förslag så småningom – det är lite svårt att ta ställning till huruvida det gäller 90 miljarder eller mindre. Det kanske vi kan få klarhet i när vårpropositionen är avlämnad och vi kan se vad vi har för alternativ. Men en sak är säker: Frågan är *hur mycket* ni ska höja skatterna.

Vi har höjt en del skatter. Varför gör vi det? Jo, naturligtvis därför att vi behöver spara i ladorna nu när vi får bättre tider. Det är inte svårare än så. Här, fru talman, kan vi bara hänvisa till hur Sveriges skuld ser ut i förhållande till bnp. Den ligger still på runt 40 procent medan vi ser länder som har fördubblat sin skuld i förhållande till bnp. De som har för-

dubblat skulden har använt den politik som Socialdemokraterna förordade att vi skulle använda. Det var nog en fantastisk tur att vi inte lyssnade på det örat.

Än en gång, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande.
(Applåder)

Anf. 60 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Fru talman! Jag måste få börja med att gratulera Ulf Berg till bedriften att tala i lite över nio minuter och i stort sett bara tala om sådant som inte ingår i det här betänkandet. En del kommer vi tillbaka till i nästa betänkande, så det är i alla fall rätt dag. Men ganska många av frågorna är vi faktiskt inte här i dag för att debattera.

Jag tänkte återgå till en av frågorna som finns i betänkandet. Den handlar om boendebeskattnings. Jag redogjorde för att det nu finns en statlig utredning som har konstaterat att mellan två likadana bostäder av vilka den ena upplåts som hyreslägenhet och den andra är ägd är skillnaden i kostnad 3 000 kronor i månaden på grund av skatteskillnader.

Jag ska också säga om den utredningen att direktiven nog var de mest anorektiska jag har sett i mitt liv. Man fick ju i stort sett inte föreslå någonting för att lösa problemen. Men man bidrog i alla fall med att komma fram till hur verkligheten ser ut: att alla ägda bostäder i vårt land subventioneras medan hyrda bostäder är nettobetald till statskassan.

Ni har låtit ideologiska intressen och allt annat ni har gå före hyresbostäder, men alla vet att tillväxten och utvecklingen är beroende av att vi har hyreslägenheter. Därför är min enkla fråga: Nu när vi vet att det skiljer 3 000 kronor mellan två likadana bostäder, vad tänker ni göra åt det?

Anf. 61 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Jag tyckte det var ganska meningslöst att tala om en hel del av era reservationer eftersom det är att slå in öppna dörrar. Boendereservationerna är en sådan öppen dörr – det kommer att komma ett förslag från regeringen, och frågan är utredd och beredd.

Siffran 3 000 är intressant. Skatten på en lägenhet är 1 200 kronor; det är 100 kronor per månad. Tar vi bort den blir det ju inte 3 000. Eftersom räntor och liknande är avdragsgilla även i det allmänna bostadsbolaget, inte bara i det privata, skulle jag vilja höra Socialdemokraternas förslag till lösning. Är det att kraftigt höja bostadsskatterna på till exempel vissa bostadsrätter?

Det är klart att vi ska rätta till skatteskillnader; det är därför regeringen har satt till en utredning. Problemet med byggnationer finns i det som händer på 1990-talet och i att byggkostnaderna har gått rakt upp i förhållande till inflation och kostnadsindex. Här har vi ett jättestort problem. Hur kan vi så att säga få tillbaka byggkostnaderna till en vettig nivå? Det är det stora problemet.

I dag kan man inte bygga en villa. Jo, möjligtvis i Stockholm, men bygger man någonstans ute i landsorten kostar det kanske 2 ½ miljon. Den är värd högst 2 miljoner när man flyttar in, och så har man ett lånetak på det. Man kanske måste ha 700 000–800 000 för att bygga villa, och det tror jag inte att många har – om de inte har haft bostad i Stockholm och sålt den med rejäl vinst.

Byggnationer är ett enormt stort problem, men jag hävdar att vi måste få ned byggpriserna. Det är det stora problemet.

Prot. 2013/14:82
12 mars

Anf. 62 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Fru talman! Om Ulf Berg tycker att det är ointressant att diskutera de reservationer som finns i ärendet och som även berör ärendet kan han ju inskränka sitt inlägg till att handla om de frågor som ärendet handlar om. Det spar också tid i kammaren.

I fråga om boendebeskattningen får jag en förklaring om att Ulf Berg inte har läst utredningen. Det är ju den som slår fast att det blir 3 000 kronor. Det handlar inte bara om fastighetsskatten, och fastighetsskatten i sig är inte lösningen. Vi pratar om en skillnad på 3 000 kronor i månaden. Fastighetsskatten är 100 kronor i månaden. Den borde inte vara där av rent principiella skäl, men det är en annan sak. Det är inte lösningen på det här.

Vad är det som har hänt? Jo, när det kom en borgerlig regering till makten, en alliansregering, tog man bort det skattestöd som fanns för byggande av hyresrätter, det som var till för att just kompensera skillnaden och upprätthålla neutraliteten.

Det var just borttagandet av det som gjorde att byggandet av hyresrätter fullständigt störtök och att de stora byggföretagen helt enkelt lade ned de divisioner som jobbade med hyresrätter. Man lade ned de fabriker man hade byggt upp för att bygga enklare och industrialiserat – för att kunna få fram hyresbostäder – därför att dåvarande bostadsminister Mats Odell sade att vi har en dopad bostadsmarknad som nu ska renas.

Jo tack, den har blivit renad, och det till priset av att massor av människor nu står i bostadskö och nu inte kan ta de jobb och få den utbildning de vill ha.

Anf. 63 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Låt oss konstatera att det finns en hel del företag som har växt upp. Man bygger i trä och klimatsmart. Jag är väldigt optimistisk inför en fortsatt utveckling, och det är den vägen jag tror att vi ska gå.

Sedan kommer regeringen att komma med ett förslag, och det är därför jag undrar: Varför reserverar man sig när man i stort sett vet att utredningen finns där? Man vet att den bereds och att det kommer att komma ett förslag. De flesta av reservationerna är sådana. Det är samma som när vi pratade om 3:12-reglerna, exempelvis. I höstas var skatteutskottet enigt, vi tog ett tillkännagivande och man håller på med en översyn.

När man springer mot vad man tror är en stängd dörr och den visar sig vara öppen, Leif Jakobsson, är risken att man snubblar på tröskeln. Det tycker jag att ni gör i flera av reservationerna. Det känns som att ni tänker: Vi har ingen egen politik, men vi kan väl ändå reservera oss. Helst skulle nämligen förslagen ha kommit i går.

Det vore trevligt för våra väljare, så här 2014 när vi har ett valår, att få ta ställning till olika förslag. Det var därför jag frågade vice ordförande i skatteutskottet hur er lösning ser ut. Jag konstaterar att jag inte fick något svar på frågan. Det hade varit intressant att se om vi har en samsyn eller vad som gäller, men som sagt: När man bara reserverar sig och säger att det måste komma någonting utan att ha någon egen politik blir det lite svårt att debattera frågan.

*Beskattningsavdelningen
kapital och fastighet*

Sedan är vi fullständigt överens om att det byggs för lite, även om det ser ut som att det tack och lov håller på att ta lite fart.

Anf. 64 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att ta upp det Ulf Berg sade nyss. Han konstaterade att han inte kunde se så stora skillnader mellan Alliansen och oppositionssidan. Då kan jag ställa motfrågan: Varför är allianssidan så otroligt inkompetent när det gäller att skapa breda parlamentariska lösningar i den här kammaren? Om det inte är så stora skillnader, varför anstränger ni er inte mer för att skapa en parlamentarisk majoritet bakom er politik? Ni är en minoritetsregering, men en av de stora svagheterna i ert regerande är att ni över huvud taget inte klarar av att skapa en majoritet.

Det var dock inte därför jag begärde replik. Jag blev lite provocerad när Ulf Berg i sitt inledningsanförande nämnde att Dalarna är så beroende av kärnkraften. Jag råkade i går kväll sitta och diskutera kärnkraftsfrågan med chefen för svenska Eon – en kärnkraftsägare som bland annat driver Oskarshamn 1, Sveriges äldsta kärnkraftverk. Chefen säger själv att det inte går att finansiera nybyggnation av kärnkraft. Det är en totalt oekonomisk lösning.

Ni har ju en överenskommelse inom Alliansen att ni inte ska subventionera kärnkraft statligt. Hur kan Ulf Berg göra sig beroende av denna teknik på det sättet och uttrycka sig så onyanserat? Hur ska näringslivet kunna känna trygghet i att er alliansregering kan säkerställa en framtida energiförsörjning när man uttrycker sig så onyanserat?

Anf. 65 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Låt oss ta tonnageskatten som ett jättebra exempel på att vi inte är helt igenom inkompetenta. Det var ju en fråga då vi hade en rejäl dialog med Miljöpartiet, och vi var helt överens om den problematik som fanns kvar att titta på. Man kan göra det enkelt och konstatera att vi ska ha det, men ingen har – i alla fall vad jag har hört – svarat på frågan hur vi gör med den latenta skatteskuld som finns. Jag vet nu att man har knutit bland annat ekonomer till sig i tonnageutredningen, för det är mycket räknande och funderande.

Visst gör vi alltså överenskommelser när så är möjligt. Låt oss nu hoppas – där delar jag helt oppositionens syn – att utredningen en gång för alla levererar ett resultat som gör att vi kan gå vidare och fatta beslut. Frågan är dock inte så enkel som man först kan tro. Just den frågan är inte på tapeten i Dalarna, kan jag säga, men det är kärnkraften.

Vi står naturligtvis bakom Alliansens energiuppgörelse, men vad vi inte vill göra är att lägga ned kärnkraften i morgon. Vi har sagt att så länge det fungerar och man kan använda kärnkraft ska vi göra det. Vi ska inte ha förtida nedläggningar. Det är dock precis det Miljöpartiet vill göra; man vill göra som i Japan och Tyskland där man stänger kärnkraften. Det är vi motståndare till. Om vi tar Japan som exempel, vad ersätter man mycket med där? Det är faktiskt naturgas. Är det en bra lösning för klimatet? Det undrar jag.

Anf. 66 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker att Ulf Berg borde fundera lite på vad han jämför med. Japan stod inför en nödsituation. De hade lyckats bygga

kärnkraftverk som visserligen var mycket säkra, men de stod på en totalt osäker plats. De utsattes för påfrestningar som ingen hade kunnat föreställa sig. Därför fick man ett totalt kärnkraftshaveri och härdsmlta i tre reaktorer, om jag har förstått det rätt. Nu har man radioaktiva problem, som vi kunde läsa i tidningen om bland annat i går.

Tyskland har bestämt sig för att under en lång tidsperiod avveckla kärnkraften, och det är det vi i Miljöpartiet vill. Det är det era kompisar i kristdemokraterna i Tyskland har bestämt. Först avskaffade man den överenskommelse de gröna och socialdemokraterna i Tyskland hade drivit igenom, och sedan kom de tillbaka och gjorde precis samma sak. De insåg nämligen att det är det som behövs för en långsiktighet. Det är det ni inte inser och inte verkar vilja inse.

Som Eonchefen svarade på min direkta fråga: Det går inte att finansiera och räkna hem nybyggnation av kärnkraft, eller ens ersättningsverk, utan statligt stöd. Om ni tog ansvar för Sveriges energiförsörjning i framtiden borde ni tydligt göra en plan så att näringslivet och de som driver kärnkraftverk kan räkna på hur vi ersätter det här med annan energi utan att det blir ökade koldioxidutsläpp. Det gör ni dock inte. Ni tar inte ansvar för en organiserad avveckling av kärnkraften under en viss tidsperiod.

Det är det vi i Miljöpartiet vill. Vi vill att Sverige tar beslut för en ansvarsfull energiförsörjning för framtiden – utan kärnkraft, för kärnkraft går inte att räkna hem utan statligt stöd.

Anf. 67 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Med gällande beslut blir det ingen nybyggnation av kärnkraft. Nu har basindustrin tillsatt en egen utredning – om det bara är basindustrin kanske jag ska låta vara osagt – för att se hur det ser ut i framtiden och försöka göra en analys av det.

Jag kan bara konstatera att 39 000 människor i Dalarna är beroende av företag som på ett eller annat sätt exporterar inom EU. Det är klart att vår basindustri är enormt viktig. Det gäller inte bara Dalarna utan hela Sverige, men speciellt där det är lite tuffare att få fram sysselsättningar. I Norrland finns det mycket skogsindustri och annat, en industri som kräver mycket energi – och det ska vara billig energi för att den ska kunna överleva.

Om elpriset ökar med ett öre blir det drygt 15 miljoner dyrare för SSAB, Avesta Jernverk och Stora Enso i Fors att driva sin verksamhet – ett enda öre! Det är klart att det kommer att slå rakt emot arbetstillfällena.

Sverige ligger inte, även om vi vill tro det ibland, precis där alla andra människor bor utan lite i utkanten. Vi behöver då ha konkurrensfördelar i form av lågt energipris, naturligtvis klimatsmart sådant, och vi behöver absolut inte införa en straffavgift med 14 kr milen på lastbils transporter – bara för att ta ett par exempel på hur förödande skattehöjningar kan vara för jobben.

Jag är ganska säker på att den småskaliga energiproduktionen med regeringens nya förslag kommer att bidra till bättre klimat.

Anf. 68 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Ulf Berg reagerade på min lite retoriska fråga om det ska löna sig att arbeta eller om det ska löna sig att skatteplanera, mot bakgrund av den väsentligt lägre beskattningen av kapitalinkomster än på förvärvsinkomster.

Jag anser att vi ska ha principen skatt efter bärkraft. Det betyder att man ska betala mer inte bara i kronor utan också i procent vid högre inkomster, men jag tycker att det även borde gälla kapitalinkomster.

Vi bör också ha ett enhetligt skattesystem. Det duala skattesystemet med olika skatteskalor för ränteinkomster och arbetsinkomster är ett grundläggande skott mot det enhetliga skattesystemet. Det är ett problem. Jag skulle vilja höra om Ulf Berg anser att detta är ett problem eller inte, som Ulf Berg ser det, att arbetsfria kapitalinkomster beskattas väsentligt lägre än förvärvsinkomster. Tycker Ulf Berg att det är bra eller dåligt? Om det är dåligt, vad vill ni då göra åt det?

Anf. 69 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Naturligtvis är det viktigt att man betalar de skatter som vi har beslutat om. Om vi börjar i den delen har alliansregeringen på väldigt många punkter vidtagit åtgärder och kommit med förslag för att vi inte ska ha skatteflykt.

Om vi tar 3:12-reglerna som ett exempel var det ett missbruk där. Går jag in som delägare och satsar kapital i det nya företaget bör man fundera över hur fördelningen ska ske mellan intäkt av kapitalet som jag har satsat och inkomst av tjänst. Problemet var att det fanns företag som byggdes upp, inte för att man ville satsa kapital. Man konstruerade företaget och delägandet på ett sådant sätt att man undvek att få skatt på inkomst. Den dörren har vi stängt.

Sedan har vi sagt att vi ska se över om det här verkligen fungerar. Det här är en otroligt komplex materia. Vi vill ha en vilja att satsa kapital för att skapa jobb. Fyra av fem nya jobb i dag kommer i små och medelstora företag, så det är otroligt viktigt att vi inte får en broms där. Men möjligheten till rent missbruk, så att man betalar en lägre skatt än vad vi beslutsfattare har tänkt, ska vi naturligtvis se till att stänga.

Jag vill då fråga både Leif Jakobsson och Vänsterpartiet hur mycket kapitalskatterna ska öka, eftersom jag misstänker att ni inte tänker föreslå ett sjätte jobbskatteavdrag.

Anf. 70 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Jag fick inte ett rakt svar av Ulf Berg på frågan om det ska vara lägre skatt på kapitalinkomster än på arbetsinkomster. Jag tycker att det är ett problem med det duala skattesystemet och att det är en sak som borde prövas i en stor översyn. Det är komplext och borde tas med i översynen av skattesystemet, som vi har motionerat om under ganska lång tid nu och som många ekonomer också anser bör göras. Men regeringen och framför allt Moderaterna vill inte göra en sådan översyn.

Jag tycker som sagt att det är orimligt att en kapitalinkomst på 1 miljon kronor är 100 000 kronor lägre beskattad än motsvarande förvärvsinkomst. Det ska väl löna sig att arbeta. Det ska väl inte löna sig att hitta olika lösningar, till exempel genom carried interest eller genom att utnyttja 3:12-reglerna, så att man kan plocka ut väldigt höga kapital-

inkomster till en lägre beskattning. Det här måste tas upp i en översyn av skattesystemet.

LO har till exempel tagit upp frågan om progressiv kapitalbeskattning. Det kan vara *en* möjlighet att pröva. Jag har inget enkelt svar på hur det ska lösas, men jag är frustrerad över ojämlikheten. Som jag sade tidigare här har andelen människor i Sverige som kan leva på sina kapitalinkomster nästan tredubblats på tio år. Klyftorna ökar. Vad betyder det för sammanhållningen? Vad betyder det för respekten för vårt skattesystem?

Det här är ett allvarligt problem som jag förväntar mig att också moderater kan ta till sig och förhålla sig till så att vi kan lösa det i framtiden.

Anf. 71 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Låt mig erkänna att jag är mer orolig för undersköterskan på akuten på Avesta lasarett och hur hon ska få ekonomin att gå ihop än hur det går för dem med hyggliga kapitalinkomster.

Det är precis denna politik som vi har fört med jobbskatteavdrag. Vi har vid fem tillfällen sänkt skatten genom jobbskatteavdrag. Vi har höjt brytpunkten. Om nu Vänstern är för att vi ska betala lägre skatt på inkomster, varför var ni då delaktiga i att överge en långvarig tradition i Sveriges riksdag av att anta budgeten i dess helhet? I stället tricksade ni för att riva upp något som många ansåg stred mot lag för att de som jobbar ska betala högre inkomstskatt.

Ert handlande i denna kammare är rakt motsatt vad ni i Vänstern vill åstadkomma. Om ni nu vill ha högre skatt på kapital, säg det då! Men säg inte att ni vill utjämna genom att sänka skatten för dem som jobbar. Ni har varit emot vartenda jobbskatteavdrag. Ni tycker inte om höjda brytpunkter.

Vad får vi med detta fenomen? Jo, vi får en utbildningspremie som innebär att de som har studerat och tagit lån får behålla lite mer så att de kan betala tillbaka sina lån.

Gå hem och fundera lite grann på hur ni ska åstadkomma det ni säger, för ni för en politik som får precis motsatt effekt. Ni vill att undersköterskan på akuten i Avesta ska betala ännu högre skatt. Vi har gett henne en månadslön till.

Anf. 72 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Det kommer många väl genomarbetade utskottsbetänkanden från olika utskott i riksdagen, men det är väl få som är så spännande som detta skatteutskottets betänkande nr 17 i år som handlar om beskattning av företag, kapital och fastighet. Jag kan berätta för den före detta ordföranden i skatteutskottet att detta har föregåtts av ett intensivt arbete i skatteutskottet. Inte minst skatteutskottets personal har lagt ned ett mycket värdefullt arbete på detta spännande betänkande.

Det handlar dock om, ska jag tillägga, ganska stora belopp ytterst. I statsbudgeten som riksdagen fastställde i slutet av förra året omfattar dessa poster ungefär 185 miljarder kronor. För att vara exakt slog jag upp hur mycket trängselskatten omfattar – 1 625 000 000 kronor. Det visar dimensionerna på detta. Jag tittade även på alkoholskatten, som är väldigt omdiskuterad. Den omfattar före moms 24 miljarder kronor. Hur vi hanterar beskattningen av företag, kapital och fastigheter är alltså ett viktigt område.

Sverige behöver i nästan alla avseenden en sak, nämligen breda skattebaser men låga skattesatser. Det är grunden för vårt välstånd.

Några har varit inne på att vi behöver en bred parlamentarisk skatteöversyn. Det tillhör inte betänkandet, men jag kan inte låta bli att kommentera det något eftersom det har efterlysts en sådan. Folkpartiet och Socialdemokraterna har varit med i alla stora skatteuppgörelser som har skett under en följd av år, och Centerpartiet och Moderaterna har varit med i en del.

Två partier har dock alltid mäلت sig ut, nämligen Vänsterpartiet, som aldrig har orkat ta ansvar för hela skattepolitiken, och Miljöpartiet, som hade chansen också 1988–91 men inte orkade och inte har orkat vid något annat tillfälle heller. Under åren 1998–2006 hade man 16 budgetförhandlingar där man framgångsrikt lyckades undvika att åstadkomma en enda bred skattereform över gränserna.

För mig klingar det därför en smula falskt när man efterlyser något som man inte själv lyckades göra när man hade inflytande.

Detta spännande betänkande omfattar företagande och investeringar – allmänna frågor, utdelning och kapitalvinster, kapitalvinst vid fastighetsförsäljning, fastighetsskatt på elproduktion, uttagsbeskattnings av vindkraftskooperativ, tonnageskatt, boendebeskattnings, äkta och oäkta bostadsföretag, avskrivning av flyttbara bostadshus – det kanske inte är världens största fråga, men den finns med här i alla fall – avdrag för sponsring, representation, gåvor och forskning, konstinköp samt rationaliseringsförvärv inom skogsbruket.

Det sistnämnda är en mycket viktig fråga för dem som berörs av det och för det svenska skogsbruket. Jag utgår från att någon annan talare kommer att beröra detta. Jag tror att Karin Nilsson kommer att ta upp det i sitt anförande, varför jag lämnar det därhän.

När det gäller beskattningen av företagets vinster har allianspartierna under denna mandatperiod genomfört en viktig sak, nämligen sänkningen av bolagsskatten. Jag hör att Socialdemokraterna fortfarande är upprörda över detta, dock något mindre än tidigare eftersom de har anslutit sig till den nuvarande skattenivån. Jag förstår att det är under galgen, för tidigare ville de bara sänka hälften. Jag ska dock inte anklaga dem, för det är klokt att de ansluter sig till de nivåer som etableras. Jag har alltså inga synpunkter på det.

Däremot har jag synpunkter på vad vice ordföranden i skatteutskottet, Leif Jakobsson, anför när det gäller effekterna av det. Det han glömmer är att en av de viktigaste sakerna med sänkningen av bolagsskatten är att svenska företag har kunnat göra ganska stora investeringar i svenskt näringsliv som annars inte hade kommit till stånd.

Om vi inte hade gjort dessa förändringar av bolagsskatten hade dessutom risken funnits att fler storföretag hade flyttat sina kontor utomlands. Vi har likväl haft en del av detta, men få företag anför numera bolagsskattesatserna som skäl för att flytta utomlands. Tvärtom har vi haft en viss återflyttning, vilket är jättebra.

Vi har klarat jobben i den delen med denna reform. Att andra har gjort samma sak är deras bekymmer, men vi som är valda ombud för Sveriges folk ska se till att jobben blir kvar i Sverige. Det är det yttersta syftet med sänkningen av bolagsskatten.

Vänsterpartiet har en annan syn på detta. De ger sig inte förrän det sista jobbet har flyttat från Sverige, men det är en annan sak.

Jag håller med Socialdemokraterna i många avseenden när det gäller företagsbeskattningen och en del av avigsidan med detta. I den första reservationen diskuteras internhandeln där priser kan sättas på ett sådant sätt att vinster försvinner från ett land och uppstår i ett annat.

Det är ett allvarligt bekymmer att man kan använda skattesystemet till detta. Det är bra att det pågår ett intensivt arbete på Regeringskansliet och på andra håll – dock kanske inte lika intensivt som vårt arbete med detta skatteutskottsbetänkande, fru talman – eftersom det är ett otyg att företagsvinster flyttas genom osund internprissättning. Låt oss vara glada över att Socialdemokraterna har påpekat detta. Jag har i alla fall ingen annan åsikt.

Jag är mer bekymrad över nästa avsnitt där Socialdemokraterna säger att regeringen måste vara en pådrivande kraft inom G20 och särskilt inom Europeiska unionen. Det är i och för sig rätt tänkt, men hur ska det fungera i en regering där Vänsterpartiet vill gå ur det EU som Socialdemokraterna ska använda för att just motverka skatteplanering? Ni har ju diametralt motsatta åsikter i denna fråga. Hur ser denna politik ut för en ny regering? Ingen vet. Jag rekommenderar väljarna att helgardera med 1 X 2.

Fru talman! Låt mig fortsätta till en reservation skriven av herr Thoralf Alfsson. I sitt anförande talade han mycket om nystartszoner, och det finns givetvis olika synpunkter på hur nystartszoner fungerar. Jag hade haft respekt för detta om han inte i samma anförande, möjligen utan att förstå det själv, pläderar för att vi ska ha särskild nystartszon för gårdsförsäljning. Gårdsförsäljning ska förses med ett särskilt grundavdrag, men vad är det om inte särskild nystartszon för gårdsförsäljning?

Man kan diskutera gårdsförsäljning, men man kan inte ha ståndpunkten att det både är bra och dåligt. Någon gång måste Sverigedemokraterna bestämma sig för om det är bra eller dåligt. Man kan inte inta båda ståndpunkterna. Det kanske går bra i Kalmar, men i övriga landet går det inte bra.

Fru talman! Det finns mycket annat att säga. Jag ska ta upp en reservation som Miljöpartiet har skrivit. Den handlar om beskattningen av vindkraftverk. Socialdemokraterna är lite inne på samma tanke fast inte så utpräglat, och det är två olika frågor. Miljöpartiet vill att vindkraftverk ska beskattas i de kommuner där de står. Varför bara vindkraftverk? Varför ska inte Volvo bara skatta i Göteborg? Scania skulle kunna skatta bara i Södertälje, såvida det inte flyttas till Wolfsburg helt plötsligt.

Någon ordning och reda måste det vara på Miljöpartiets företagsbeskattning. Ni kan väl inte ha en särskild ordning för vindkraftverk så att de beskattas bara i vissa kommuner? Det är en helt bisarr ståndpunkt.

Gemensamt med Socialdemokraterna diskuterar Miljöpartiet en annan sak, nämligen hur beskattningen av vindkraft ska tas ut. Man kan diskutera om Skatteverket har exakt rätt utformning av detta – det kan jag också vara fundersam över – och Skatteverket arbetar med vad som är rätt pris för det.

Uttagsbeskattningen är dock viktig att hålla fast vid. Den kom redan 1928 och har fungerat väl. Vi ska se till att inte införa särskilda skatte-

frälsen för dem som äger här i landet, till exempel livsmedelshandlare, oljehandlare eller vad det kan vara.

Fru talman! Jag ska hoppa över tonnagebeskattningen i det här anförandet. Jag vill ge Claes-Göran Brandin från Socialdemokraterna ett stort erkännande, för 2004 drev han fram att vi skulle få en ordentlig utredning om detta. Det kommer att bli en bra lösning så småningom.

När det gäller boendebeskattning, fru talman, talar Socialdemokraterna mycket om att det ska vara lika beskattning. Då måste man ställa frågan: Hur ska man göra med ränteavdragen?

Jag hör bara på ena örat, men jag lyssnar bra med det. Jag hörde Magdalena Andersson säga att man inte ska göra något åt räntebidragen. Därför har jag en fråga till Leif Jakobsson, som sade att man ska göra något åt dem: Om man inte ska ändra räntebidragen, vad ska man göra för att få likställighet mellan de olika boendeformerna?

Magdalena Andersson utesluter att göra något åt ränteavdragen. Hur ska man då gå till väga?

(Applåder)

Anf. 73 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! I de motionsbetänkanden vi behandlar i utskotten betar vi av en mängd motioner som ramlat in under höstens motionstid. Motionerna är skrivna av enskilda riksdagsledamöter och ofta ganska spridda. Det är rätt svårt att få grepp om de olika partiernas egentliga åsikt eller politik inom de aktuella områden vi tar upp.

Det går ändå läsa ut en del åsiktsyttringar och även tydliga skiljelinjer i motionerna. Några alliansledamöter skriver motioner som innehåller olika förslag till lösningar för att öka tillgången på kapital i företagen.

Företagen föreslås till exempel få tillgång till investeringskapital i form av skattefria etableringskonton eller kunna använda fonderade medel flexiblare eller utjämna skatten mellan olika år.

Dessa motioner bemöter utskottet med positiva ord om hur viktigt det är att främja tillgången på kapital, framför allt för de små företagen. Man räknar upp exempel på vad som gjorts de senaste åren: 2007 slopades förmögenhetsskatten, och för drygt tre månader sedan infördes investeraravdraget, som innebär en skattelättnad för enskilda personer som vill investera i mindre företag. Det är ett beslut som jag personligen är väldigt stolt över att ha varit med om att lägga grunden för.

Den direkta motsatsen till dessa motioner kommer från två miljöpartister som vill återinföra såväl arvsskatten och gåvoskatten som förmögenhetsskatten. Vi hörde här från talarstolen att Vänstern också vill återinföra fastighetsskatten på den orimliga nivå den hade före regeringsskiftet 2006.

Jag säger bara att det är tur för företagen, jobben och fastighetsägarna i Sverige att vi har den regering vi har. Jag hoppas att det förblir så.

Fru talman! Visst finns det andra motioner även från Miljöpartiet som jag skulle ha betydligt enklare att fördra, även om Gunnar Andrén var väldigt tydlig med att han tog avstånd från dem. Flera av mina partikamrater motionerar med idéer som har samma inriktning som Miljöpartiets reservation, nämligen att föra över den statliga fastighetsskatten på vindkraft till regional nivå. Vi har dessutom ett stämmobeslut som går i den riktningen.

Jag är samtidigt väldigt medveten om att detta skulle komplicera skattesystemet otroligt mycket. Om man inför flera nya regionala skattebaser skulle det förmodligen bli aktuellt att se över det kommunala skatteutjämningsystemet i grunden.

Jag kan dock inte låta bli att respektera många landsbygdskommuners vilja att kunna få tydliggöra för hela landet vad de faktiskt bidrar till med sina lokala resurser i stället för att skicka i väg pengarna till statskassan. Sedan får de stå med mössan i hand för att få statliga bidrag eller betraktas som bidragstagare av storstadskommunerna i samband med allt tjabb det innebär att jobba fram nya beslut om det nya kommunala skatteutjämningsystemet.

Samtidigt vet de att de står för stora delar av landets betydelsefulla resurser i form av malm, vattenkraft och vindkraft. Men det är som sagt en oerhört komplicerad skattefråga. Som jag ser det måste den tas i ett mycket större sammanhang än i en motionsbehandling.

Fru talman! I betänkandet har jag själv en motion angående tillämpningen av reglerna för rationaliseringsförvärv av skogsfastigheter. Gunnar Andrén nämnde det i sitt anförande. Egentligen är jag inte ute efter ny lagstiftning på området. Men jag ser ett stort behov av att regeringen blir uppmärksam på hur Skatteverket egenmäktigt har tillåtit att förändra reglerna det senaste året.

Skatteverket har infört nya regler för att de vill uppnå en likvärdig ärendehantering i landet. Det är självklart en lovvärd ambition som givetvis bör gälla såväl denna som många andra skattefrågor.

Men när Skatteverket sätter ned foten behöver de ju inte ta i så de spricker. Skogsavdraget är ett regelverk som syftar till att möjliggöra för enskilda skogsägare att köpa skogsfastigheter utan att köparen själv har hela köpeskillingen att tillföra med eget kapital.

Genom att under fem år få möjligheter att avverka och sälja virke och göra skogsavdrag för upp till halva köpeskillingen för skogen skjuts beskattningen av denna summa upp tills fastigheten säljs nästa gång. Om köpet godkänns som så kallat rationaliseringsförvärv kan hela summan för upplåtelse av avverkningsrätt användas som underlag för skogsavdrag, i annat fall bara halva summan.

Då en närliggande fastighet med skogsmark blir till salu handlar det oftast om miljonbelopp redan vid rätt små skogsarealer. Då är tolkningen av rätten till skogsavdrag utifrån rationaliseringsförvärv helt avgörande för om det går att genomföra en affär. Problem uppstår om detta inte godkänns.

Jag har ett exempel från mitt län, där en affär hade avslutats. Sedan blev lagstiftningen känd, och det ställde till stora problem. Det är den lagstiftningen Skatteverket vill tillämpa.

Sedan februari 2013 har Skatteverket en ny arealmässig tolkning av vad de anser är att betrakta som rationaliseringsförvärv av skogsfastigheter: ”En brukningsenhet som har en storlek på åtminstone 400 hektar produktiv skogsmark får anses vara rationell. Om tidigare ägd fastighet arealmässigt motsvarar en rationell brukningsenhet kan förvärvet inte anses utgöra ett rationaliseringsförvärv.”

Gränsen ligger där. Om man ligger under eller över och om det ska betraktas som ett sådant förvärv beror var man hamnar efter köpet. Den bedömningen har varit olika över landet, och det är klart att det inte har

varit perfekt. Länsstyrelserna har varit behjälpliga med att bedöma vad som har varit rationaliseringsförvärv, och jag tycker att det lokala inflytandet har varit bra i sammanhanget.

Fru talman! Det finns givetvis behov av en likvärdig bedömning, men en nivå på 400 hektar verkar orimligt hög. Den nya tolkningen omöjliggör för vanliga skogsägare att finansiera sina skogsköp. De privatägda skogsfastigheterna hemma hos mig i Småland ligger på kanske 40–50 hektar i snitt, alltså en tiondel av det man nu har tagit med.

Arbetet i den egenägda skogen är ofta ett viktigt ben i försörjningen på landsbygden och utgör många gånger ett värdefullt komplement till lantbruket eller annan lokal verksamhet.

Den nya tolkning som Skatteverket gör gagnar enbart sågverkens inköp av mark och bildandet av bolagsskogar och har totalt mist sitt värde för vanliga skogsägare.

Mitt syfte med motionen är att visa på det orimliga i Skatteverkets nya bedömning. Det måste skapas en enkelhet och förutsägbarhet i situationen där 100-procentsregeln ska användas vid skogsförvärv som gagnar aktivt brukande på landsbygden och där alla behandlas enligt samma regler när det gäller det som i dag benämns rationaliseringsförvärv.

I sitt svar förutsätter utskottet att regeringen följer utvecklingen och vid behov ser över regelverket. Jag är tacksam för det svaret.

Fru talman! I en del frågor skulle jag velat komma längre, men jag yrkar ändå avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag. (Applåder)

Anf. 74 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Skatt efter bärkraft är en viktig princip. Det är från fördelningspolitiska utgångspunkter rimligt att den som har det bättre ställt ekonomiskt bidrar mer till det gemensamma än den som har det sämre. Varför skulle arv av stora förmögenheter, som per definition har skapats av någon eller några andra, lämnas obeskattade, medan förvärvsinkomster och avkastning på eget sparkapital beskattas?

Sverige saknar sedan 2005 helt arvsskatt. Skatten, som beräknades på mottagarens arvslott, var progressiv i två avseenden. Större arvslottar beskattades med en högre skattesats än mindre, och mindre närstående arvs- och testamentstagare beskattades hårdare än närstående. Gåvoskatt togs också ut på egendom som gavs bort.

Att arvsskatt skulle komplicera generationsskiften i familjeföretag är inte ett övertygande argument mot den, för så behöver det inte vara, om skatten är klokt utformad. Det går naturligtvis att införa undantagsbestämmelser avseende näringstillgångar.

I USA, med sitt goda företagsklimat, betraktas arvsskatt som självklar. Den hållningen har sina ideologiska rötter i den amerikanska självständighetsförklaringen och dess tankar om alla människors lika värde. Där finns också en intressant lagstiftning som gör det skattemässigt gynnsamt att testamentera familjeföretag till anställda. Detta anses ha bidragit till den höga andelen löntagarägande i amerikanska företag. Faktum är att uppemot tio miljoner amerikaner arbetar i mer eller mindre löntagarägda företag.

Tillsammans med Valter Mutt har jag därför i en enskild motion – som alltså vi två står för, inte Miljöpartiet i stort – föreslagit att arvsskatt

återinförs i Sverige, utformad så att arv mellan makar och sambor undantas och så att den inte försämrar övertagande av företag och sådant, eventuellt kompletterad med återinförande av gåvoskatt, om det behövs för att motverka stora förmögenhetsöverföringar inom en familj i skatteplaneringssyfte. Det kan vara väl värt att studera exempelvis de amerikanska lösningarna.

Valter Mutts och jag föreslår också i samma motion att riksdagen uppmanar regeringen att presentera ett lagförslag om återinförande av förmögenhetsskatt i Sverige. Den avskaffades 2007. Motivet var bland annat att skatten ansågs försämra riskkapitalförsörjningen i landet, då förmögna individer skulle välja att flytta sina pengar utomlands. Men 2005 gav förmögenhetsskatten ändå närmare 5 välbehövliga miljarder i intäkt till statskassan och 2006 nästan 6 miljarder.

Med tanke på att de ekonomiska klyftorna har ökat dramatiskt i Sverige och att inkomstskatten under alliansregeringens styre har sänkts kraftigt för den del av befolkningen som har höga inkomster från förvärvsarbete, är reformer som syftar till ökad progressivitet i skatteskalen väl motiverade.

Självklart krävs en ordentlig utredning om utformningen av arvs-, gåvo- och förmögenhetsskatt, så att det inte slår fel på något sätt. Men lämpligt utformad förmögenhetsskatt och arvsskatt är reformer som kan bidra till att minska de ekonomiska klyftorna vad gäller inkomster och förmögenheter i Sverige och vända trenden.

Valter Mutts och min motion fick inte stöd den här gången, men jag hoppas naturligtvis att frågorna kommer att väckas igen framöver.

Anf. 75 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Det är intressant att ett enigt skatteutskott såg till att avskaffa arvs- och gåvoskatten. Huruvida det är hela Miljöpartiet eller bara Annika Lillemets som driver den här frågan kan vi fundera lite över, men med tanke på de rödgrönas vilja att höja skatter antar jag att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet tycker att det här är ett väldigt innovativt förslag.

Detta är absolut inget som vi ska ha tillbaka. Detta driver en enorm skatteplanering. Vi vet att man flyttade aktieinnehav från A-aktier till O-aktier och liknande och gjorde allt för att kringgå den här typen av lagstiftning. Det var också mycket svårt när ett företag skulle gå vidare inom släkten. Då blev det uppenbara problem.

När det gäller förmögenhetsskatten på 5–6 miljarder vet vi i dag att den drev enormt mycket kapital ut ur landet. Det var kapital som hade gjort betydligt mer nytta om det hade stannat här i Sverige och se till att skapa nya företag som ger nya jobb och nya skatteintäkter. Vi har väl aldrig haft så höga skatteintäkter som vi har i dag, tack vare att det är så många som jobbar. Vår jobbpolitik har varit mycket framgångsrik.

Det vore som sagt otroligt olyckligt om vi skulle få tillbaka arvs-, gåvo- och förmögenhetsskatten. Jag misstänker att det är den återställaren som vi kommer att få se. Men det ger inga extra skattepengar utan sätter bara fart på skatteplanering och flytt av pengar utanför Sveriges gränser igen.

Hur tänker ni motverka de svåra problem som fanns med tidigare lagstiftning?

Anf. 76 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Fru talman! Låt mig till att börja med upprepa att detta är en enskild motion. Det är Valter Mutts och mitt förslag – inte ett förslag från Miljöpartiet som parti utan bara ett förslag från oss två. Jag vill vara tydlig med det.

I USA lyckas man uppenbarligen lösa detta med generationsskiften och att ta över familjföretag och även att testamentera familjföretag till de anställda. Det tycker jag är intressant. Jag kan inte detaljerna, men detta är verkligen något som man borde titta på, och det skulle säkerligen kunna bli framgångsrikt också här i Sverige. Inget säger ju att vi skulle utforma de här skatterna på exakt samma sätt som de såg ut tidigare.

Det finns en rättvisaspekt i det hela. Har man det gott ställt bör man bidra mer än om man inte har mycket pengar att röra sig med, vare sig det handlar om inkomster eller förmögenheter. Det är en oerhört viktig princip, där man bör vända på alla stenar för att se hur vi kan vända den utveckling som alliansregeringen har drivit så hårt, att öka skillnaderna mellan människor, att göra rika rikare och fattiga fattigare. Då kan vi inte bara lämna de här skatterna och inte titta på dem.

Skatteflykt är ett stort problem. Där tror jag att vägen framåt är att jobba med skatteparadis, att hindra att pengar går dit. Det handlar om internationellt samarbete, helt enkelt, att det inte blir så lätt att smita.

Visst finns det en risk. Men det är ändå värt att försöka få tillbaka de här skatterna, som kan minska klyftorna.

Anf. 77 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Tack, Mats Pertoft, för att det är du som sitter i skatteutskottet, så att jag inte glömmer det!

Det är intressant att Miljöpartiet tycker att ju mer slösaktig jag är, desto mer ska jag gynnas. Om jag är sparsam, sparar pengar och inte kör omkring med bilar och annat, då ska helt plötsligt mina anhöriga straffbeskattas. Det är en intressant drivkraft.

Det andra som är mycket intressant är att Miljöpartiet strävar efter USA:s skattenivå. Man måste ju titta på USA:s skattetryck över huvud taget. Jag uppfattar nog att det är något lägre än i Sverige. Är det en rejäl skiftning där?

När det gäller skatteparadis: Det fanns inga informationsutbytesavtal tidigare, utan det är alliansregeringen som har gjort ett jobb ihop med – det ska ärligt sägas – även andra länder för att få bort skatteparadis. Enligt Skatteverkets besked till mig för ett par månader sedan finns det ungefär tre länder kvar som man skulle vilja ha informationsutbytesavtal med. Sedan är det slut på skatteparadisen – då når Skatteverket alla som försöker flytta pengar. De kan följa penningströmmarna och ser också att fler och fler ger upp om att flytta sina pengar och frivilligt ser till att skatta fram sina pengar och göra frivilliga rättelser. En bra bit över 1 miljard kronor har kommit till staten i skatteintäkter tack vare det.

Låt oss hoppas att det förblir en enskild partimotion och inte MP-politik!

(Applåder)

Anf. 78 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Fru talman! Jag vill först uppmana Ulf Berg att hålla sig till saken. När har jag sagt att vi skulle ha USA:s skattesystem eller skattenivå? Det ska vi absolut inte ha. Jag talar om just precis den här lagstiftningen, att man har arvsskatt och en lagstiftning som gör det skattemässigt gynnsamt att testamentera familjeföretag till de anställda. Det har lett till en väldigt intressant utveckling med många företag som är mer eller mindre löntagarägda och en lösning för dem som äger dessa företag. Detta verkar uppenbarligen fungera ganska bra och är värt att studera här i Sverige också.

Jag tycker att det är bra att motverka skatteparadis. Det är synd att vi inte har kommit ännu längre. Men jag tror att vägen att gå är att man ska minska möjligheterna att smita och att man ska samarbeta internationellt.

Det är synd att riksdagen inte har ställt sig bakom tidigare motioner som jag har varit med och skrivit om att man ska uppmuntra och stödja kommuner som vill gå före i offentlig upphandling och välja att inte handla från företag som har med dessa skatteparadis att göra och som alltså aktivt försöker smita. Det är dålig ekonomisk hushållning, vilket man inte ska ägna sig åt enligt kommunallagen.

Jag konstaterar också att Ulf Berg inte har kommenterat det som jag tog upp om orättvisor. Ska inte den som har mer bidra mer till det gemensamma? Det är naturligtvis inte bara i USA utan i många andra länder som man har arvs- och förmögenhetsskatt. Tycker inte Ulf Berg att det är angeläget att man på olika sätt – detta löser inte alla problem – försöker minska klyftorna mellan fattiga och rika och inte öka dem, som nu sker?

Anf. 79 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt delta i den här debatten. Men det var ett par inlägg från Jacob Johnson som gjorde att jag kände mig tvingad att göra det. Det var tre saker som Jacob Johnson påstod som var direkt felaktiga och grundlösa och som jag skulle vilja ta upp här.

Jag ska börja med det första. Jacob Johnson var mycket upprörd över att det är skillnader i skattesystemet – att vi har ett dualt skattesystem – och att man skattar mycket mindre för bolags- och kapitalinkomster än för inkomst av tjänst, alltså det som gäller den vanliga arbetstagaren.

Då skulle jag vilja säga att jag faktiskt håller med Jacob Johnson om att det är principiellt fel. Skatterna borde vara så likvärdiga som möjligt, och skatteuttaget borde vara så likvärdigt som möjligt. Men verkligheten ser ut på ett sådant sätt att det är mycket enkelt för företag att flytta utomlands. Det är mycket enkelt för entreprenörer att flytta till andra sidan Östersjön, till Tyskland, till England eller till något annat europeiskt land som har väsentligt lägre kapitalskatter. Därför har bolagsskatterna och kapitalskatterna sjunkit kraftigt under de senaste åren. Det är kanske principiellt tråkigt att det är på det sättet, men det är en verklighet som vi måste förhålla oss till om vi ska behålla vårt välstånd och om företagen inte ska fly från landet.

Då kommer jag till det intressanta. Om Jacob Johnson är så upprörd över detta, vad gör då hans eget parti för att komma till rätta med det? Det är enkelt. Om det är skillnad mellan kapitalbeskattnings och inkomstbeskattnings måste man antingen kraftigt höja kapitalbeskattnings eller

kraftigt sänka inkomstskatten. Vad föreslår då Vänsterpartiet i sin senaste budgetmotion? Jag ska läsa högt ur Vänsterpartiets egen budgetmotion där man kan läsa följande:

Höjningar av skatter på arbete, 30,1 miljarder, höjningar av indirekta skatter på arbete, 22,6 miljarder, höjningar av skatter på kapital, 12,6 miljarder.

Vänsterpartiet ökar alltså denna skillnad och gör det ännu dyrare att arbeta. Vänsterpartiet ökar skattekliften mellan inkomst av tjänst och inkomst av kapital. Sedan går Jacob Johnson, mot bättre vetande, upp i talarstolen och argumenterar för att det är en politik som vi har ställt till med. Men han företräder ett parti som gör precis det motsatta.

Jag skulle gärna vilja höra från Jacob Johnson hur han får detta att gå ihop. Jag skulle också gärna vilja höra från honom om han kan lova att man när det gäller de 90 miljarder som Vänsterpartiet vill höja skatterna med inte kommer att höja några inkomstskatter utan bara kommer att höja bolagsskatterna för att utjämna denna skillnad. Nu tror jag inte att Jacob Johnson kommer att begära replik – vi kan inte se att han har gjort det än – därför att han vet att han är ute och cyklar på denna punkt.

Jag kommer inte att hinna ta upp alla mina punkter eftersom det här tog lite längre tid än jag räknat med. Men jag måste säga att det är mycket anmärkningsvärt att Jacob Johnson säger att det är lite tveksamt hur det går för Sverige nu. Tidigare har Anders Borg talat om att det finns reformutrymme men att man nu måste spara i ladorna och finansiera reformer krona för krona.

Men, Jacob Johnson, det fungerar på det sättet att det är i goda tider som man sparar och i dåliga tider som man stimulerar ekonomin. Nu har vi haft en lång period av ekonomisk nedgång i världsekonomin, vilket har gjort att vi har varit tvungna att stimulera ekonomin. Nu när vi ser bättre tider framför oss måste vi se till att spara i ladorna.

Jacob Johnson har fått ekonomisk teori helt uppochnedvänd. Jag varnar därför väljarna: Låt inte detta parti få något inflytande över Sveriges politik! De har uppenbarligen inte koll på detta.

Anf. 80 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Det är trevligt att Fredrik Schulte läser Vänsterpartiets budgetmotion och redogjorde för de skatteförslag som vi har lagt fram. Nu måste man jämföra dessa siffror med de skattebaser som vi talar om. Skattebasen för arbetsinkomster är mycket större än skattebasen för kapitalinkomster. Relativt sett, Fredrik Schulte, innebär våra förändringar en större höjning av kapitalskatterna än skatterna på arbetsinkomster.

Anf. 81 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Jag gjorde en överslagsräkning på detta, och det stämmer inte. Tack vare att vi har sänkt inkomstskatterna så pass mycket blir den reella effekten av de förändringar som ni föreslår att klyftan ökar. Ni har uppenbarligen inte räknat på er politik.

Skulle vi inte kunna få ett tydligt besked från Jacob Johnson om att ni kommer att sträva efter att minska skillnaden och att ni beträffande de 90 miljarder som ni vill höja skatterna med inte kommer att öka detta gap och att ni inte kommer att se till att brandskatta vanligt folk som jobbar –

sjuksyrran, vårdbiträdet och så vidare? Kan du dyrt och heligt lova det, Jacob Johnson?

Jag skulle vilja få ett klargörande från Jacob Johnson. Jag vet att det är flera företrädare för Vänsterpartiet som har varit ute och cyklat i denna fråga. Därför vore det klädsamt om Jacob Johnson ger ett svar. Tycker ni att man ska stimulera ekonomin i goda tider och spara i dåliga tider? Är det så man ska tolka ditt inledningsanförande när du säger att det går dåligt för Sverige och att man nu måste finansiera reformer krona för krona? Är det så det ska tolkas? Går ni fullständigt på tvärs med ekonomisk teori, och går ni fullständigt på tvärs med era framtida koalitions-partner i Socialdemokraterna och Miljöpartiet och menar att det är uppochnedvända världen som gäller?

Anf. 82 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Jag ska börja med den sista frågan om vi är för en keynesiansk politik. Ja, det är vi. Sedan har vi ett annat överskottsmål än Alliansen och Socialdemokraterna har.

Det är klart att man ska stimulera ekonomin. Men jag lyfte i mitt inledningsanförande fram motsatsen mellan att bankerna gick med 90 miljarder i överskott och att Anders Borg lämnar en prognos om ett offentligt underskott på 70 miljarder. Det var poängen i mitt huvudanförande.

När det gäller vår framtida skattepolitik kan jag nog garantera att vi kommer att vara det parti som tydligast har en profil för en höjning av kapitalskatterna.

Beträffande beskattning av arbetsinkomster kan jag också informera Fredrik Schulte om att Vänsterpartiets politik inte innebär några höjningar på förvärsinkomster under 30 000 kronor i månaden, alltså för flertalet av dem som har en anställning i dag.

Anf. 83 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Jag kan glädja alla dem som lyssnar på debatten med att jag kommer att lägga upp Jacob Johnsons anförande, det som han höll i talarstolen, på Youtube. På så sätt kan folk se och höra vad han sade, se och höra hur uppenbart det är att han nu backar och ändrar åsikt. Fine, sådan är politiken!

Det mest intressanta är dock att få klarhet i vad Vänsterpartiet kommer att föreslå när de lägger fram sin vårmotion. De ska höja skatterna med 90 miljarder. Det ska bli intressant att skärskåda förslaget, och jag kan lova att jag kommer att ställa Jacob Johnson till svars. Det kommer nämligen att bli precis motsatsen till det som han här står och argumenterar för. Jag är övertygad om att vi kommer att få se ett budgetförslag från Vänsterpartiet där vanligt folk drabbas, där skillnaderna mellan inkomstskatter och kapitalskatter ökar. Det han står och säger i talarstolen är rent hyckleri.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Punktskatter

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU19
Punktskatter
föredrogs.

Anf. 84 HANNAH BERGSTEDT (S):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till reservation 5. Vi står naturligtvis bakom samtliga reservationer i ärendet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 5.

Sverige är ett litet land till yta och invånarantal. Samtidigt är det ett land rikt på naturresurser. Jag kommer själv från Norrbotten där malmen och skogen är viktiga tillgångar för länet, men de har också stor betydelse för landet. Jag brukar dock framhålla att den viktigaste naturresursen vi har i Norrbotten är människor som vill leva och bo där.

I betänkandet behandlas motioner som har med gruvskatt att göra, och jag tänkte uppehålla mig en stund vid det. Vi har ett särskilt yttrande på området. Diskussionen om gruvskatt är ingenting nytt. Med jämna mellanrum kommer diskussionen om lokala och regionala skatter upp, och det är inte särskilt märkligt. Vi har i Sverige ett skatteutjämningsystem som syftar till att fördela resurser både vad gäller tid och geografi, ett system som vi socialdemokrater anser inte bör undergrävas genom att införa kommunala och regionala skatter.

När det kommer till diskussionen om gruvskatten och dess uppkomst finns där några saker som jag skulle vilja ta fasta på. Det första handlar om hållbar gruvdrift. Det betyder att gruvdriften ska ta hänsyn till såväl biologiska och sociala som kulturella värden. Det är förmånligt att etablera gruvor i Sverige, av flera skäl, och det vill vi att det ska vara. Samtidigt är det viktigt att de som vill etablera gruvverksamhet tar hänsyn till andra näringar och framför allt till miljön. Dessutom är det viktigt att de bedriver verksamheten på ett sådant sätt att de tar ansvar för framtida generationer. Den mineralavgift som nu betalas och delas mellan markägare och stat är viktig. Fördelning och storlek kan naturligtvis diskuteras, så även försäkringar för att återställa marken efter att gruvdriften har upphört.

Det andra som jag vill ta fasta på kopplar tillbaka till det som jag inledde med, förutsättningarna för att kunna leva och bo där gruvorna etableras. Diskussionen om gruvskatt uppkommer många gånger i direkt samband med att man upplever att förutsättningarna för samhällsutvecklingen sviktar. Jag läste i höstas en förskräckande artikel i Dagens Industri. Den hade rubriken ”Ska en gruva också vara ett samhälle?” Artikelnen beskriver hur gruvindustrin växer. Samtidigt ifrågasätts behovet av och det gemensamma ansvaret för samhällsutveckling i de kommuner som berörs. Skulle det verkligen vara nödvändigt med boende där det finns en gruva? I artikeln konstateras krasst att bara för att det finns en gruva behöver väl folk inte bo där. Man kan flyga in och flyga ut, likt de som jobbar på norska oljeplattformar, eller på samma sätt som i andra länder med etablerad gruvindustri.

Det är här skon klämmer och diskussionen om gruvskatt uppkommer. Är det rimligt att tänka sig att kommuner som Pajala, Kiruna, Gällivare ska klara av de investeringar som krävs när gruvindustrin utvecklas?

Eller anser man att det faktiskt inte finns någon anledning att tala om samhällsutveckling? Självklart undrar vi om det också är regeringens syn på utvecklingen av de kommuner där gruvorna etableras.

Det har gått bra för gruvindustrin de senaste åren. Det har varit tillväxt i Norrbotten när resten av landet haft ”missväxt”. Minister efter minister efter minister har flugit in – och flugit ut. De har frottat sig med företagsledningen, men ingen minister har knackat på kommunalrådets dörr. Trots jättelika utmaningar med flytt av två städer och etablering av helt nya gruvor tycks ingen minister fundera över det som vi lyfter fram i vårt särskilda yttrande i betänkandet, gränsdragningen mellan företagets ansvar och näringsansvar. Nu är vi i stället i en situation där vi har behov av alltifrån bostadsbyggande till stora infrastrukturinvesteringar. Statsministern pekar på näringen, och näringen pekar på det offentliga. Kvar blir bristerna och en massa frustrerade företagare och andra som ser problemen. Det är här diskussionen om gruvskatt uppkommer.

Vi vill inte se en gruvskatt, men de skatter som kommer in i systemet ska fördelas och investeras så att det ges förutsättningar för utvecklandet både av gruvindustrin och av de samhällen som finns omkring den. Vi vill ha en strategi där man inte bara tar ansvar för miljön utan också tydliggör skillnaden mellan företag och stat. Till skillnad från regeringen anser vi inte att basindustrin är basically gone. Den är i allra högsta grad levande och behöver goda förutsättningar för att kunna utvecklas. Då skapas jobb och förutsättningar för människor att kunna leva och bo i hela landet.

Fru talman! Sverige är ett land rikt på naturtillgångar, men det är också ett avlångt land. Investeringar i infrastrukturen är en viktig fråga för hela landet. Hållbara transporter handlar dels om klimatansvar, dels om konkurrenskraft, att kunna hålla leveranstider.

Vi behöver öka kapaciteten på järnväg. Jag skulle kunna räkna upp en rad olika projekt – några av dem ligger i mitt hemlän – som vi behöver förverkliga för att öka företagets förutsättningar att kunna konkurrera med länder som ligger närmare marknaden. Järnväg är att föredra ur ett klimatperspektiv, och vi kommer att behöva utöka kapaciteten för snabba, säkra leveranser, vilket ger oss konkurrenskraftiga villkor.

Det handlar också om trygghet och säkerhet. En utbyggnad av järnvägen är central för framtiden, men samtidigt kommer vi även fortsättningsvis att behöva lastbilstransporter. Undermåligt underhåll och ökat antal transporter har gjort att några av de vägar som tar stora godstransporter på lastbil blivit en absolut livsfara. Vi kan läsa hur bristen på underhåll gör vägarna omöjliga att hålla i gott skick under vinterhalvåret när snön och isen kommer. Antingen har underhållet uteblivit helt eller så har man hållit nere kostnaderna och använt billigt material vid lagning av vägarna, material som många gånger är en arbetsmiljöfara och dessutom inte håller särskilt bra. Det är en erfarenhet jag själv haft eftersom jag jobbat som vältförare.

Ett annat växande problem är de företag som inte ger sjysta villkor till sina chaufförer. Dåliga löner och usla arbetsvillkor skapar otrygghet och konkurrerar ut den seriösa åkerinäringen.

Punktskatter

Lastbilstransporter är nödvändiga för att samhället ska fungera. Samtidigt ser vi i dag stora utmaningar för hela åkeribranschen, i synnerhet för alla dem som arbetar som förare. Vi ser regelbrott som äventyrar arbetsmiljön och låter förare arbeta under närmast livegna förhållanden.

Dagens situation skapar en snedvriden konkurrens för branschens seriösa aktörer som följer kollektivavtal, lagar och regler. Den ger även sämre förutsättningar för åtgärder som höjer trafiksäkerheten, förbättrar miljön och ger minskad klimatpåverkan.

Genom att införa ett system med en avståndsbaserad vägslitageavgift vill vi ge förutsättningar för nödvändiga investeringar och sätta stopp för att människor utnyttjas. Det är ett förslag som välkomnas av både branschen och facket.

I vår version av Sverige ska det råda sjysta villkor på arbetsmarknaden. Företag ska inte slås ut i konkurrens av företag som gör profit på människors utsatthet. Att priserna pressas genom att människor utnyttjas och har dåliga löner och usla arbetsvillkor är inte något som vi stillasittande tänker se på.

Fru talman! Regeringen tror inte längre på basindustrin och inte heller på det svenska jordbruket, har vi fått höra. Vi undrar vilken bransch regeringen närmast tänker lägga en död hand på. Men med tanke på att man saknar tilltro till de här näringarna vore det intressant att höra vad det är för framtida branscher som kan växa enligt regeringen.

Skatter är inkomster som ska finansiera nödvändiga nyttigheter, men också ett sätt att styra konsumtion och beteenden. Pratar vi om framtiden är det omöjligt att inte prata om miljön och klimatet. Framtiden, jobben och de klimatpolitiska målen är en alldeles utmärkt kombination när vi ska ta ansvar både för miljön och för jobben.

Regeringen har satt upp ett mål om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Dess värre är vi långt ifrån att nå målet. Ett kvotpliktssystem kommer att införas från och med den 1 maj. Men redan i dag har utvecklingen sprungit om regeringen. Med det nuvarande systemet riskerar vi i stället att bromsa den utveckling som skulle kunna leda oss till en fossiloberoende fordonsflotta.

Vi har en annan politik för Sverige. Vi har fokus på framtidsjobb och innovationer och tar klimatansvar. Det är nödvändigt att kombinera detta.

Anf. 85 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! För att inte glömma bort det börjar jag med att yrka bifall till reservation 9 från Miljöpartiet. Vi står naturligtvis bakom även våra övriga reservationer, men för tids vinnande väljer vi ut endast reservation 9.

Jag kan ta vid där föregående talare slutade. Framtidens jobb finns i klimatpolitiken och miljöpolitiken. Vi var många som hade förväntat oss en hel del av FFF-utredningen, Utredningen om fossiloberoende fordonsflotta, när den kom vid nyår. Vi hade förväntat oss att detta skulle finnas med i Alliansens propositionslista. Vi hade förväntat oss förslag som visade att man menade allvar med att vilja nå ett fossilfritt Sverige. Det är det som har utlovats under lång tid.

I stället fanns inget sådant. I stället blev det någon sorts ny samtalsrunda. Lite styggt kan man säga att det blev samtalsterapi i stället för klimatförslag. Jag tycker att det är beklämmande. Jag misstänker att det

är Moderaterna och Anders Borg som har stoppat Centern och förhindrat att Centern får lägga fram de förslag de egentligen vill. Det tycker jag är synd, för Sverige behöver en klimatpolitik. Sverige behöver skarpa förslag, inte bara för klimatets skull, utan även för jobbens skull.

Vi var säkert flera förtroendevalda som i Almedalen i somras fick höra hur industrin, näringslivet, basindustrin och företagen generellt efterlyste tydliga framtidsbesked och klagade högljutt över att alliansregeringen inte levererat någonting. Däremot minns jag en Anders Borg som 2007–2008 pratade om koldioxidskatten som det effektivaste styrmedlet i klimatpolitiken. Det var bra att Anders Borg hade läst på, eftersom Reinfeldt i valrörelsen 2006 inte kunde stava till orden ”klimat” och ”miljö” och var tvungen att gå på fortbildningskurs så fort han vunnit valet.

Vi behöver det här. Vi behandlar i dag motioner som Miljöpartiet har väckt. Vi behöver en höjd koldioxidskatt för att vi ska stå rustade med alternativ den dagen då priset på fossilbränslen, orsakat av frackningsmetoder, upphört och vi i stället hotas av bensinpriset runt 30 kronor litern. Då kan vi inte bo kvar på landsbygden. Då måste i alla fall jag flytta, för jag kan inte bo där jag bor om jag inte har tillgång till bil. Men jag vill bo kvar där, och många med mig vill bo kvar på landet. Men då måste vi ha alternativa bränslesystem. Vi måste ha system som fungerar och är tillgängliga till rimliga prisnivåer för alla.

Samtidigt lägger alliansregeringen förslag som slår ut biobränslehanteringen. Förra veckan varslade Agroetanol 25 personer i Norrköping och hotade med fler varsel, eftersom alliansregeringens förslag öppnar portarna för import av fuletanol som inte har någon hög klimatnytta och som inte är något alternativ. Alliansregeringen förstör den biobränsleindustri som vi håller på att bygga upp i Sverige. Alliansen förstör jobb.

På samma sätt tycker vi att det är viktigt med lastbilsskatt, kilometer-skatt eller vägslitageavgift – kärt barn har många namn. Det är nämligen så att det är ett kärt barn. I Klimatberedningen var alla riksdagspartier ense om att detta skulle införas, och det rekommenderas i FFF-utredningen. Det skulle skapa jobb i Sverige. Det skulle skapa likvärdiga förutsättningar för svenska och utländska åkerier och få bort fusket.

Men alliansregeringen är inte intresserad av att få bort fusket. Man är inte intresserad av att på allvar få bort cabotagefusket och annat. Man kommer med lite halvdana förslag. Jag har inget emot förslag om sådant som höga böter och klampning, det vill säga fastlåsning av bilar ute på vägarna. Men klampning och böter kan endast tillämpas om man hittar de där åkerierna som måste ut ur landet. Eller har ni tänkt att polisen ska upprätta vägspärrar över hela landet för att leta efter dem? Med ett enkelt system enligt den tyska modellen, där man har koll på alla lastbilar och alla betalar samma avgifter, skulle det vara enkelt att få bort fusket.

Men ni är inte intresserade av detta. Ni verkar över huvud taget ointresserade av att lösa de problem som vi står inför i Sverige. Alla riksdagspartier var överens i Klimatberedningen om kilometerskatten. Vi får väl se vad Alliansen vill när det gäller FFF-utredningens förslag. Det är väldigt bra miljömässigt. Det skulle spara ett antal miljoner ton koldioxid per år. Naturligtvis måste det vara ett smart och differentierat system som tar hänsyn till var man kör, om det finns alternativa transportsätt som järnväg eller sjöfart eller inte och om bilen är miljöbättre eller miljö-

sämre. I dag skickar åkerierna, eftersom det svenska vinjettskattesystemet inte har någon som helst miljörelatering, sina sämsta bilar till Sverige och sina bästa och modernaste bilar med låga utsläpp till Tyskland, för där är det lägre avgifter för moderna lastbilar med låga utsläpp.

I Sverige har vi ingen skillnad på det. Därför låter man sina dåliga bilar köra här och skita ned mer. Är det så vi ska ha det i det här landet? Jag trodde att vi skulle vara bra på miljö- och klimatfrågor och ligga i framkanten när det gäller transportfrågor.

Jag trodde att vi skulle låta hela landet leva och byggas upp på ett hållbart sätt i stället för att stoppa huvudet i sanden och tycka: Vi bryr oss inte. Det är vad Alliansen gör i alla dessa klimatfrågor.

Där är skattefrågorna otroligt viktiga. Skatterna är det styrmedel som vi måste använda för att bygga framtidens samhälle. Alliansen tycker att det är viktigare att behålla fusket, att inte skapa nya jobb och sticker huvudet i sanden.

Anf. 86 THORALF ALFSSON (SD):

Fru talman! Jag delar många av de ställningstaganden som skatteutskottet har gjort i betänkandet gällande punktskatter. Att utskottet ställt sig kritiskt till skatt på finansiella transaktioner inom EU ser jag som positivt, och min förhoppning är att detta ställningstagande kommer att ligga fast. De oklarheter som fanns i förslaget har bestått, och informationen om vad som händer i förhandlingarna inom det fördjupade samarbete som elva nationer begärde är bristfällig.

När det gäller punktskatter på alkohol, tobak och snus finns det ett och annat att säga angående EU:s regler. Det är ett område där Sverige inte har egen skattesuveränitet utan där direktiv från EU styr minimiskattesatser på öl, vin, sprit och tobak.

Det som sticker i mina ögon är att minimiskattesatsen på vin är satt till noll kronor per liter. Nu tillämpar förståndigt nog inte Sverige denna minimiskattesats, utan den ligger i normalfallet på ca 23 kronor per liter. Men det visar på ett flagrant sätt hur vissa vinproducerande länder inom EU gynnar sina egna produkter och sin produktion.

Samtidigt är det de länderna inom EU som förhindrar Sverige från att exportera snus, trots att snus kan minska användningen röktobak och därmed hälsoriskerna. Nu ska ju dessutom inte smaktillsatserna få anges på snusdosorna enligt ett beslut i EU-parlamentet.

Jag kan nog inte annat än kalla detta för EU-hyckleri, och det är något som den svenska regeringen beklagligt nog tycks acceptera.

Fru talman! I mitt anförande förra året angående punktskatter lyfte jag också fram frågan om vindkraften och de stora subventioner som finns. Jag citerade även ett stycke från en debattartikel skriven av ledamöterna i Kungliga Vetenskapsakademiens energiutskott. Jag tänkte ta chansen att återigen citera stycket då det uppenbarligen behöver påminnas om detta.

”Att sådana gigantiska energiinvesteringar håller på att genomföras i vårt land som redan har ett väl fungerande och fossilfritt elsystem är obegripligt. Om avsikten vore att minska koldioxidutsläppen borde investeringarna på hundratals miljarder i stället riktas mot transportsektorn, där cirka 35 procent av de fossila utsläppen sker i dag.”

Det står i debattartikeln som publicerades i Svenska Dagbladet 2012. Det artikeln syftar på är bland annat elcertifikaten men även några andra subventioner. Som en jämförelse kan nämnas att subventionerna för ett enda normalstort vindkraftverk på två megawatt årligen motsvarar kostnaden för tre lärare, tre poliser eller tre vårdanställda.

Förra året lyfte jag även fram den subventionerade fastighetsskatten för vindkraft som ligger på endast 0,2 procent i förhållande till vattenkraftens fastighetsskatt på hela 2,8 procent. Jag lyfte också fram de undantag som finns angående energiskatt i energiskattelagen, där lagen säger: El från vindkraftverk undantas från beskattning om producenten inte anses yrkesmässigt leverera el.

I regeringens egen utredning SOU 2013:46 *Beskattning av mikroproducerad el m.m.*, som presenterades den 14 juni 2013, tas även detta undantag upp. Utredaren föreslår till och med följande: ”Dagens särskilda regler om skattefrihet för el som producerats i vindkraftverk avskaffas och samordnas i stället med de regler som gäller för annan elproduktion.”

Det är ett väldigt logiskt förslag av utredaren. Jag har väntat på att regeringen skulle följa utredningens förslag, men så tycks inte bli fallet. Vindkraften tycks numera vara en helig ko inom svensk politik.

Fru talman! Enligt LRF produceras i dag mindre än hälften av vår livsmedelsförsörjning i Sverige. I dag får vi nästan dagligen signaler om den svåra ekonomiska situation som råder inom jordbrukssektorn. Förra året var det mjölkbönderna som fick utrymme i medierna. Nu är det våra köttproducenter, framför allt gäller det gris, det vill säga fläskköttproduktion.

En av förklaringarna till detta är kostnadsläget för våra lantbrukare. Drivmedelskostnaderna är en viktig komponent i denna ekvation där punktskatterna påverkar negativt.

En annan näring som också lider av det höga kostnadsläget i Sverige är skogsföretagen. Det gröna guldets i våra skogar är väldigt viktigt för vår stora basnäring som är skogsindustrin och förädlingen av träråvaran men givetvis också för massa- och pappersindustrin.

Riksdagen har beslutat att fram till 2015 minska återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner från 2:10 kronor per liter till 90 öre per liter. Ett steg på vägen togs 2013 genom att återbetalningen minskade till 1:70 kronor per liter. Dessa kostnadspåslag kommer tillsammans med generella skattepåslag att ytterligare sänka lantbrukets konkurrenskraft och fortsätta att driva näringen ut från Sverige.

Sverigedemokraterna har en vilja, efter att ha konstaterat att Sverige är ett av de länder som har de absolut högsta drivmedelskostnaderna inom EU för jord- och skogsbruksmaskiner, att i stället försöka möta de europeiska nivåerna. Vi föreslår därför en höjning av återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner.

Fru talman! Sist vill jag säga några ord om vårt särskilda yttrande om gruvskatten. Vi anser att det finns ett ömsesidigt intresse för staten och gruvnäringen att reformera mineralersättningen på ett sätt som möjliggör en mer aktiv gruvpolitik. Den nuvarande mineralersättningen beslutades i en tid då den utländska konkurrensen inte var lika stark som i dag. Mineralersättningen är inte utformad med tanken att staten ska spela en aktiv roll i samband med gruvbrytning.

Staten bör ansvara för infrastruktur, för att bedriva en aktiv utbildnings- och arbetsmarknadspolitik, för en aktiv prospektering samt för att skyndsamt behandla frågor om koncessionstillstånd och prospekteringsrättigheter med högt satta miljömål. För att kunna bedriva en aktiv gruvpolitik måste staten få en tillräckligt stor andel av värdet av det som bryts i en gruva.

Sverigedemokraterna är positivt inställda till att en större avgift tas ut vid gruvdrift och brytning av naturresurser. Vår principiella utgångspunkt är att våra naturresurser ägs av och tillhör folket. Denna utgångspunkt i kombination med det faktum att det rör sig om ändliga resurser gör att nuvarande mineralersättning om ytterst blygsamma 2 promille inte kan sägas uppfylla sin målsättning. I stället leder den till en situation där en stor del av vinsten från brytningen av gemensamma naturresurser hamnar hos privata företag, och långt ifrån sällan hos utländska privata företag.

Fru talman! Jag vill därmed yrka bifall till reservation 5. Jag tror att Hannah Bergstedt yrkade på fel reservation tidigare. Jag yrkar bifall till reservationerna 5 och 16.

Anf. 87 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Betänkandet handlar om punktskatter, som totalt ger drygt 100 miljarder kronor – jag tror att det var 120 miljarder kronor eller något sådant senast. Det är i samma storleksordning som inkomsterna från fastigheter, kapital och förmögenheter – företagsbeskattning. Även om det är lite mindre är det avsevärda summor. Det handlar framför allt om skatter som ska påverka vårt beteende och främja en god hälsa och en god miljö. Jag tänker på alkoholskatter, koldioxidskatter med mera.

Som första punkt – lite märkligt placerad i betänkandet om punktskatter – har vi frågan om en skatt på finansiella transaktioner. Jag tycker kanske att den egentligen hör hemma i beskattning av företag. Men vi stöder tanken, och nu utvecklas ett förslag av de elva samverkande länderna inom EU som har ett fördjupat samarbete i frågan. Det är ett kontroversiellt förslag, och det finns många olika åsikter. Bland andra Storbritannien har satt ned foten mot förslaget. Med den nya tyska samlingsregeringen verkar det dock ta ny fart igen. Det är intressant att läsa i betänkandet att det finns någon form av transaktionsskatt – bland annat i Storbritannien självt, som har stämpelskatt – i totalt sett åtta europeiska länder.

Nu föreslår kommissionen en skatt på 0,1 procent vid handel med värdepapper, åtminstone enligt det gamla förslaget. I Storbritannien, till exempel, har man en transaktionsskatt som är 0,5 procent av köpeskillingen vid köp och försäljning av aktier av företag som är registrerade i landet. Det liknar ganska mycket den gamla valpskatten, som var så hårt kritiserad. Den handlade också om 0,5 procent.

Vi får se hur utvecklingen blir. Vi anser som sagt att Sverige så att säga kan docka an mot detta system om det kommer på plats, men att intäkterna ska gå till Sverige och inte till EU.

När det gäller koldioxidskatten och det som Mats Pertoft tog upp om behovet av att höja den har vi i ett särskilt yttrande utvecklat vår syn på detta lite grann. Det är en lite mer modest höjning av koldioxidskatten, men vi anser att den behöver höjas av miljöskäl. Man måste också titta

på priset på bensin och diesel, till exempel. Det har legat ganska konstant de senaste åren; det har inte stigit. Vi tror att det finns skäl att göra en viss försiktig höjning av koldioxidskatten, kanske med motsvarande 20 öre per år under de närmaste åren. Om man tittar på beräkningar av den så kallade priselasticiteten – hur känsliga kunderna är för priset på bensin – skulle det kanske kunna ge en besparing på utsläppen på drygt 300 000 ton.

En sak som i sammanhanget kanske retar mig mest med dagens regelverk är den befrielse från bränsleskatter som flyget har. Jag tycker att det är helt orimligt. Vi har en rimlig och bra beskattning som i och för sig kan höjas på fordonsbränsle, bensin och så vidare, för bilar. Men enligt internationella uppgörelser får vi inte beskatta flygbränsle. De utsläpp som sker från flyget har ännu större klimatpåverkan, för de sker så högt upp i atmosfären.

I detta sammanhang vill jag yrka bifall till vår reservation nr 8 om miljöskatt på flyg. När man nu inte kan beskatta flygbränsle vill vi i stället ha en skatt på en schabloniserad start- och landningsavgift som skulle kunna ge 2,6 miljarder kronor beräknat på 130 000 inrikes landningar. Vi har räknat med att det för ett plan med 100 passagerare skulle betyda en merkostnad på ungefär 200 kronor per passagerare. Jag tycker nog att det är helt rimligt att flyget bär en sådan kostnad av klimatskäl. Detta är en viktig fråga som måste lösas internationellt men där vi kan utveckla egna metoder nationellt.

Frågan om en vägslitageavgift är en viktig strukturell fråga både av klimatskäl och med tanke på de arbetsförhållanden som utländska åkerier har för sina förare. Det var intressant att se att så pass olika intresseorganisationer som Naturskyddsföreningen och Transportarbetareförbundet i en gemensam debattartikel i Dagens Nyheter för ett tag sedan pläderade för införandet av en vägslitageavgift.

Jag vill säga några ord om vår reservation nr 12, som handlar om att vi anser att regeringen återigen bör ta upp en diskussion med EU om att begränsa privatinförselelsen av alkohol. Vi har i dag helt orimliga gränser. Man kan nästan köpa en hel lastbil och köra öl och vin till det man kan kalla för ett 50-årskalas, ett bröllop eller ett studentkalas. Det är helt orimligt. Det är glädjande att det finns åtminstone två folkpartister här i riksdagen som tycker som Vänsterpartiet. Det hedrar dessa folkpartister.

Fru talman! Jag ska avrunda med att säga något om gruvskatten. Sverige har en internationellt sett exceptionellt låg mineralavgift. Vi vill höja den avsevärt, och vi vill att den ska placeras i en gruvfond som ska kunna användas av regioner och kommuner som har gruvverksamhet för att kunna stödja den regionala utvecklingen såsom utbildningsinsatser för bostadsbyggande.

Anf. 88 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande SkU19 *Punktskatter*.

Jag har en liten fundering, Hannah Bergstedt. Du yrkade bifall till reservation 5, sade du. Det är en sverigedemokratisk reservation om lantbrukets drivmedelsskatter. Uppfattade jag dig rätt, eller hörde jag fel? Jag vill bara för din egen skull göra dig uppmärksam på detta. Nu är du skyldig mig en!

Det är intressant att läsa motionerna och reservationerna från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern, där man kan se hur det skulle kunna se ut på skatteområdet vid en eventuell valseger i september. Och jag säger med en norrländsk exklamation: Huvva!

Det är miljöskatter på flyget, höjd skatt på bensen och diesel, återinförande av handelsgödselskatt, kilometerskatt för tunga fordon, skatt på avfallsförbränning, skatt på naturgrus, skatt på kött, en gruvskatt och skatt på finansiella transaktioner. Jag kan fortsätta ett tag till, men ni kan alla räkna ut hur detta skulle slå för både svenska företag och privatpersoner. Så huvva – det gräver vi ned!

En kilometerskatt straffar oss som bor i ett land med långa avstånd. Det är vi som får betala för att Sverige är ett avlångt land. Först i ledet drabbas alla de åkerier utanför storstäderna som redan i dag har små marginaler. I förlängningen drabbas både du och jag av dyrare transporter, då de medför ökade kostnader på vår mjölk och våra varor. Det är en skatt som också skulle slå hårt på den för oss så viktiga skogsnäringen – något som främst hotar jobben i många delar av landet. Jag återkommer till kilometerskatten lite senare och kommer då att säga ännu mer om den.

Skatt på handelsgödsel är ytterligare ett exempel på hur tre partier som inte är överens om speciellt mycket, utöver att de kanske vill regera tillsammans, kan enas om en skatt som slår hårt mot landsbygden. Det är en skatt som i praktiken är riktad mot en enda grupp människor i vårt land, nämligen Sveriges bönder. Jordbruket är en viktig näring för Sverige. Våra bönder producerar mat med hög kvalitet och är inte betjänta av att få ytterligare 300 miljoner i extraskatt.

Landsbygden är beroende av goda villkor för företagande och att det ska vara enkelt att anställa. Miljöskatter är viktiga styrmedel, men samtidigt är det viktigt att skatter och regler utformas så att det är möjligt att leva i hela vårt land. Alliansen gör detta genom reformer som stärker Sverige långsiktigt och genom att göra Sverige attraktivare att investera i. Så blir jobben fler och så skapar man ett sammanhållet Sverige där även den västernorrländska eller jämtska bonden kan leva på sjysta villkor.

En politik för fler jobb tjänar alla på, men den utmanas av de olika oppositionspartiernas skatteförslag som försvårar för företagande och för människor i hela landet. Vänsterpartiet talade bland annat om skatt på finansiella transaktioner. Det finns även ett särskilt yttrande från Socialdemokraterna, och om jag inte minns fel finns det en reservation från Miljöpartiet också.

För ungefär ett år sedan uttalade sig Assar Lindbeck i Affärsvärlden om skatten på finansiella transaktioner. Han sade att det är en valpskatt som är ett EU-missfoster. Det är ett totalt feltänk och har ingen som helst påverkan för att motverka spekulationer, utan det skulle driva ut handeln till New York eller Asien.

Mats Pertoft talade om basindustrin och sade att de var intresserade av vissa miljöskatter. Mats Pertoft måste ha selektiv hörsel eller hade stängt av någonting den dagen. Jag har nämligen inte hört om någon basindustri som gör vägen för kilometerskatt, för höjda skatter på bensen och diesel och för höjd skatt på kärnkraft – nu har det nog inte varit tal om det i år. Därför ska jag nog inte prata om det, men det har varit det innan.

Mats Pertoft talade också om fuletanol. Jag beklagar att de anställda i Norrköping förlorar sina jobb, men det finns hårda hållbarhetskriterier för vilken etanol som får komma in i landet. Någon fuletanol kommer vi alltså inte att få in i landet. Och tullundantaget på etanol måste vi ta bort på grund av statsstödsreglerna.

Jag har en annan fråga till Miljöpartiet. Jag tror att det var i fjol eller om det var för två år sedan – tiden går fort ibland – som det fanns en reservation om att införa 18-metersfordon och som ni yrkade bifall till här i riksdagen. Står ni fast vid det? Om vi ska gynna miljön bör vi ha längre och tyngre fordon, tyngre på så sätt att man kan ha tyngre axeltryck.

I betänkandet i år, liksom flera år tidigare, finns det en gemensam reservation från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern om att de vill införa kilometerskatt för tunga lastbilar eller avståndsbaserad vägslitageavgift som den heter den här gången. Den heter lite olika. Men en sak är i alla fall säker: Man vill beskatta avstånden. Branschen är inte alls positiv som Mats Pertoft, tror jag att det var, sade här i talarstolen. Tvärtom!

Oppositionen vill att vägslitageavgiften ska vara differentierad beroende på vilken Euroklass lastbilen har. Jag undrar hur ni tar ut den avgiften om vi sedan bara har Euro6-bilar, som är avgasrena? Hur har ni tänkt? Det är väldigt svårt att räkna på avgiften. Var ska skatten ligga för en Euro3, Euro4, Euro5 och Euro6? Hur ska ni få ihop det? Tidigare har det pratats om att skatten ska vara 14 kronor per mil och ge intäkter på 4 miljarder. Hur ska intäkterna nu komma in? Och varför ska skatten avståndsbaseras egentligen? Koldioxidutsläppet är mycket lägre om man har ett så kallat ETT-fordon, alltså en trave till, när det finns en fjärde trave med timmer. Varför ska man straffbeskattas för det?

Jag undrar om ni socialdemokrater har besökt några åkare någon gång. Har ni hört dem berätta om vad som skulle kunna hända om det blev en – kalla det vad ni vill – avståndsbaserad vägslitage-, kilometer- eller lastbilsskatt? De har inga marginaler. Om det finns någon näring som har väldigt små marginaler är det åkeribranschen. Det som skulle kunna hända är att de kanske inte har råd att byta till nya miljövänligare lastbilar och att de kör med sämre lastbilar. Det kan slå på löner, och det kan slå så att vi får mer fusk inom branschen. Det vill vi inte ha.

Oppositionen talar om att skatten ska skapa konkurrensneutralitet mellan svenska och utländska åkare. Det är feltänkt. Det är helt fel tänk. Transportstyrelsen har i stället kommit med förslag för att åtgärda det. De föreslår att man ska kunna omhänderta frakthandlingar, fordonsnycklar och registreringsskyltar. Man ska kunna klampa fordonen för dem som inte sköter sig. I utredningen föreslås även införande av sanktionsavgift i de fall olaga cabotage kan påvisas. Sanktionsavgiften föreslås vara 20 000 kronor och måste betalas i förskott vid kontrolltillfället. Det här, om något, kan väl hindra olaga transporter i stället för att införa en hål-i-huvudet-skatt som jag kallar kilometerskatten. Det är helt fel tänk.

Det här kommer att bli väldigt bra. Det har nämligen visat sig effektivt i andra länder.

Vi ska inte ha någon kilometerskatt. Var försiktiga! Och se till att vi vinner valet!

(Applåder)

Anf. 89 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Fru talman! Jag får börja med att tacka både Lena, Thoralf och presidiet för att ni uppmärksammade mig på att jag i mitt anförande naturligtvis menade att jag vill yrka bifall till reservation nr 6 punkt 5.

Lagen om kvotplikt för biodrivmedel införs från den 1 maj, men de nivåer som är satta och som börjar gälla är dess värre redan nu omsprungna av den nuvarande utvecklingen. Trots vad Lena Asplund nyss sade i sitt anförande riskerar den inhemska produktionen av en bättre, klimatsmartare etanol att, med den nuvarande utformningen av skatten, konkurreras ut av det som i stället importeras. Vi riskerar därmed att förlora arbetstillfällena och kommer dessutom längre bort från att uppnå en mindre klimatberoende fordonsflotta.

När det gäller kritiken i anförandet tog Lena Asplund också upp avståndsbaserad vägslitageavgift. Hon blundar dock för att det handlar om att se till att det blir sjysta villkor för dem som jobbar i branschen men även för dem som driver företag.

Lena Asplund frågade om socialdemokrater någonsin träffar åkerinäringsringen. Eftersom jag kommer från ett län som är väldigt beroende av åkerinäringsringen gör jag det återkommande. Budskapet är tydligt. De kanske inte är för just ett avgiftssystem, men de säger att någonting måste hända. Annars har vi ingen transportnäring. Man kan alltså påstå att de är betydligt mer nöjda med Socialdemokraterna som har lagt fram ett program som handlar om att säkra åkerinäringsringens villkor till skillnad från regeringen som bara står och gör ingenting.

Anf. 90 LENA ASPLUND (M) replik:

Fru talman! Ja, Hannah, du är från Norrbotten. Därför har jag svårt att förstå hur du kan stå här och glatt plädера för en avståndsbaserad kilometerskatt som skulle slå hårt i Norrbotten. Det är det län som har de längsta avstånden. Uppe i Norrbotten går också ett sådant här ETT-fordon, upp till Piteå. ETT står alltså för en trave till.

Du säger att åkarna är förtvivlade. Det förstår jag om man är på vissa ställen i Sverige där det finns osund konkurrens. Men det skulle i stället lösas med det förslag som Transportstyrelsen har kommit med om goda sanktionsmöjligheter för polisen. Det är exakt vad trafikpolisen vill göra. Det löses inte med en kilometerskatt. Det är helt feltänkt.

Jag går tillbaka till kvotplikten. Det är väldigt bra att den införs nu, den 1 maj 2014. Det blir sedan höjda nivåer om ett år, den 1 maj 2015 – om jag inte minns fel. Att blanda in biodrivmedel i vanlig bensin och diesel är ett bra sätt att få ned utsläppen och har ett mycket bredare genomslag. Etanolbilarna har nämligen minskat ordentligt i försäljning. I dag köper man små, snåla diesel- och bensinbilar.

Om man då får in mer biodrivmedel i det oljebaserade drivmedlet är det positivt för miljön. Jag förstår inte varför ni är emot kvotplikten.

Anf. 91 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Fru talman! Lena Asplund har totalt missuppfattat detta. Vi är inte emot kvotplikten. Däremot anser vi att de ambitioner som regeringen har är för låga. Det anser också näringen. Vi konstaterar att Lantmännen Agroetanol får säga upp 25 personer i Norrköping till följd av regeringens passivitet.

Man kan fundera över varför regeringen inte är intresserad av framtida jobb. Det är viktigt både ur arbetsmarknadsperspektiv – vi står inför en massarbetslöshet – och för möjligheten att minska vårt fossilberoende i fordonsflottan.

När det gäller vägslitageavgiften tar Lena Asplund upp Transportstyrelsens förslag. I det program som Socialdemokraterna har lagt fram finns en mängd av dessa förslag med. Vägslitageavgiften är ett av dem.

Hur kan jag då som norrbottning prata om behovet av en vägslitageavgift? Det är ganska enkelt att förklara. När jag är ute och möter näringen är man väldigt tydlig med att man är beroende av att bygga ut infrastrukturen på både järnväg och väg. I dag har vi ett flertal vägar som är fullkomligt livsfarliga eftersom de är för smala i förhållande till det gods som ska transporteras.

Ingen näring hurrar någonsin för avgifter. Det tror jag aldrig att Lena Asplund kommer att säga. Inte ens hennes förslag om höjning av dieselskatten är det någon som har hurrat åt. Det man hurrar åt är när vi säger att vi vill bygga ut infrastrukturen. Vi lägger 50 procent mer på infrastruktursatsningar än vad regeringen gör. Det hurrar näringen i Norrbotten för, för man behöver utbyggnad av järnväg och bättre och säkrare vägar för att kunna konkurrera på den marknad som finns ute i världen.

Sverige är ett avlångt land. Därför behöver vi också se till att investera i både järnväg och väg. Det är näringen väldigt intresserad av.

Anf. 92 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Jag börjar med kvotplikten igen. Många av oss har väl läst både propositionen och underlaget där man talar om E10, men att komma dit kräver en del, för alla motorer i dag klarar inte så mycket som 10 procents inblandning av etanol i bensinen.

Låt mig gå tillbaka till detta med vägslitageavgiften. Det är jättebra att ni är positiva till flera av de förslag som Transportstyrelsen kom med, om det nu blir en proposition eller något liknande av det framöver, för då kan vi ju vara överens om att vi behöver ordentliga sanktioner mot osund konkurrens. Vi ska ha konkurrens på bra och sjysta villkor, och man ska ha lika skattevillkor. RUT och ROT är viktiga exempel på att det har blivit mycket sjystare villkor för branscher när man slår undan svartarbete. Att införa sanktioner kan bli ytterligare en viktig sak. Men att införa en skatt är fel. Det gäller en bransch som redan nu har små marginaler.

Någonstans ska det tas ut. Också du, Hannah, vet att åkerinäringen inte har de här marginalerna. Någonstans kommer pengarna att tas, och det blir alltid i sista ledet. Sista ledet är barnfamiljen med mjölken på bordet. Det är skogsindustrin, som får fördyrade kostnader för att sälja timmer och varor. Också svaveldirektivet slår hårt mot den näringen. Det blir alldeles för mycket, så jag säger det igen: Kilometerskatten är helt feltänkt.

Anf. 93 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag undrar ibland hur Lena Asplund läser de inlagor vi får från näringslivet. Här gäller det Agroetanol och deras problem med låginblandningen. Vi har inget emot låginblandningen. Den är jättebra. Men vad ni har misslyckats med totalt från Alliansens sida är att möta

upp den tid på två tre år från och med nu där ni öppnar dörrarna för import av fuletanol eftersom EU:s hållbarhetskriterier är för lågt satta. Om några år höjs de, och då är det inga problem, men ni har antingen inte fattat vad det handlar om eller misslyckats medvetet. Om ni inte har fattat är det väldigt illa. Då förstår ni ju inte vad ni håller på med. Om ni har misslyckats är det lika illa, för sådant här borde de partier som styr landet faktiskt ha koll på.

Ert misslyckande medför nu, till att börja med, att 25 personer i Norrköping mister jobbet. Agroetanol frågar sig om man över huvud taget kan fortsätta producera etanol med stor klimatnytta och om det lönar sig.

När det gäller kilometerskatten, lastbilsavgiften, handlar det om avstånd eller tid. I dag har vi ett system med tidsbaserade avgifter och vinjettskatt som det är håll i. Det fuskas rejält, och det hotar lönsamheten i åkerinäringen så till den grad att även åkerinäringen nu har tillsatt en utredning om hur ett kilometerskattesystem skulle kunna se ut.

Hotet är att ni inte gör något åt fusket, och då hjälper inte klampning och höga böter. Det löser inte problemet, för de utländska bilarna finns överallt ute på vägarna, och det är svårt att kontrollera dem. Ett kilometerskattesystem skulle lösa det problemet.

Anf. 94 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Mats Pertoft talar om 25 jobb i Norrköping. Jag beklagar dem som blir drabbade. Men det han inte nämner är alla som skulle förlora arbetet om man införde en kilometerskatt. Hur många åkerier skulle inte klara av det längre då? Eller är det i skogsindustrin vi förlorar jobben på grund av att vi inte blir konkurrenskraftiga i förhållande till resten av världen? Hur många jobb kan gå förlorade på Sandvik, SCA och andra stora företag när man lägger på ordentliga kostnader? Då kan vi börja tala om förlorade arbetstillfällen.

Det är som om Miljöpartiet alltid har den enda sanningen när det gäller miljöfrågor. Alla andra – åtminstone vi på den borgerliga sidan – förstår inget och vet inget medan ni har sanningen. Nu är det faktiskt inte riktigt så det ser ut, Mats Pertoft. Vi gör inte saker av ondska eller för att vi är korkade, utan vi gör dem försiktigt och på rätt sätt, så att åtgärderna inte ska slå slint och drabba svenska företag eller privatpersoner.

Världshandelspriset på etanol är väldigt lågt. Det är en av anledningarna till att Agroetanol i Norrköping inte är konkurrenskraftigt. Deras etanol är dyrare. Om vi skulle göra förändringar där skulle det innebära att vi ger statsstöd. Det är därför tullundantaget tas bort.

Anf. 95 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Kilometerskatten handlar om att vi i dag har ett system, vinjettsystemet, som är tidsbaserat och som öppnar alla dörrar för fusk. Åkerinäringen har stora problem med detta över hela landet.

Lena Asplund talade tidigare om en håll-i-huvudet-skatt. Jag skulle vilja kalla hennes politik för stoppa-huvudet-i-sanden-politik. Ni gör ju ingenting! Ni säger: Okej, man ska kunna låsa fast bilarna och bötfälla de fuskare man hittar. Frågan är bara hur man hittar dem. Hur många poliser ska sysselsättas med detta?

Åkerinäringen utreder kilometerskatt. EU-kommissionen förordar det. Fler och fler länder byter från tidsbaserade system till avståndsbase-

rade system. Låt oss konstruktivt hitta ett sätt som funkar för Sverige och som är så nyanserat och differentierat att det tar hänsyn både till avstånd och till miljöaspekterna i glesbygd och storstad, så att vi hittar ett system som skulle skapa konkurrensneutralitet i Sverige så att alla åkare betalar efter samma premisser. Så måste framtiden se ut.

I stället tillåter ni fortsatt fusk. Ni tillåter att åkerinäringen slås ut. Och ni håller på med småsaker. Det är jättebra att man får låsa fast bilarna när man hittar dem. Men vem i all sin dar ska hitta dem? Ska vi skicka ut Nationella insatsstyrkan på motorvägarna? Har ni funderat på det?

Med ett bra och modernt kilometerskattesystem, där du har koll på vad bilarna är, är det ganska enkelt att kontrollera att alla betalar. Sedan ska det naturligtvis vara mindre avgifter på glesbygdsvägar eller vägar ute på landsbygden, där det inte finns alternativ, och högre avgifter där det finns alternativ.

Det här var vad Klimatberedningen och alla partier i riksdagen då föreslog. Det här är vad FFF-utredningen föreslog i julas.

Anf. 96 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Nu kom det plötsligt en massa fler parametrar. Miljö och väg har vi fått tidigare. Nu var det landsbygd och olika typer som kom till. Det blir väldigt många parametrar. Det blir ett väldigt svåradministrerat system.

Kommer ni då att få ut 4 miljarder? Nej, det kommer att bli mycket stora administrationskostnader.

Sedan är min fråga: Hur gör man med alla enskilda vägar? Många skogstransporter går på enskilda vägar. Ska man betala en statlig kilometerskatt för att få köra på enskilda vägar? Majoriteten av skogstransporterna går på enskilda vägar. Mats Pertoft! Du skakar på huvudet. Men förklara: Hur gör man med alla enskilda vägar?

När det gäller sanktionsförslagen finns det här redan i många länder, och det fungerar väldigt bra. Det är avskräckande om du vet att du kan åka dit, att bilen kan bli klampad eller att du kan få dyra böter. Det händer en åkare kanske bara en gång.

Det talades om att skicka ut Nationella insatsstyrkan. Det är klart att vi har en trafikpolis, och det här är vad trafikpolisen vill. Ska vi då inte lyssna på den?

Jag tror att det här kommer att bli bra. Ska vi ha en kilometerskatt ska den täcka hela Europa, men så är det inte. Många länder som har något slags avståndsbaserad skatt för tunga transporter har det inte på alla vägar. Det är mer en vägavgift på olika vägar som man betalar.

Jag säger: Gör om, tänk om och kom tillbaka med ett bättre förslag i så fall!

Anf. 97 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Om det förra betänkandet var olidligt spännande får man väl säga att det här är väldigt hotfullt. För om olyckan skulle vara framme skulle vi få en väldig massa punktskattehöjningar efter det kommande valet – men vi vet inte exakt var de kommer.

Jag tycker att detta har två sidor. Jag måste deklarerat att punktskatter absolut är ett bra styrmedel. De behövs. De är väldigt bra. Om man bort-

ser från momsens tar vi ut 120 miljarder kronor i punktskatter varje år. De är ganska välriktade, tycker jag.

Det är mest på energi; det är 70 miljarder av de ungefär 120 miljarderna. När det gäller alkoholskatten är det ungefär 25 miljarder. På transporter är det 17 miljarder. När det gäller övrigt, som det så vackert heter, är det 7 miljarder, där huvuddelen handlar om lotteriskatt och vinstmedel från Svenska Spel och ATG. Jag ska återkomma till ATG om jag får tid i slutet av mitt anförande.

Vi behöver punktskatter. Koldioxidavgiften är till exempel en sådan som vi med jämna mellanrum behöver höja.

Låt mig dock börja med skatten på finansiella transaktioner, FTT. Där finns det en gemensam reservation från Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Jag är fundersam kring hur jag ska göra, om jag ska yrka bifall till regeringens förslag eller om jag ska yrka bifall till reservationen. Det är verkligen svårt. Man måste läsa väldigt noga för att förstå vad skillnaden är när det gäller det tillkännagivande som ni vill att man ska göra.

En skatt på finansiella transaktioner är ingen omöjlig tanke. Det kan man inte avfärda. Ni vill i första hand ha det på global nivå. Om inte det går tar man det på europeisk nivå. Och går inte det handlar det om de elva länder som vill införa detta. Problemet är att de elva länderna tänker använda detta och beskatta oss för att räkna av det på sin egen EU-avgift. Där går gränsen. Ni vill ge till känna att man inte ska göra det, men i praktiken innebär reservationen att man gör detta genom att bifalla det förslag som finns. De andra partierna har varit kloka nog att säga: Så här kan vi inte skynda. Här måste vi skynda långsamt och se vad effekterna blir för svenska företag och svenska transaktioner. Ni köper grisen i säcken.

Sedan kommer jag till skatt på elektrisk kraft. Där skulle jag vilja säga en annan sak, herr talman, nämligen att en av de viktigaste sakerna som har inträffat sedan 2006 är att vi äntligen har fått stopp på de enorma elskattehöjningarna i Sverige. Alla tidigare finansministrar – det gäller säkert även Folkpartiets – höjde ständigt skatterna på elektricitet, denna effektiva distributionsmetod.

År 2006, jag satt i riksdagen, tror jag att vi höjde elskatter fem gånger, inklusive momsens. Det skedde under bara ett enda år. Det är klart att det känns mycket.

Jacob Johnson tycker för sin del, när det gäller skatt på elektrisk kraft, att man särskilt ska subventionera vindkraft. Det är lite intressant att man ska subventionera viss elektricitet, till exempel vindkraft. Men annan elektricitetsproduktion, som kärnkraft och så vidare, ska man beskatta högre. Det finns ingen rim och reson i Vänsterpartiets ståndpunkter på den här punkten.

Sedan kommer vi till Mats Pertofts reservation nr 4. Hur mycket bör man höja punktskatterna under 2014? Det blir väl det som ni kommer att gå ut med. Koldioxidskatten – det är i och för sig en avgift – ska höjas med 24 öre under 2014. Det motsvarar ungefär 70 öre per liter på bensinpriset. Ja, det är en ordentlig prishöjning. Det är kirurgiskt riktat mot den stora landsbygden i Sverige, får man lov att säga. Det är väldigt skickligt. Och energiskatten på diesel bör höjas med 20 öre per liter 2015. Detta bör vi ge regeringen till känna, säger man. Det tycker jag

absolut inte att vi ska göra. Jag yrkar ett kraftfullt avslag på Mats Pertofts reservation.

Sedan kommer jag till Thoralf Alfssons reservation om lantbrukets drivmedelsskatter. Där står det något jätteintressant. Hur mycket bör man göra här? Jo, här bör man försöka möta de europeiska nivåerna. Nu passar det helt plötsligt att anpassa sig till EU. Alltid annars ska vi vara så långt ifrån som möjligt och föra en politik totalt fri från EU-länderna. Men när det gäller lantbrukets drivmedelsskatter ska vi anpassa oss till EU.

Det står så här, herr talman: ”att i stället försöka möta de europeiska nivåerna”. Det är vad Sverigedemokraterna, som vill gå ur EU, vill i den här frågan.

Herr talman! När det gäller den här frågan måste man fundera på hur man ser på jordbruksstödet från EU. Vi betalar 37 miljarder till EU, men vi får tillbaka till själva jordbruket, om man bortser från fiske, regionalstöd och så vidare, ungefär 10 miljarder.

Sverigedemokraterna påstår att man är ett Sverigevänligt parti. Man är otroligt Sverigefientlig. De här pengarna skulle ju betalas av någon annan, nämligen konsumenterna i Sverige, om jordbruket ska ha samma intäkter. Det finns inga andra källor för jordbruket. Jordbruket i det här landet betalar faktiskt inte 10 miljarder kronor till EU. Det gör vi gemensamt i Sverige. Sverigedemokraterna är ett mycket jordbruks- och Sverigefientligt parti.

Sedan kommer vi till frågan om miljöskatten på flyg. Det är en riktig rysare, herr talman. Jag anser att man bör se till att flygbränsle beskattas på samma sätt över hela världen. Det bör göras av miljöskäl. Det är också regeringens ståndpunkt.

Men det finns en internationell konvention som undertecknades i Chicago och som trädde i kraft 1947. Den omöjliggör en enhetlig beskattning. På den konventionen rider sådana speciella länder som Kina, Indien, USA, Brasilien och ett antal andra länder. De vill inte vara med. Vänsterpartiet och Miljöpartiet tycker att något särskilt bör göras – bara i Sverige. Miljöpartiet och Vänsterpartiet kallar det miljöskatt.

Vänsterpartiet är lite lurigt här. Vänsterpartiet tycker att man ska ta med det förslag som fanns med i det gemensamma valmanifestet från 2006 för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det ska bli intressant att se vad Socialdemokraterna tycker. Nivån är preciserad här. Det är ändå intressant. Med samma kirurgiska precision som man slår med en del andra skatter slår man här mot landsbygden.

Jacob Johnson har räknat ut att han ska ta in 2,6 miljarder kronor på start- och landningsavgifter. När den summan slås ut blir det 200 kronor per resa. Det är inte folket vid Sergels torg som drabbas, utan det är de som bor i Pajala eller Östersund. De får betala.

Sedan kommer vi till den fantastiska fordonsskattefrågan om vägsitageavgift, som tidigare hette kilometerskatt. Den ska åstadkomma mycket, ska bara betalas av tunga lastbilar och vara avståndsbaserad. Pengarna ska gå till nya vägar. Det är lite förvånande att avgiften ska gå till nya vägar. Avgiften ska differentieras efter avgasutsläppen. Det är två helt olika saker. Om det blir besvärligt ska avgiften göras regional. Den ska hjälpa till med att gynna inköp av nya miljöbilar. Tydligt ska det också vara något med registreringsavgiften.

Herr talman! Jag tror att vi får se över hela fordonsbeskattningen i framtiden – inte tu tal om den saken. Utformningen av avgiften slår också med kirurgisk precision mot de långa avstånden i Sverige. Däremot tror jag inte att de förare som kör de tunga lastbilarna som numera syns i trafiken runt Sergels torg i Stockholm, Götaplatsen i Göteborg eller Gustav Adolfs torg i Malmö fruktar avgiften så mycket som de som finns i Jokkmokk och Pajala. Det är de platserna som avgiften slår mot. Stockholm och Uppsala klarar sig ordentligt. Där är inte avstånden så otroligt stora.

Trängselskatterna, herr talman, lämnar jag därhän av den anledningen att det kommer att bli en debatt om trängselskatter senare.

Låt mig slutligen ta upp en annan fråga, nämligen privatinförsel av alkohol och tobak. Jag tycker att Jacob Johnson talade väl i frågan. Jag delar uppfattningen som framkommer i motionen av Christer Winbäck och Anita Brodén, nämligen att det var ett dåligt beslut som vi tvingades genomföra när införselreglerna släpptes fria. Den helnykteristiske finansministern Bosse Ringholm ville inte detta heller men tvingades av andra skäl. Det vore bra om det fanns någon annan väg – den anvisas dock inte av Jacob Johnson – så att vi kan återinföra begränsningen av införseln. Jag håller med om att det inte är bra som det har blivit. I grund och botten vill vi svenskar inte ha det systemet. Jag tackar inte för reservationen – den är i och för sig meningslös – men vi har samma åsikt i frågan. Det är det viktiga.

Anf. 98 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! Jag tänkte i mitt anförande beröra tre gemensamma reservationer mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. I motionsbetänkandet finns motioner och reservationer från oppositionen angående skatt som styrmedel på kemikalieområdet.

Den 15 januari berättade miljöminister Lena Ek i SVT att regeringen vill hitta på ett sätt att göra det dyrare för de klädföretag som har gift i kläderna. Greenpeace hade då testat 82 barnkläder och skor och hade i 76 av dessa hittat minst en farlig kemikalie. Miljöministern har tillsatt en utredning som ska vara klar i december. Utredningen ska ta reda på hur ekonomiska styrmedel kan läggas på farliga ämnen i Sverige. Tanken är att det ska bli dyrare för företagen att till exempel sälja kläder fulla av kemikalier. Det har visat sig att varje svensk köper 15 kilo textilier årligen, varav hälften slängs. Utan ordentliga regler om vilka ämnen dessa textilier får innehålla är risken att många gifter hamnar i våra kroppar och i vår natur.

Sverige har tillsammans med Nederländerna och Danmark jobbat för att få till stånd ett förbud mot flera kemikalier på EU-nivå. Men Lena Ek tror att det kan ta upp till tio år att få till stånd en sådan lag. Regeringen har föreslagit att Sverige kan gå före EU med förbud i den svenska lagstiftningen och har stridit med kommissionen om att få göra så. Förbud på EU-nivå tar alldeles för lång tid, och förbud på nationell nivå innebär en ständig strid med EU. Därför skulle en kemikalieskatt vara ett bra komplement för att skynda före.

Det är bra att använda alla verktyg som kan plockas fram för att få fram ett giftfritt samhälle. Regeringen har som mål att Sverige till 2020 ska vara ett giftfritt samhälle där människor och miljö är skyddade från kemikalier.

Hur en kemikalieskatt kan se ut, om avgiften ska ligga på tillverkaren eller importören, är något som Lena Ek vill att utredaren ska ta reda på. Syftet med kemikalieskatten är att tillverkningen av varor med farliga ämnen ska bli dyrare. Det ska kosta att inte vara miljövänlig.

Herr talman! Centerpartiet med vår miljöminister Lena Ek i spetsen jobbar aktivt med att förverkliga en giftfri vardag. Jag vet att hon engagerar sig för att få bort silvret som bakteriedödande medel i sportkläder, ftalater i nappflaskor och andra plastföremål i hemmen och för en total utfasning av det hormonstörande bisfenol A som finns i livsmedelsförpackningar.

Det finns många hundra miljöfarliga kemikalier som behöver fasas ut och där EU är besvärande trögt och snarare bromsar arbetet än hjälper till. Då kan skatter som styrmedel vara ett första steg för att uppnå en förändring. Även om jag fullt ut sympatiserar med innehållet i motionerna, och även i reservationen, finner jag inte anledning att stödja vare sig motionerna eller reservationerna eftersom de slår in öppna dörrar till ett arbete som redan skyndsamt pågår i Regeringskansliet.

Herr talman! De tre rödgröna oppositionspartierna vill införa en vägslitageavgift. Frågan har diskuterats och replikerats. De vill införa en skatt på avstånd. Avstånd har vi gott om i Sverige. Om jag minns rätt handlar oppositionens vägslitageavgift om ett skattepåslag på 4 miljarder för åkerinäringen i Sverige. För att i viss mån mildra effekterna av sin skatt på avstånd har de tänkt sig att tillämpa ett inslag av differentiering av skatten med hänsyn till dels landsbygd, dels skogsindustri. De har efter flera års motionerande om denna skatt lyckats utveckla idén om att ta viss hänsyn till lastbilarnas miljöprestanda. Jag kan möjligen kosta på mig att ge dem en eloge för detta.

För mig är skatt på avstånd inte lösningen för alla de saker som oppositionspartierna räknar upp. Samtidigt som de undantar några här och några där men fortfarande ska få in 4 miljarder blir det ännu dyrare för dem som inte undantas. Stora delar av landet är beroende av vägtransporter eftersom det inte finns järnväg eller sjötransporter som alternativ.

Där jag bor har jag fyra till sex mil till närmaste järnväg. I öster har jag Emmaboda, som ligger många mil bort, närmare tre fyra. Till Växjö är det fem mil, till Älmhult sex mil och till Karlshamn och Ronneby fyra mil.

Mjölken, butiken, kanske gruset som behövs till vägen finns inte längs med järnvägen, och alla bor inte heller längs med järnvägen. Där jag bor, en vit fläck på kartan, finns det endast ett gammalt stationshus i byn och även i centralorten bara ett gammalt stationshus. Spåren till dessa försvann 1969, och då är vägtransporterna enda lösningen.

Som centerpartist är jag givetvis intresserad av bra lösningar för miljön. Då vill jag hellre se att vi minskar fordonens klimatpåverkan genom bra miljöprestanda, som var förslaget här, och genom förnybara bränslen i tankarna och att vi uppmuntrar omställningen med både morötter och piskor och inte, som i detta fall, enbart piskor, alltså enbart skatter som ökar kostnaderna, som slutligen egentligen bara hamnar på konsumenten.

Transporterna måste ändå utföras, för varorna måste ändå fram till sina mål.

Herr talman! Handelsgödselskatten är ett återkommande ämne i debatter. Som enda land i världen hade Sverige denna konkurrenshämmande skatt på sin livsmedelsproduktion. Enligt forskningen har användningen av handelsgödsel minskat och stallgödselanvändningen ökat i Sverige sedan skatten togs bort. Priset på handelsgödsel har ökat mycket kraftigt sedan 2007 och framåt.

Den internationella prisutvecklingen för kvävegödsel, med prisökningar på uppemot 32 procent, kan ha bidragit till minskad användning både nationellt och globalt. Men de höga kostnaderna är inte längre ett handelshinder då kostnadsökningarna sker på lika villkor för svenska odlare som för konkurrenterna i andra producentländer.

I Sverige har dessutom lantbruksnäringen arbetat aktivt med att minska läckaget av näringsämnen från åkermarken för att minimera näringstillförselns påverkan på miljön. LRF:s projekt Greppa näringen har gett effekt och kan verka som ett föredöme att ta efter för andra länder runt Östersjön. Näringsläckagen ut i Österhavet och Västerhavet har märkbart minskat. Det gäller givetvis näringsläckage från både handelsgödsel och stallgödsel. Det är nog så viktigt.

Att då återinföra skatten på handelsgödsel för svenska lantbrukares produktion skulle återigen bara utgöra en kostnadsökning utan att stå i proportion till miljönyttan. En dyrare produktion i Sverige gynnar bara en billigare produktion i andra länder.

Herr talman! Det tas upp en mängd olika punktskatter i detta betänkande som skulle vara värda att kommentera. En är alkoholskattens effekter på införseln av alkohol. En annan är lotteriskatterna, och där finns ett akut behov av åtgärder. Det pågår ett arbete i Regeringskansliet som jag verkligen hoppas blir klart snabbt.

Jag stannar dock vid dessa tre reservationer och yrkar avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag.

Anf. 99 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag ville ta tillfället i akt att replikera på Karin Nilsson angående kilometerskatt och samtidigt – nu verkar Lena Asplund ha avvikit – påminna utskottets ledamöter och partier om det som en enig klimatberedning för några år sedan föreslog. Alla dåvarande riksdagspartier var representerade i beredningen – Centerpartiet, Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Alla var överens om införandet av en kilometerskatt och behovet av den. Och man var överens om avgiften: genomsnittligt 14 kronor per mil, eller 1:40 per kilometer. Man var vidare överens om att det skulle differentieras. Det skulle vara dyrare i tätbebyggda områden och billigare på landsbygden. 1:40 per kilometer var ett snittpris.

Man var överens om att utgå från en miljöklassning – miljöförstörande bilar dyrare, miljövänligare billigare. Man var också överens om att enskilda vägar inte skulle belastas. Och man var överens att det skulle tillföra statskassan ca 4 miljarder.

Allt det här var man överens om.

Jag undrar: Hur har denna minneslucka uppstått i Alliansens partier? Alla var överens, men sedan var det som bortslukat. Jag märker i replikskiftena här att det är som om de borgerliga partierna har glömt bort att man sade ja till detta och att det var någonting som föreslogs.

Miljöpartiet står fast vid det och har motionerat om det år efter år. Vi har förutsatt att de andra partierna har lite minneskapacitet och kan komma ihåg vad man kom fram till.

Min fråga är: Vad tycker Centerpartiet om detta i dag?

Anf. 100 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Mats, för frågan. Jag kommer ihåg att vi hade en sådan klimatberedning och att det fanns en överenskommelse.

Därefter var det flera som granskade förslaget. Konjunkturinstitutet var en av de myndigheter som granskade det och totalt fördömde det ur klimatsynpunkt. Förmodligen har man lyssnat på Konjunkturinstitutets bedömning i det fallet. Det gav inte den miljö- och climateffekt som man hade förväntat sig i beredningen.

Att alla från början var eniga kan jag tillstå. Men sedan har man bytt ståndpunkt efter det att det har kommit fram argument som har talat mot det.

Jag ser svårigheten att lägga skatt på avstånd, precis som jag förklarade från talarstolen. Jag skulle kunna tänka mig det om man i så fall också räknar in bränslena så att den som kör klimatsmart får någonting för det. Men så länge vi är beroende av lastbilar har vi – jag gav exemplet hur jag bor, en vit fläck på kartan med långt till järnvägen – måste vi ha lastbilen kvar. Det blir en ökad kostnad för konsumenten, för åkerinäringen har, precis som Lena Asplund sade, otroligt små marginaler att själv bära kostnaden. Någon måste utföra transporterna för att individerna ska kunna ta emot varorna. Varorna behöver också levereras från det ställe där de tillverkas.

Anf. 101 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om att det är en belastning. Jag bor också ungefär fem mil från en närmaste järnvägsstation, och jag kör den sträckan varje dag. Det finns ingen kollektivtrafik, för jag bor långt ut på landet.

Det var inte bara en klimatberedning. I den utredning som lades fram direkt efter julhelgen, FFF-utredningen, upprepas förslaget om en lastbilsskatt, en kilometerskatt. Man tycker att det behövs i Sverige både för konkurrensneutralitet och ur klimatsynpunkt om vi ska nå målet om en – jag skulle vilja säga fossilbränslefri – fossilbränsleoberoende – som Alliansen säger – fordonsflotta.

Det är tydligt att alla som tittat på det här kommer fram till att det behövs, men Alliansen har inga svar. Däremot verkar man ställd när man konfronteras med detta. FFF-utredningen var någonting som Centerpartiet hade drivit fram och som Anna-Karin Hatt var väldigt stolt över. Men hon blev helt svarslös när frågan ställdes varför man föreslår en kilometerskatt som Centern verkar avsky.

Hur ska man komma åt det här på ett annat sätt? Det är det alliansregeringen inte kan svara på. Det var där jag menade att Lena Asplund

hade stoppa-huvudet-i-sanden-politik. Vad är det som gör att Centern inte kan driva genom det här?

Anf. 102 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Saker och ting blir dyrare. Både jag och Mats Pertoft måste inse att vi är beroende av bilen så som vi bor. Vi kommer att behöva transportera oss. Samma sak gäller lastbilstransporter. Vi måste komma åt mjölken, och vi måste komma åt andra livsmedel. Det finns kanske företag på landsbygden som måste kunna leverera produkter som de har tillverkat.

Ska det då vara så att vi snedvrider samhället för att det inte finns någon utbyggd järnväg eller sjötransportsmöjlighet i vår närhet måste nog någon annan av konsumtionsskatterna öka. Det här kommer att bli en kostnad för några, men inte för alla. De som bor längst från järnvägen eller andra kommunikationer skulle då ha en högre kostnad för sina transporter. Jag tycker inte att detta är en bra lösning, och det har förstås framgått av mina svar.

Däremot måste vi titta på klimat- och miljöåtgärder. Den fossiloberoende fordonsflottan är viktig att titta på för att se vad det finns mer i det paketet. Jag anser att vi måste ha ett bonus-malus-system när det gäller fordon, och det ska givetvis också gälla tyngre transporter. Motsvarande gäller bränslen. Men då måste vi kunna hitta lösningar som gör att man kan övergå till klimatsmartare bränslen och bättre fordon på ett sätt som ger stimulans för att köra renare vad gäller både bränsle och fordon och införa en kostnad för den som smutsar ned.

Det här känns mer som en piska – som det uttrycktes här – och en extra pålaga för somliga. Det känns inte som den naturliga övergången till den gröna skatteväxling som jag vill se.

Anf. 103 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Herr talman! Karin Nilsson inledde med att säga att vi är överens om sakinnehållet på flera områden, särskilt på kemikalieområdet, och det välkomnar jag.

Sedan sade hon att det handlar om att slå in öppna dörrar. Låt mig påminna utskottet och kammaren om att det här inte är första gången som vi hör att det pågår ett intensivt arbete på departementet. Sedan får vi vänta, det kommer tillkännagivanden, vi får vänta och vi får påminna regeringen. Sedan händer det inte så mycket.

Centerpartiet ska ju vara regeringens gröna röst och värna om de gröna näringarna. Både jag och Karin Nilsson är nog medvetna om den tuffa konkurrens som råder mellan många av de gröna näringarna på landsbygden och utländsk produktion.

Att se till att ge förutsättningar för att utveckla de gröna näringarna och ge dem ytterligare ett ben att stå på genom att till exempel utveckla biodrivmedel med gas, etanol och HVO:er anser vi vara en viktig del för att stimulera de gröna näringarna. Varför är Centerpartiet så passivt trots att ni måste vara medvetna om att det nuvarande systemet hindrar utvecklingen av klimatprestanda, samtidigt som det slår ut de näringar som sysslar med biodrivmedel?

Kommer man från landsbygden är man också medveten om hur viktigt det är med bra vägar för både jord- och skogsbruk. Här har regeringen nu minskat stödet för investeringar i tjälsäkring och bärighetsåtgärder. Det blir väldigt tydligt en sådan här mild vinter då skogsindustrierna kommer att få ganska stora kostnader. Det är en av de saker som vi vill använda inkomsterna från en vägslitageavgift till.

Hur ser Centerpartiet på att det har dragits ned på det här och även på underhållet av enskilda vägar, som Karin Nilsson lyfte fram i sitt anförande?

Anf. 104 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Tack för frågorna, Hannah Bergstedt. När det gäller kemikaliearbetet har vi rätt kvinna på rätt post. Där jobbas det väldigt aktivt. Hon kom från EU-arbetet med Reach, och här jobbar hon vidare med de frågorna på den nationella nivån. Vi inser att Reacharbetet inte har räckt till, utan vi måste gå vidare. Hon vet vilka hon ska jobba aktivt mot i EU för att nå en förbättring och en snabbare process i Sverige. Hon har också uttryckt att hon förväntar sig ett förslag i december. Jag tror inte att det kan gå så mycket snabbare med den här frågan även om man hade tillstyrkt motionerna och reservationerna här i dag.

Jag tycker definitivt att jobbet går framåt. Lägg gärna detta med december på minnet, så får vi se om det är ett löfte som står sig.

De gröna näringarnas utveckling ser jag som lösningen för landsbygden i många fall. Det pågår ett arbete, och jag skulle gärna önska att metangasreduceringsstödet blev mycket större än vad det blev. Men vi har i alla fall fått in en fot i den verksamheten för att kunna ge ett ytterligare tillskott för dem som har livsmedelsproduktion med djurhållning.

Regeringen har fördubblat väganslagen och anslagen till järnvägen. Man har också ökat Vägverkets stöd till enskilda vägar. Man har lagt till ytterligare 1 miljard på det finmaskiga vägnätet. Så jag kan inte påstå att man har blundat för detta, utan det är ett stöd som har ökat rejält.

Anf. 105 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Herr talman! Kvinnor i positioner gillar jag. Men hitintills kan det konstateras att man måste ha hela regeringen med sig. Jag lovar att jag ska hålla ögonen på om Lena Ek lyckas få fram förslaget till december.

Jag bor ju också på landsbygden. Fem mil till järnväg känns som nära ur mitt perspektiv. Kostnader för skogsbruket och basindustrin tas upp som ett argument mot vägslitageavgiften.

Men då bör man påminna sig om att också bristen på kapacitet, att inte kunna leverera den mängd som man kan producera, utgör en stor kostnad. Vi som bor och driver företag på landsbygden är väldigt beroende av att ha väl fungerande vägar. Man behöver inte resa runt särskilt mycket för att konstatera att det finns ett stort behov av underhåll i dag.

Jag tog upp det här årets milda vinter som en av utmaningarna för skogsindustrin när det gäller behovet av tjälsäkringsinsatser. När det kommer till leverans på mindre vägar är det väldigt viktigt med ett bra vägunderhåll. Om man inte kommer fram med sina varor förlorar man inkomster. Dessutom riskerar man att förlora kunder. Leveranstryggheten och säkerheten är väldigt viktiga för de företag som lever med de här avstånden.

Om man inte ser till att det finns resurser nog för att investera i utbyggnad och utökad kapacitet och inte ser till att reinvestera i de etablerade vägnäten kommer det att kosta för våra företag. I slutändan blir det via mjölken som står på bordet som man får betala.

Anf. 106 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Jag har svårt att tro att det inte ska vara möjligt för miljöminister Lena Ek att få med sig regeringen på att införa en skatt på kemikalier. När det handlar om en inkomst från ett område där man vill ha en styrande effekt har jag svårt att tro att man inte också får med sig finansministern i den frågan.

Fem mil till järnvägen är kanske inte långt ur ett norrländskt perspektiv, men likväl finns det ett transportbehov som behöver tillgodoses på den sträckan. Ingen av oss sitter på en liten flakmoped för att hämta någonting fem mil bort. Det måste till lastbilar. De åkeriföretag som kör sina huvudsakliga transporter gör det inom en radie på kanske tio mil. Det är ofta grus som ska levereras och mjölk som ska hämtas. Det är inte några otroligt långa sträckor, men det går inte att lösa på annat sätt än med lastbil.

Självklart vill jag att vi ska reinvestera i det befintliga vägnätet. Det är precis det som jag anser att vi gör. Vi har satsat otroligt mycket pengar sedan regeringsskiftet 2006. Tyvärr har vi lagt en massa pengar på sådant som redan var dyra löften från tidigare regeringar. Dessa hål i ett ounderrhållet vägnät och järnvägsnät har också fått fyllas på. Nu har belastningen på särskilt järnvägen blivit gigantiskt stor. Det känns som att behovet är omätligt.

Jag vill ändå säga att vi har dubblat anslagen till alla dessa, såväl järnvägar som vägar och enskilda vägar. Mycket har gjorts. Men det är klart att ingen är fullt ut nöjd, utan man skulle vilja göra mer.

Anf. 107 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! Jag tror inte att jag kan rädda betänkandet före den kommande voteringen. Det är inte därför jag tänker fatta mig kort.

Punktskatter är ett frestande ämne som ger flera optioner att kunna stärka statskassan inför kommande vallöften. Vi fick höra att det var 120 miljarder, och jag tror att det blir lite mer om oppositionen får igenom alla sina förslag.

För att sammanfatta betänkandet inklusive reservationerna kan man säga att det handlar om skatt på vägtransporter, avfall, elektricitet, finansiella transaktioner, drivmedel, flyg, trängsel, gödselskatt, naturgrus och gruvor. Man kunde säga pick a choice om man fick tala engelska i kammaren, vilket jag har lärt mig att man inte får.

När det gäller de tyngre fordonen, som vi har diskuterat mycket, har man valt att kalla det vägslitageavgift. Det är inte alls någon miljöskatt eller miljöavgift, som andra partier säger att det ska vara.

Jag ska citera ur ett pressmeddelande som gick ut den 24 februari i år från Värö Bruk, som ligger strax norr om Varberg i Hallands län.

”Skogskoncernen Södra investerar fyra miljarder kronor i en kraftig utbyggnad av massabruket i Värö i Varbergs kommun. Beslutet togs i dag av Södras styrelse.

Enligt ett pressmeddelande innebär utbyggnaden att produktionskapaciteten ökar från dagens 425 000 ton till 700 000 ton massa per år.

– Det är en stor och tung investering som gör att detta blir ett av världens största bruk för produktion för barrsulfatmassa, säger Lars Idermark, vd och koncernchef för Södra till TT.

Utbyggnaden kommer att innebära nyanställningar.

– Vi räknar med ungefär 400 nya årsarbeten under tio års tid i den här regionen.”

Med tanke på tidigare inlägg om det förra betänkandet kan man undra om det inte har en viss betydelse att vi har sänkt bolagsskatten från Alliansens sida.

I ett annat medium påpekas att satsningen innebär ett stort uppsving för transportnäringen.

Överskottsenergin i bruket har redan i dag en överkapacitet i värme som ger fjärrvärme till stora delar av Varbergs stad och dessutom kan värma upp ytterligare en stor stad om så skulle behövas.

Med anledning av detta kan man konstatera att presenten från oppositionspartierna är att de erbjuder 14 kronor mer per mil i högre skatt plus högre drivmedelsskatt om de får igenom sina förslag. Det är presenten till Sverige och Halland.

Herr talman! En vägslitageavgift är en direkt fiskal skatt på företagande och transporter. Denna har ingenting som helst att göra med utländska åkerier som missköter sig. Det är en kostnads massa som läggs ovanpå nuvarande skatter och avgifter. Den påverkar inte den största delen av transportkostnaderna som har med lönesättning att göra.

Vi behöver i dagsläget inte fler och ökade kostnader för svenska företag om vi vill behålla jobben i Sverige.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 108 ULF BERG (M):

Herr talman! Vi får göra ett försök att hinna votera.

Jag tänkte prata lite om det förslag till kreosotskatt som Miljöpartiet, Vänstern och Socialdemokraterna har drivit.

Kreosot är i dag befriad från skatt, och det gäller i hela EU. Det finns tillverkning på två ställen i Sverige i dag, och det är Kälarne och Ludvika. Där tillverkar man 150 000 ledningsstolpar och 180 000 sliprar. Det finns inget annat ämne i dag som fungerar och som kan ersätta kreosot.

Skatteförslaget skulle ge 120 miljoner i intäkter till statskassan, således 120 miljoner i kostnader för ett företag som omsätter 250 miljoner. Det är klart att följderna blir nedläggning, då man kommer att bli utkonkurrerad av företag i Europa som slipper denna skatt.

Man har bedömt att kostnaderna i Sverige skulle bli 100 miljarder om detta förbud skulle genomföras. Bland annat kostar det 5 miljoner kronor per kilometer att ta bort sliprar och ersätta dem med betongsliprar. Det finns i dag 400 mil järnväg med träsliprar, och bara den kostnaden är alltså 20 miljarder.

Det svenska företaget har väldigt mycket reservstolpar. De har 15 000 stolpar i lager. De har även sliprar. Jag kan nämna att det efter stormen Gudrun behövdes 12 000 stolpar.

Det som är bra med denna debatt om kreosot är ändå att det kommer fram att det i dag finns ett antal fältförsök. Men det är naturligtvis ingenting som man kan snabba på hur mycket som helst, eftersom både stolpar och sliprar ska överleva i 40–50 år. Misslyckas man blir det väldigt stora kostnader.

Detta är ett förslag som man bedömer skulle kunna kosta 400–500 personer deras arbeten.

Det är i varje fall bra att det numera finns bara ett särskilt yttrande. När jag läser detta särskilda yttrande tolkar jag det som att det är papperskorgen nästa för förslaget. Sedan hoppas jag att utvecklingen gör att det kommer ämnen som är mindre skadliga. Men i dag finns det ingenting som kan ersätta kreosot.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 6 mars

NU10 Riksrevisionens rapport om energieffektivisering inom industrin

Punkt 1 (Energieffektivisering inom industrin)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

138 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 18 C, 17 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 5 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Karin Östring Bergman (C) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Energieffektivisering i byggnader)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

271 för utskottet

18 för res. 5

23 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 20 FP, 19 C, 16 V, 17 KD

För res. 5: 1 S, 17 SD

Avstod: 23 MP

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 4 (Övrigt om energieffektivisering)

1. utskottet

2. res. 6 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 6

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 6: 99 S, 23 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 5 (Biogas)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

156 för utskottet

17 för res. 8

139 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 8: 17 SD

Avstod: 100 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 12 (Övrigt om vindkraft)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 18 (V, MP)

Votering:

173 för utskottet
38 för res. 18
101 avstod
37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 18: 23 MP, 15 V

Avstod: 100 S, 1 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 19 (SD)

Votering:

156 för utskottet
17 för res. 19
139 avstod
37 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 19: 17 SD

Avstod: 100 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU15 Riksdagens arbetsformer m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU14 Riksrevisionens rapport om Sverige i Arktiska rådet

Punkt 1 (Granskningen)

1. utskottet
2. res. 1 (S, V)

Votering:

176 för utskottet
116 för res. 1
19 avstod
38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 3 MP, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 1: 100 S, 16 V

Avstod: 19 MP

Frånvarande: 12 S, 7 M, 3 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 2 (Miljöskydd och samarbete om Arktis)

1. utskottet

2. res. 4 (MP, V)

Votering:

173 för utskottet

39 för res. 4

100 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 4: 23 MP, 16 V

Avstod: 100 S

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU17 Kriminalvårdsfrågor

Punkt 1 (Verkställighetsplanering)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

139 för res. 1

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 1: 100 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 12 S, 8 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 10 (Långa häktningstider)

1. utskottet

2. res. 10 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

139 för res. 10

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 10: 100 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 11 (Statistik över barn och unga i arrest och häkte)

1. utskottet
2. res. 11 (S, MP, V)

Votering:

174 för utskottet

138 för res. 11

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 1 MP, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 11: 100 S, 22 MP, 16 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 12 (Registrering av medborgarskap)

1. utskottet

2. res. 12 (SD)

Votering:

295 för utskottet

17 för res. 12

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 100 M, 23 MP, 20 FP, 19 C, 16 V, 17 KD

För res. 12: 17 SD

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU19 Unga lagöverträdare

Punkt 4 (Påföljder)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

293 för utskottet

18 för res.

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 23 MP, 20 FP, 18 C, 16 V, 17 KD

För res.: 1 S, 17 SD

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 5 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU13 Riksrevisionens rapport om statens främjandeinsatser för export

Punkt 1 (Regeringens skrivelse)

1. utskottet
2. res. 1 (MP, S, V)

Votering:

173 för utskottet
139 för res. 1
37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD
För res. 1: 100 S, 23 MP, 16 V
Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 5 (Exportfrämjande och hållbart företagande)

1. utskottet
2. res. 6 (MP, V)

Votering:

272 för utskottet
39 för res. 6
38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD
För res. 6: 23 MP, 16 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 8 (Rättvis handel)

1. utskottet
2. res. 8 (S)

Votering:

173 för utskottet
100 för res. 8
39 avstod
37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD
För res. 8: 100 S
Avstod: 23 MP, 16 V
Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU10 Hälso- och sjukvårdsfrågor

Punkt 2 (Vårdval och ersättningsystem)

1. utskottet

2. res. 3 (S)

3. res. 4 (MP, V)

Förberedande votering:

105 för res. 3

39 för res. 4

168 avstod

37 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Lotta Olsson (M) och Lars Gustafsson (KD) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

173 för utskottet

100 för res. 3

39 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 3: 100 S

Avstod: 23 MP, 16 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 4 (Avgifter för sjukvård)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

295 för utskottet

17 för res. 6

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 100 M, 23 MP, 20 FP, 19 C, 16 V, 17 KD

För res. 6: 17 SD

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 8 (Förlossningsvård)

1. utskottet

2. res. 8 (V)

Votering:

296 för utskottet

16 för res. 8

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 100 M, 23 MP, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 8: 16 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 21 (Vård och behandling av personer med självskaðebeteende)

1. utskottet

2. res. 24 (SD)

Votering:

256 för utskottet

17 för res. 24

39 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 100 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 24: 17 SD

Avstod: 23 MP, 16 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 23 (Sjukvårdens personalförsörjning m.m.)

1. utskottet

2. res. 28 (SD)

Votering:

255 för utskottet

17 för res. 28

39 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 28: 17 SD

Avstod: 23 MP, 16 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 26 (Specialistsjuksköterskor)

1. utskottet

2. res. 32 (MP, V)

Votering:

271 för utskottet

39 för res. 32

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 20 FP, 19 C, 16 SD, 17 KD

För res. 32: 23 MP, 16 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 4 SD, 3 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU17 Beskattning av företag, kapital och fastighet

Punkt 1 (Företagande och investeringar, allmänna frågor)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

179 för utskottet

17 för res. 2

115 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 23 MP, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 2: 17 SD

Avstod: 99 S, 16 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 2 (Utdelning och kapitalvinster till delägare i fåmansföretag)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

294 för utskottet

16 för res. 4

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 22 MP, 20 FP, 19 C, 17 SD, 17 KD

För res. 4: 16 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 3 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 5 (Uttagsbeskattning av vindkraftskooperativ)

1. utskottet

2. res. 6 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

138 för res. 6

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 18 C, 17 SD, 17 KD

För res. 6: 99 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 5 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Punkt 7 (Boendebeskattning)

1. utskottet

2. res. 8 (S, MP, V)

3. res. 9 (SD)

Förberedande votering:

142 för res. 8

18 för res. 9

151 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Lotta Olsson (M) och Fredrik Malm (FP) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

156 för utskottet

138 för res. 8

17 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 8: 99 S, 23 MP, 16 V

Avstod: 17 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 4 C, 3 SD, 3 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § (forts. från 11 §) **Punktskatter** (forts. SkU19)

Punktskatter

Anf. 109 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Köpfrid innebär att ingen mot sin vilja ska utsättas för påträngande reklam, och det är ett begrepp som Gunnar Adler Karlsson lanserade i sin bok *Lärobok för 80-talet*.

Utvecklingen går tyvärr mot allt mindre köpfrid. Reklamen har blivit alltmer omfattande och svårare att undvika för den som så önskar. Oönskad reklam upptar alltmer av vår tid och stör alltmer våra tankar.

En jämförelse från 2005 visar på att det är betydande belopp det handlar om. Det året satsades ungefär lika mycket pengar på marknadsföring som på undervisning i grundskola och gymnasium i Sverige totalt.

Det finns flera goda skäl att begränsa reklamen. Människors välbefinnande är ett.

För att hjulen ska snurra i konsumtionssamhället måste människor förmås att ständigt köpa mer, vare sig vi behöver det eller ej. Reklamen är ofta en form av livsstilspropaganda som underblåser människors missnöje och syftar till att få oss att prioritera en rastlös jakt på nya prylar före sänkt arbetstid, mer fri tid och större utrymme för familj, vänner, kultur och liknande. Statuskonsumtion stressar såväl dem som har mycket som dem som har lite.

Överdriven konsumtion är givetvis ett uppenbart stort miljöproblem. Den totala konsumtionen ligger redan på en ohållbart hög nivå i Sverige, fast den är väldigt ojämnt fördelad.

Reklam, herr talman, handlar i grund och botten om makt. Man brukar tala om tre sorters makt: tvingande, belönande och betingande. Den betingande formen av maktutövning innebär att man skapar normer. Med reklam stärker man normer om köpande och ägande som sett ur ett miljö- och klimatperspektiv är ohållbara.

Att minska reklamen är ett steg på vägen mot att befria oss från snäva och destruktiva normer som reducerar människor till kunder och konsumenter. Det är naturligtvis inte det enda men ett sätt att påbörja omställningen till en hållbar ekonomi inom naturens ramar.

Oönskad reklam, som upptar vår tid och våra tankar, kan ses som ett slags mentala föroreningar som bör begränsas. Ett exempel på en konkret åtgärd är att borgmästaren i Sao Paolo i Brasilien helt sonika förbjöd utomhusreklam. Det finns också andra exempel. Den amerikanske företagaren Peter Barnes föreslår i sin bok *Capitalism 3.0* att reklam ska begränsas och beskattas då den inkräktar på vår tid och vår uppmärksamhet.

Herr talman! Det finns flera sätt att minska reklamen, till exempel att endast den som uttryckligen ber om direktreklam ska få den. I en motion har jag tillsammans med några gröna kolleger föreslagit bland annat det och ett antal åtgärder för att minska reklamen och dess negativa konsekvenser.

Det vi talar om i dag är skatt på reklam. Det är ett viktigt reklamdämpande verktyg. Mot bakgrund av nämnda negativa effekter av reklam bör trenden att skatt på reklam minskats i Sverige vändas. Reklamskatt kan ses som en miljöskatt, då den kan bidra till att minska miljöskadlig konsumtion.

Därför föreslår vi i vår motion att en utredning tillsätts med uppdrag att se över hur i dag skattebefriade reklamformer skulle kunna beskattas. Även om vi inte får majoritetens stöd för det nu, hoppas jag givetvis att frågan inte glöms bort. Den kommer att fortsätta vara aktuell och sannolikt bli alltmer aktuell framöver.

Anf. 110 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! För ett antal år sedan, 2002, begärde skatteutskottet enhälligt att reklamskatten i nyhetsmedier skulle avskaffas. Det har ännu inte skett, men jag tror att det skulle vara väldigt bra.

Jag har en fråga till talaren Annika Lillemets. Det finns ju en möjlighet att föregå med gott exempel. Kommer Miljöpartiet att ha några valaffischer i Europavalrörelsen och inför valet den 14 september? Eller tänker ni följa ert förslag om att befria människor från den väldiga propaganda som det innebär att ta del av partiernas olika budskap?
(Applåder)

Anf. 111 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Herr talman! Det var inte det jag talade om utan den enorma mängd kommersiella budskap som vi översköls av varje dag. Det är skillnad på köpbudskap och på att bilda opinion för politiska åsikter, och det tänker jag inte gå in på nu.

Köpbudskapen är ett stort miljö- och samhällsproblem. Varje dag får vi budskapet att vi inte duger som vi är, att det vi har inte duger och att vi kan köpa oss lycka. Det är det jag talar om. Det skapar olycka, gör människor missnöjda och driver en miljöskadlig konsumtion. Det är något annat än opinionsbildning i en valrörelse, vilket inte hör hit.

Anf. 112 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Det är alltid lättast att ta bort det man själv är inblandad i. Det är ett bra argument.

Jag fick inget svar på frågan om ni tänker ha reklam eller inte. Vad som är ideell reklam och vad som är kommersiell reklam är ofta en gränsdragningsfråga. Det finns ganska mycket ideell reklam för att man ska bete sig på ett visst sätt. Ska den vara beskattad eller inte? Det är inte ointressant.

Herr talman! I betänkandet hanteras också reklamskatten. Det är viktigt hur vi ser på annonser i tidningar, tv och så vidare. Det är en form av nyheter som vi alla tar del av, inte bara en form av finansiering av medier. Därför är ert förslag tokigt. Det är bra att människor får välja själva. De är kloka och kan skilja på partier och tandkräm. Tandkräm är kommersiellt, och partier är ideella. Vi ska inte ha skatt på vare sig åsikter eller varor.

Anf. 113 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Herr talman! Låt oss skilja på samhällsinformation och reklam. Det är samhällsinformation att bedriva valrörelse. Vi får se hur vi lägger upp vår valrörelse och hur Folkpartiet och andra partier lägger upp sina. Det ska jag inte tala om i dag.

Nu handlar det om floden av kommersiell reklam som vi inte kommer undan. Alltmer av samhället kommersialiseras; det är svårt att slippa.

Vi har också föreslagit att bara de som sätter upp en skylt med ”ja tack till reklam” på dörren ska få reklam i stället för att man som nu måste sätta upp en skylt med ”nej tack till reklam”. En sådan sak skulle spara mycket miljö och irritation. Bara de som vill ha köpbudskapen behöver då ta del av dem. Det går åt enorma mängder papper och energi för att distribuera ut detta. Det är självklart att det ska beskattas.

Vår tid och uppmärksamhet är ett slags allmänning som man ska betala för att utnyttja. Därför har vi velat lyfta upp denna fråga.

Jag hoppas att Gunnar Andrén ser problemet med att det skulle krävas flera jordklot om alla skulle konsumera lika mycket som vi svenskar gör – och då är ändå konsumtionen väldigt ojämnt fördelad. Detta problem ville jag lyfta fram här, och jag skulle gärna höra Gunnar Andréns syn på detta.

Anf. 114 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Detta är ingen oviktig samhällsfråga. Vi har i dag en ordentlig tidningskris och nyhetsinformationskris. Skulle tidningarna inte kunna finansiera sig genom annonser och prenumerationer skulle nyhetsläget vara ett helt annat i vårt land.

Jag vet att Miljöpartiet kommer att använda tv-reklam, och den ska då vara obeskattad för att det är åsikter.

Nej, detta är ingen hållbar metod. Det är viktigt för nyhetsinformationen i vårt land att vi har reklam genom annonser, eftersom det är goda nyheter och inte bara finansiering av etermedierna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 mars.)

15 § Beslut om förlängd motionstid

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2013/14:172 *Allas kunskap – allas bildning* skulle förlängas till och med onsdagen den 26 mars.

16 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2013/14:105 Informationsutbytesavtal med Qatar

2013/14:129 Skydd för kännetecknen i den internationella humanitära rätten

2013/14:136 Kommunal medfinansiering av viss forskningsinfrastruktur

2013/14:157 Misstänkta rätt till insyn vid frihetsberövanden

2013/14:161 En databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

2013/14:163 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Mongoliet, å andra sidan

2013/14:179 Lag om beslut i särskilda regeringsärenden

Skrivelse

2013/14:155 Regeringens förvaltningspolitik

Näringsutskottets utlåtande

2013/14:NU29 Granskning av meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030

17 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 12 mars

2013/14:346 Behovet av fler platser för yrkeshögskoleutbildningar

av Mats Pertoft (MP)

till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2013/14:347 Kvalitetssäkring av fortsatt värnsskatt
av *Peter Persson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

Prot. 2013/14:82
12 mars

2013/14:348 Gemensam välfärd eller Silver Life
av *Peter Persson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 12 mars

2013/14:484 Flytt av jobb utomlands
av *Anders Karlsson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:485 Behovet av faktauppgifter angående utnyttjandet av det fria skolvalet

av *Mats Pertoft* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:486 Utredningsraseriet

av *Peter Persson* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2013/14:487 Svensk insats för vård för skadade vid Majdan i Kiev, Ukraina

av *Désirée Pethrus* (KD)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:488 Svevia

av *Ali Esbati* (V)

till näringsminister Annie Lööf (C)

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 12 mars

2013/14:449 Statsministern och främlingsfientligheten

av *Peter Persson* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2013/14:459 Utvidgat ROT och RUT

av *Jan Ericson* (M)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:460 Ubåtsbeställning

av *Anders Karlsson* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2013/14:461 Statistiken från Arbetsförmedlingen

av *Hans Hoff* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:462 Statistik som grund för den ekonomiska politiken

av *Hans Hoff* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:466 F 17:s flygverkstad

av *Peter Jeppsson* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2013/14:467 Det svenska räkfisket

av *Jan-Olof Larsson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2013/14:468 Försöksverksamhet med samordnare

av *Lennart Axelsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:471 Utredning om beskattning av personaloptioner

av *Per Bolund* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

20 § Kammaren åtskildes kl. 16.35.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 §
anf. 26 (delvis),

av talmannen därefter till och med 10 § anf. 59 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 91 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Ansökan om fortsatt ledighet.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Ärenden för hänvisning till utskott	2
7 § Ärenden för förnyad bordläggning	3
8 § Riksrevisionens rapport om statens främjandeinsatser för export	3
Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU13	3
Anf. 1 BÖRJE VESTLUND (S).....	3
Anf. 2 JONAS ERIKSSON (MP).....	5
Anf. 3 KENT PERSSON (V)	7
Anf. 4 HANS ROTHENBERG (M)	8
Anf. 5 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	11
Anf. 6 HANS ROTHENBERG (M) replik.....	11
Anf. 7 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	12
Anf. 8 HANS ROTHENBERG (M) replik.....	12
Anf. 9 ANNA STEELE (FP).....	13
Anf. 10 MATS ODELL (KD)	14
Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	17
Anf. 12 MATS ODELL (KD) replik	17
Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	17
Anf. 14 MATS ODELL (KD) replik	18
(Beslut fattades under 13 §.).....	18
9 § Hälsa- och sjukvårdsfrågor.....	18
Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU10	18
Anf. 15 LENA HALLENGREN (S).....	18
Anf. 16 AGNETA LUTTROPP (MP).....	21
Anf. 17 PER RAMHORN (SD)	22
Anf. 18 EVA OLOFSSON (V).....	24
Anf. 19 ANDERS W JONSSON (C)	27
Anf. 20 LENA HALLENGREN (S) replik	30
Anf. 21 ANDERS W JONSSON (C) replik	30
Anf. 22 LENA HALLENGREN (S) replik	31
Anf. 23 ANDERS W JONSSON (C) replik	31
Anf. 24 EVA OLOFSSON (V) replik	31
Anf. 25 ANDERS W JONSSON (C) replik	32
Anf. 26 EVA OLOFSSON (V) replik	32
Anf. 27 ANDERS W JONSSON (C) replik	33
Anf. 28 AGNETA LUTTROPP (MP) replik.....	33
Anf. 29 ANDERS W JONSSON (C) replik	34
Anf. 30 AGNETA LUTTROPP (MP) replik.....	34
Anf. 31 ANDERS W JONSSON (C) replik	34
Anf. 32 SAILA QUICKLUND (M)	35

Anf. 33	LENA HALLENGREN (S) replik	38
Anf. 34	SAILA QUICKLUND (M) replik	39
Anf. 35	LENA HALLENGREN (S) replik	39
Anf. 36	SAILA QUICKLUND (M) replik	40
Anf. 37	EVA OLOFSSON (V) replik	40
Anf. 38	SAILA QUICKLUND (M) replik	41
Anf. 39	EVA OLOFSSON (V) replik	41
Anf. 40	SAILA QUICKLUND (M) replik	42
Anf. 41	BARBRO WESTERHOLM (FP)	42
Anf. 42	EVA OLOFSSON (V) replik	44
Anf. 43	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	45
Anf. 44	EVA OLOFSSON (V) replik	45
Anf. 45	BARBRO WESTERHOLM (FP) replik	46
Anf. 46	ANDERS ANDERSSON (KD)	46
Anf. 47	LENA HALLENGREN (S) replik	49
Anf. 48	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	49
Anf. 49	LENA HALLENGREN (S) replik	50
Anf. 50	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	50
Anf. 51	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	51
Anf. 52	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	51
Anf. 53	AGNETA LUTTROPP (MP) replik	52
Anf. 54	ANDERS ANDERSSON (KD) replik	52
	(Beslut fattades under 13 §.)	53
10 §	Beskattning av företag, kapital och fastighet	53
	Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU17	53
Anf. 55	LEIF JAKOBSSON (S)	53
Anf. 56	MATS PERTOFT (MP)	55
Anf. 57	THORALF ALFSSON (SD)	57
Anf. 58	JACOB JOHNSON (V)	58
Anf. 59	ULF BERG (M)	61
Anf. 60	LEIF JAKOBSSON (S) replik	63
Anf. 61	ULF BERG (M) replik	63
Anf. 62	LEIF JAKOBSSON (S) replik	64
Anf. 63	ULF BERG (M) replik	64
Anf. 64	MATS PERTOFT (MP) replik	65
Anf. 65	ULF BERG (M) replik	65
Anf. 66	MATS PERTOFT (MP) replik	65
Anf. 67	ULF BERG (M) replik	66
Anf. 68	JACOB JOHNSON (V) replik	67
Anf. 69	ULF BERG (M) replik	67
Anf. 70	JACOB JOHNSON (V) replik	67
Anf. 71	ULF BERG (M) replik	68
Anf. 72	GUNNAR ANDRÉN (FP)	68
Anf. 73	KARIN NILSSON (C)	71
Anf. 74	ANNIKA LILLEMETS (MP)	73
Anf. 75	ULF BERG (M) replik	74
Anf. 76	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik	75
Anf. 77	ULF BERG (M) replik	75
Anf. 78	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik	76

Anf. 79 FREDRIK SCHULTE (M).....	76
Anf. 80 JACOB JOHNSON (V) replik	77
Anf. 81 FREDRIK SCHULTE (M) replik	77
Anf. 82 JACOB JOHNSON (V) replik	78
Anf. 83 FREDRIK SCHULTE (M) replik	78
(Beslut fattades under 13 §.).....	78
11 § Punktskatter	79
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU19	79
Anf. 84 HANNAH BERGSTEDT (S).....	79
Anf. 85 MATS PERTOFT (MP)	81
Anf. 86 THORALF ALFSSON (SD).....	83
Anf. 87 JACOB JOHNSON (V).....	85
Anf. 88 LENA ASPLUND (M).....	86
Anf. 89 HANNAH BERGSTEDT (S) replik	89
Anf. 90 LENA ASPLUND (M) replik	89
Anf. 91 HANNAH BERGSTEDT (S) replik	89
Anf. 92 LENA ASPLUND (M) replik	90
Anf. 93 MATS PERTOFT (MP) replik	90
Anf. 94 LENA ASPLUND (M) replik	91
Anf. 95 MATS PERTOFT (MP) replik	91
Anf. 96 LENA ASPLUND (M) replik	92
Anf. 97 GUNNAR ANDRÉN (FP)	92
Anf. 98 KARIN NILSSON (C)	95
Anf. 99 MATS PERTOFT (MP) replik	97
Anf. 100 KARIN NILSSON (C) replik	98
Anf. 101 MATS PERTOFT (MP) replik	98
Anf. 102 KARIN NILSSON (C) replik	99
Anf. 103 HANNAH BERGSTEDT (S) replik.....	99
Anf. 104 KARIN NILSSON (C) replik	100
Anf. 105 HANNAH BERGSTEDT (S) replik.....	100
Anf. 106 KARIN NILSSON (C) replik	101
Anf. 107 LARS GUSTAFSSON (KD).....	101
Anf. 108 ULF BERG (M)	102
(forts. 14 §).....	103
Ajournering.....	103
Återupptagna förhandlingar	103
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 6 mars	103
NU10 Riksrevisionens rapport om energieffektivisering inom industrin.....	103
KU15 Riksdagens arbetsformer m.m.	105
UU14 Riksrevisionens rapport om Sverige i Arktiska rådet	105
JuU17 Kriminalvårdsfrågor	106
JuU19 Unga lagöverträdare	107
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	108
NU13 Riksrevisionens rapport om statens främjandeinsatser för export.....	108
SoU10 Hälsa- och sjukvårdsfrågor.....	109

	SkU17 Beskattning av företag, kapital och fastighet	111
14 §	(forts. från 11 §) Punktskatter (forts. SkU19)	112
	Anf. 109 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	112
	Anf. 110 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	113
	Anf. 111 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik.....	113
	Anf. 112 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	114
	Anf. 113 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik.....	114
	Anf. 114 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	114
	(Beslut skulle fattas den 13 mars.)	115
15 §	Beslut om förlängd motionstid	115
16 §	Bordläggning	115
17 §	Anmälan om interpellationer	115
18 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	116
19 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	116
20 §	Kammaren åtskildes kl. 16.35.	117

